

Zamawiający:
Gmina Międzyzdroje
Urząd Miejski w Międzyzdrojach
ul. Książąt Pomorskich 5
72 – 500 Międzyzdroje

Wykonawca:
Green Key
ul. Nowy Świat 10a/15
60 - 583 Poznań
www.greenkey.pl

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 - 2021

Kierownik projektu:
mgr Joanna Masiota - Tomaszewska

Autorzy opracowania:
mgr Joanna Masiota - Tomaszewska
mgr inż. Sylwia Turowska
mgr Joanna Walkowiak

Kwiecień, 2014 r.

Aktualizacja
Programu Ochrony Środowiska
dla Gminy Międzyzdroje
na lata 2014 – 2017
z perspektywą na lata 2018 - 2021

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	7
1.1. PRZEDMIOT I ZAKRES OPRACOWANIA	7
1.2. POTRZEBA I CEL OPRACOWANIA	7
1.3. METODA OPRACOWYWANIA PROGRAMU	9
II. CHARAKTERYSTYKA GMINY	9
2.1. DANE ADMINISTRACYJNE	9
2.2. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE	11
2.3. SPOŁECZEŃSTWO	11
2.3.1. Liczba ludności i jej rozmieszczenie	11
2.3.2. Przyrost naturalny	13
2.3.3. Struktura ekonomiczna	13
2.4. UŻYTKOWANIE TERENU	14
2.5. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA	16
2.6. ROLNICTWO	17
2.7. TURYSTYKA I REKREACJA	17
III. INFRASTRUKTURA GMINY	19
3.1. GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA	19
3.1.1. Zaopatrzenie w wodę	19
3.1.2. Gospodarka ściekowa	20
3.1.2.1. Sieć kanalizacyjna	20
3.1.2.2. Odprowadzanie wód opadowych i roztopowych	22
3.1.2.3. Komunalna oczyszczalnia ścieków	24
3.1.2.3.1. Oczyszczalnia ścieków w Międzyzdrojach	24
3.1.2.3.2. Oczyszczalnia ścieków w Wapnicy	25
3.1.2.4. Systemy indywidualne gospodarki ściekowej	27
3.1.2.4.1. Zbiorniki bezodpływowe	27
3.1.2.4.2. Przydomowe oczyszczalnie ścieków	28
3.2. ELEKTROENERGETYKA	29
3.2.1. Źródła energii odnawialnej	29
3.3. INSTALACJE EMITUJĄCE POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	30
3.4. GAZOWNICTWO	31
3.5. CIEPŁOWNICTWO	32
3.6. KOMUNIKACJA	33
3.6.1. Drogi	33
3.6.1.1. Drogi krajowe	33
3.6.1.2. Drogi wojewódzkie	33
3.6.1.3. Drogi powiatowe	33
3.6.1.4. Drogi gminne	34
3.6.2. Kolej	38
3.6.3. Transport wodny	38
3.7. GOSPODARKA ODPADAMI W GMINIE	38
3.7.1. Instalacje do unieszkodliwiania odpadów	40
IV. OCENA I ANALIZA STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	40
4.1. RZEŻBA TERENU	40
4.1.1. Zagrożenia powierzchni ziemi	41
4.2. BUDOWA GEOLOGICZNA	43
4.2.1. Surowce mineralne	44
4.3. GLEBY	45
4.3.2. Fizyczna i chemiczna degradacja gleb	46
4.4. WODY PODZIEMNE	47
4.4.1. Jakość wód podziemnych	49

4.4.1.1.	Jakość wód ujmowanych i przeznaczonych do zaopatrzenia mieszkańców do celów bytowych	53
4.4.2.	Źródła przeobrażeń wód podziemnych	53
4.4.2.1.	Miejsca poboru wód podziemnych jako źródła przeobrażeń	54
4.5.	WODY POWIERZCHNIOWE	54
4.5.1.	Cieki i zbiorniki wodne	54
4.5.2.	Systemy melioracyjne i urządzenia wodne	56
4.5.3.	Zagrożenie podtopieniami	56
4.5.4.	Monitoring wód powierzchniowych	57
4.5.5.	Źródła przeobrażeń wód powierzchniowych	58
4.6.	KLIMAT	60
4.6.1.	Zagrożenia klimatu	61
4.7.	POWIETRZE ATMOSFERYCZNE	62
4.7.1.	Stan czystości powietrza atmosferycznego	62
4.7.2.	Źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego	63
4.8.	KLIMAT AKUSTYCZNY	64
4.9.	PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE	66
4.10.	POWAŻNE AWARIE PRZEMYSŁOWE (ORAZ ZAGROŻENIA INNE)	67
4.11.	FAUNA I FLORA	68
4.11.2.	Fauna	69
4.11.1.	Zieleń urządzona	70
4.11.3.	Przyroda chroniona i jej zasoby	70
4.11.3.1.	Park Narodowy	71
4.11.3.2.	Natura 2000	73
4.11.3.3.	Rezerwat przyrody	77
4.11.3.4.	Pomniki przyrody	77
4.11.4.	Zagrożenia zasobów przyrodniczych	80
V.	ZAŁOŻENIE PROGRAMOWE	82
5.1.	WPROWADZENIE	82
5.2.	STRATEGIA OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY MIĘDZYDROJE	91
5.2.1.	Priorytet zachowanie zasobów wodnych	94
5.2.2.	Priorytet zachowanie zasobów przyrody	96
5.2.3.	Priorytet zachowanie zasobów powierzchni ziemi	99
5.2.4.	Priorytet ochrona zasobów powietrza	101
5.2.5.	Priorytet ochrona przed hałasem	104
5.2.6.	Priorytet ochrona przed polami elektromagnetycznymi	105
5.2.7.	Priorytet racjonalne wykorzystanie zasobów	107
5.2.8.	Priorytet prowadzenie edukacji ekologicznej	108
5.2.9.	Priorytet zapewnienie bezpieczeństwa ludności	111
5.2.10.	Priorytet rozwój gospodarki odpadami	112
VI.	KONCEPCJA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ	115
6.1.	ZAŁOŻENIA OGÓLNE	115
6.2.	POTRZEBA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ	115
6.3.	DZIAŁANIA W ZAKRESIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ NA TERENIE GMINY MIĘDZYDROJE	116
VII.	SYSTEM FINANSOWANIA INWESTYCJI	121
VIII.	STRATEGIA I MONITORING REALIZACJI PROGRAMU	124
8.1.	ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA	124
8.1.1.	Instrumenty prawne	125
8.1.2.	Instrumenty finansowe	126
8.1.3.	Instrumenty społeczne	126
8.1.4.	Instrumenty strukturalne	127
8.2.	MONITOROWANIE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	128
8.2.1.	Zasady monitoringu	128

8.2.2.	Monitorowanie założonych efektów ekologicznych	130
WYKORZYSTANE MATERIAŁY I OPRACOWANIA.....		132
SPIS TABEL		135
SPIS RYCIN		137
SPIS WYKRESÓW		137
SPIS SKRÓTÓW.....		137

I. WSTĘP

1.1. PRZEDMIOT I ZAKRES OPRACOWANIA

Przedmiotem opracowania jest kolejna aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje, który został uchwalony w 2006 r. przez Radę Miejską w Międzyzdrojach, Uchwałą Nr XLIII/429/06 Rady Miejskiej w Międzyzdrojach z dnia 19 lipca 2006 r. w sprawie uchwalenia Gminnego programu ochrony środowiska. Pierwsza aktualizacja miała miejsce w 2010 r. (Uchwała Nr LXI/616/10 Rady Miejskiej Międzyzdrojach z dnia 28 października 2010 r. w sprawie zmiany Uchwały Nr XLIII/429/06 Rady Miejskiej w Międzyzdrojach z dnia 19 lipca 2006 r. w sprawie uchwalenia Gminnego programu ochrony środowiska).

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2013 poz. 1232 ze zm.), Gminy, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządzają gminne programy ochrony środowiska (zwane dalej POŚ lub Programem) uwzględniając wymagania polityki ekologicznej państwa, określając cele ekologiczne, priorytety ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno - ekonomiczne i środki finansowe. Aktualizacja Programu pozwala na przeanalizowanie zmian, jakie zaszły w środowisku przyrodniczym w porównaniu z poprzednimi latami oraz uzupełnienie zadań, których realizacja przyczyni się do ochrony środowiska Gminy.

Niniejsze opracowanie prezentuje szeroko rozumianą problematykę ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego Gminy Międzyzdroje (gmina miejsko - wiejska), położonej w powiecie kamieńskim, województwie zachodniopomorskim.

Obejmuje ono zagadnienia związane z:

- charakterystyką obszaru Gminy,
- analizą sytuacji demograficznej i gospodarczej,
- analizą obecnego stanu środowiska przyrodniczego z uwzględnieniem realizacji POŚ z 2010 r. oraz analizą infrastruktury,
- prognozowaniem zmian zachodzących w środowisku przyrodniczym analizowanego obszaru,
- wytyczeniem celów w zakresie ochrony środowiska,
- określeniem działań zmierzających do poprawy stanu środowiska przyrodniczego Gminy,
- wytyczeniem konkretnych przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska i poprawą jego stanu, a także określeniem harmonogramu ich realizacji,
- określeniem możliwych sposobów finansowania, założonych celów i zadań,
- określeniem sposobów monitoringu pozwalającego na ocenę realizacji założonego Programu Ochrony Środowiska.

1.2. POTRZEBA I CEL OPRACOWANIA

Powszechne zainteresowanie problematyką ochrony środowiska w każdej dziedzinie życia człowieka wymaga opracowywania syntetycznych dokumentów, które zbierają informacje o stanie środowiska przyrodniczego człowieka oraz wyznaczają konkretne

kierunki działań, które prowadzą w konsekwencji do zrównoważonego rozwoju obszaru. Ważne jest również, aby prowadzić ciągłą aktualizację zamierzonych celów, dostosowywać je do aktualnej sytuacji i mierzyć ich stopień wykonania. Przeprowadzanie analiz czasowych pozwala określić obszary, które faktycznie się rozwijają, oczywiście w kierunku ekologicznego rozwoju, a nad którymi trzeba nadal pracować. Służą temu raporty z realizacji programów ochrony środowiska, które należy sporządzać co dwa lata i przedstawiać je Radzie Miejskiej.

Na stan środowiska przyrodniczego mają nie tylko wpływ zakłady przemysłowe, czy rozwój komunikacji i urbanizacji. Wpływ na ten także dynamiczny i wrażliwy system ma każda działalność i aktywność człowieka, dlatego ważne jest, aby przeanalizować funkcjonowanie człowieka w środowisku na różnych płaszczyznach. Program ochrony środowiska jest właśnie takim dokumentem, który analizując stan aktualny środowiska życia człowieka, proponuje w konsekwencji zasady zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska, wskazuje kierunki i hierarchię działań zmierzających do ich wprowadzenia na terenie Gminy.

Celem aktualizacji Programu jest przedstawienie wytycznych do racjonalnych działań programowych na dalsze lata i poprawa stanu środowiska przyrodniczego Gminy Międzyzdroje. Zawarte w nim rozwiązania organizacyjne oraz logistyczno – techniczne przyczynią się do właściwego, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju gospodarowania zasobami przyrodniczymi. Niniejsza aktualizacja jest wypełnieniem obowiązku Gminy w zakresie aktualizacji strategicznych dokumentów gminnych, co pozwala władzom Gminy na bieżąco kontrolować stan środowiska oraz planować na tej podstawie działania służące ochronie środowiska.

Najpilniejszymi do rozwiązania kwestiami w zakresie racjonalnego gospodarowania w środowisku przyrodniczym są problemy gospodarki wodno - ściekowej, stanu czystości wód powierzchniowych, ochrony powietrza w tym wykorzystania źródeł energii odnawialnej. Ponadto na skutek rozwoju Gminy, w zakresie urbanizacji, komunikacji, gospodarki, pojawiają się lub raczej intensyfikują problemy, które dotychczas nie oddziaływały w sposób znaczący na środowisko i mieszkańców. Takimi problemami są np. zagrożenie hałasem lub uszczuplanie terenów otwartych kosztem powstawania nowych terenów mieszkaniowych.

Powyższe przesłanki, dają podstawę do zdefiniowania ekologicznych celów strategicznych Gminy Międzyzdroje. Natomiast realizacja poszczególnych celów strategicznych w powiązaniu z aktywnie wdrażanym programem edukacji ekologicznej społeczeństwa powinna zapewnić tej jednostce zrównoważony rozwój.

Przyjęcie Programu Ochrony Środowiska jest formą podejmowania strategicznej decyzji umożliwiającej realizację kierunków rozwoju tego zakresu działalności w określonej perspektywie czasowej. Wynikiem procesu planowania jest dokument zawierający wizję rozwoju systemu zarządzania ochroną środowiska, określający opcje i warunki rozwiązań. Jest on także ważnym środkiem informacji, narzędziem kontroli i materiałem wykorzystywanym do rozwoju systemu w przyszłości. Właściwy system zarządzania ochroną środowiska musi opierać się na strategicznych wnioskach, które w tym przypadku są przedstawione w postaci dokumentów programowych.

1.3. METODA OPRACOWYWANIA PROGRAMU

Analiza istniejącego stanu środowiska przyrodniczego, ma na celu identyfikację problemów, które dotyczą Gminy Międzyzdroje i określenia jaka jest presja człowieka na to środowisko w aspekcie wykorzystywania zasobów przyrodniczych lub rozwijania działalności, która oddziałuje na środowisko.

Niniejszy Program stanowi szczegółową diagnozę stanu środowiska przyrodniczego określając szanse i zagrożenia, przedstawia konkretne działania zmierzające do poprawy jego stanu, ustala harmonogram ich realizacji oraz przedstawia prognozę dalszych zmian w środowisku przyrodniczym Gminy Międzyzdroje w odniesieniu do regionu i kraju. Przy opracowywaniu Programu korzystano także z zapisów zawartych w niżej wymienionych dokumentach:

- Polityce Ekologicznej Państwa w latach 2009 – 2012, z perspektywą do roku 2016,
- Programie Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012 - 2015 z perspektywą na lata 2016 – 2019 (2011 r.),
- Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012 -2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018 - 2023 (2012 r.),
- Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Kamieńskiego na lata 2009 - 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016 (2010 r.),
- Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016, (2010 r.).

Niniejszy Program opiera się na dostępnej bazie danych GUS, WIOŚ w Szczecinie, Urzędu Marszałkowskiego w Szczecinie, Starostwa Powiatowego w Kamieniu Pomorskim, Urzędu Miejskiego w Międzyzdrojach. Przy opracowaniu Programu wykorzystano materiały i informacje uzyskane także od jednostek działających na omawianym terenie oraz na obszarze województwa zachodniopomorskiego (zarządców dróg, eksploatorów sieci infrastruktury, zarządców instalacji).

Dokumentami nadrzędnymi wobec zaktualizowanego Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje powinny być zaktualizowane dokumenty wyższego szczebla tj. Powiatowy Program Ochrony Środowiska (brak aktualizacji), Wojewódzki Program Ochrony Środowiska (zaktualizowany w 2011 r.) oraz Polityka Ekologiczna Państwa.

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.1. DANE ADMINISTRACYJNE

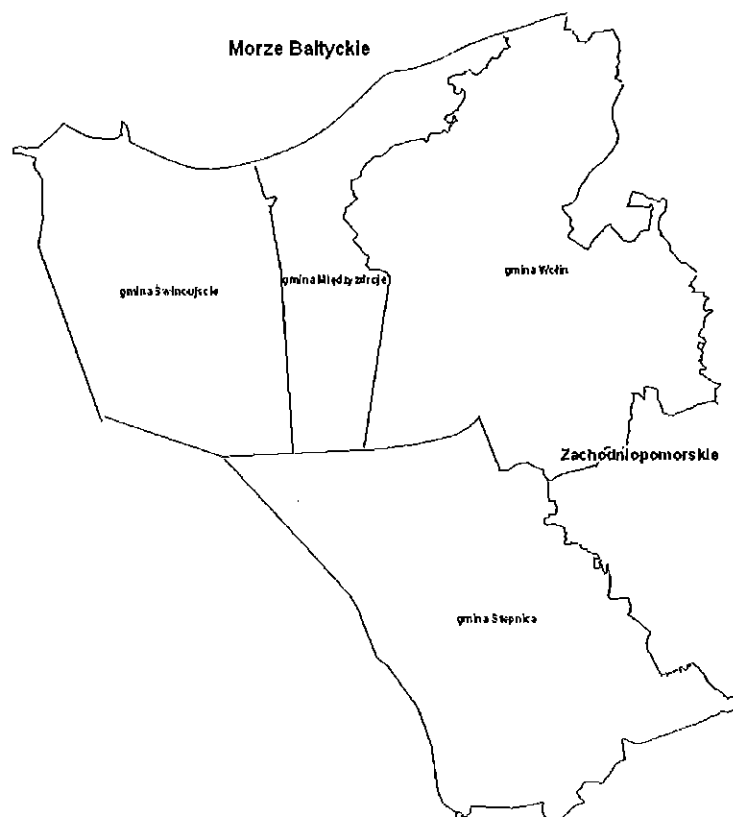
Gmina Międzyzdroje położona jest w północno - zachodniej części województwa zachodniopomorskiego, w powiecie kamieńskim i jest jedną z 6 gmin powiatu. Jednostka zajmuje obszar o powierzchni 114,38 km², granicząc:

- na zachodzie – z Gminą Świnoujście,
- na północy – z Morzem Bałtyckim,
- na wschodzie – z Gminą Wolin,
- na południu - z Gminą Stepnica.

Sieć osadniczą tworzą Miasto Międzyzdroje i 3 sołectwa: Lubin, Wicko, Wapnica oraz osady Grodno i Biała Góra.

Ryc. 1. Położenie Gminy Międzyzdroje na tle kraju
Źródło: opracowanie własne na podstawie geoportal.gov.pl

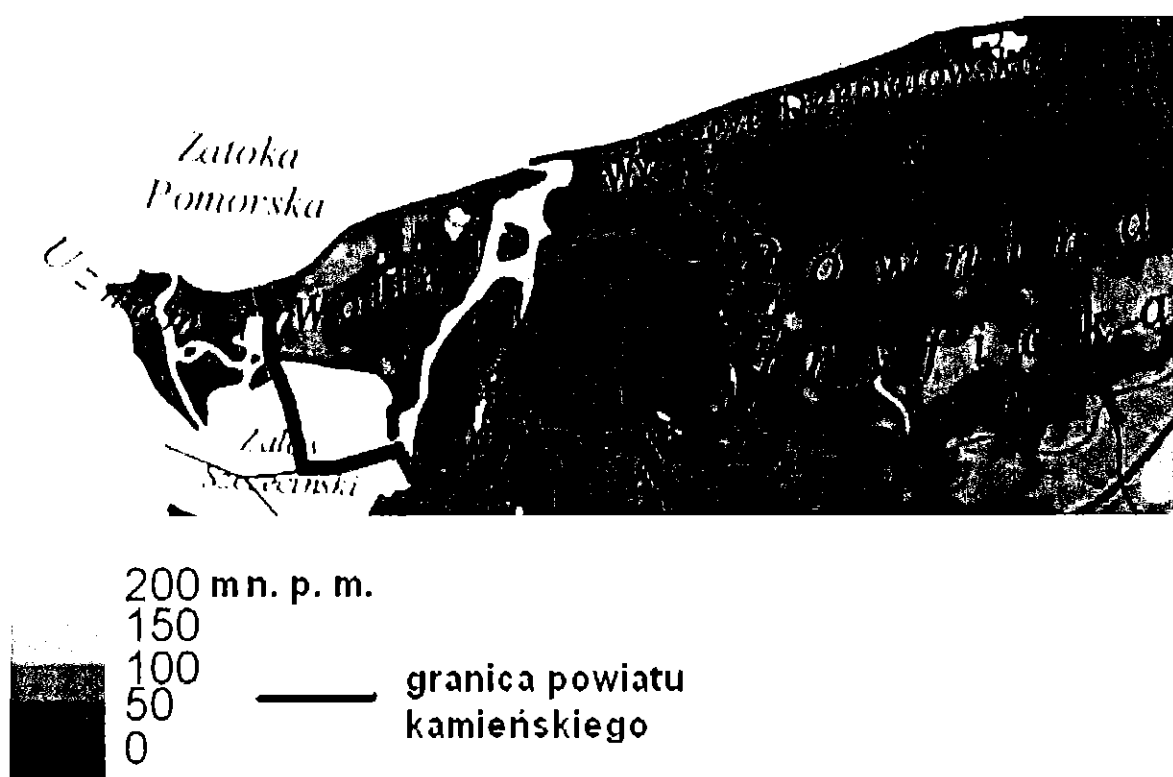
Ryc. 2. Położenie Gminy Międzyzdroje na tle sąsiednich gmin
Źródło: opracowanie własne na podstawie geoportal.gov.pl

2.2. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

Zgodnie z fizyczno - geograficzną regionalizacją Polski, wg J. Kondrackiego, w ogólnym podziale obszar Gminy Międzyzdroje jest położony w obrębie następujących głównych jednostek:

- megaregion – Pozaalpejska Europa Środkowa,
- prowincja – Niż Środkowoeuropejski,
- побереża – Pojezierze Południowobałtyckie,
- makroregion –Pobrzeże Szczecińskie.

W podziale na mezoregiony, obszar Gminy Międzyzdroje obejmuje jednostkę Uznam i Wolin.

Ryc. 3. Położenie powiatu kamieńskiego na tle na tle podziału fizyczno - geograficznego Polski

Źródło: opracowanie własne na podstawie podziału Kondrackiego

2.3. SPOŁECZEŃSTWO

2.3.1. Liczba ludności i jej rozmieszczenie

Liczba ludności zamieszkująca Gminę wynosiła na koniec roku 2013, 6 400 osób (dane Urzędu Miejskiego w Międzyzdrojach). Z zestawienia (tabela nr 1) wynika, że mieszkańcy miasta Międzyzdroje, lokalnego centrum handlowo – usługowego, stanowiącego miejsce siedziby władz Gminy, stanowili 83,6 % mieszkańców całej Gminy.

**Tabela 1. Liczba ludności na terenie Gminy Międzyzdroje
(stan na koniec 2013 r.)**

Miasto Międzyzdroje	sołectwa		
	Lubin	Wapnica	Wicko
5 348	405	477	170
razem sołectwa 1 052			
razem Gmina 6 400			

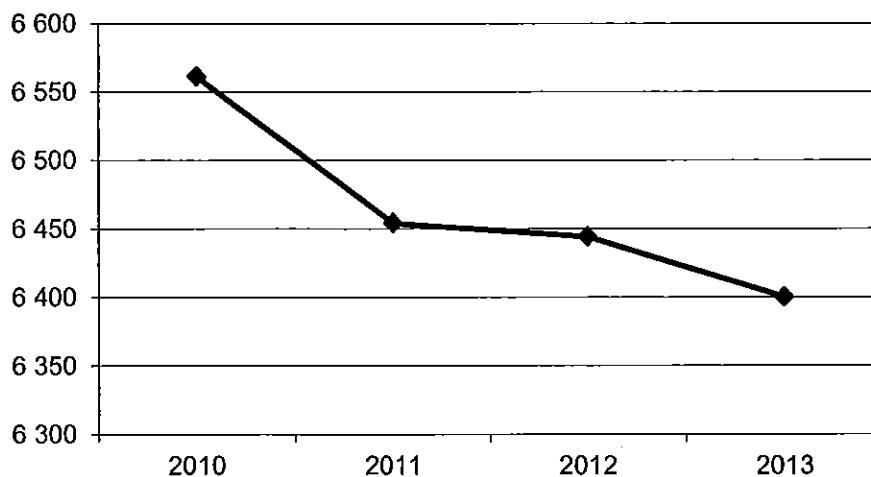
Źródło: Urząd Miejski w Międzyzdrojach

Na przestrzeni ostatnich lat (od roku 2010, w którym uchwalono poprzednią aktualizację POŚ) obserwuje się malejącą tendencję w zmianach liczby ludności Gminy Międzyzdroje. Spowodowane jest to prawdopodobnie odpływem ludności (zwłaszcza młodej) do pobliskich większych ośrodków miejskich, takich jak Świnoujście czy Szczecin (miasto wojewódzkie).

**Tabela 2. Analiza wieloletnia liczby ludności
Gminy Międzyzdroje**

Rok	Liczba ludności
2010	6 561
2011	6 454
2012	6 444
2013	6 400

Źródło: Urząd Miejski w Międzyzdrojach

Wykres 1. Liczba ludności w Gminie Międzyzdroje na przestrzeni lat 2004 - 2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Międzyzdrojach

Liczba mieszkańców Gminy wykazuje niższy od krajowego (123 osoby/km² w 2013 r.) i wyższy od powiatowego (48 osoby/km² w 2013 r.) wskaźnik gęstości zaludnienia. W Gminie Międzyzdroje wskaźnik zaludnienia wynosi 58 osoby/km² (GUS, 2013 r.).

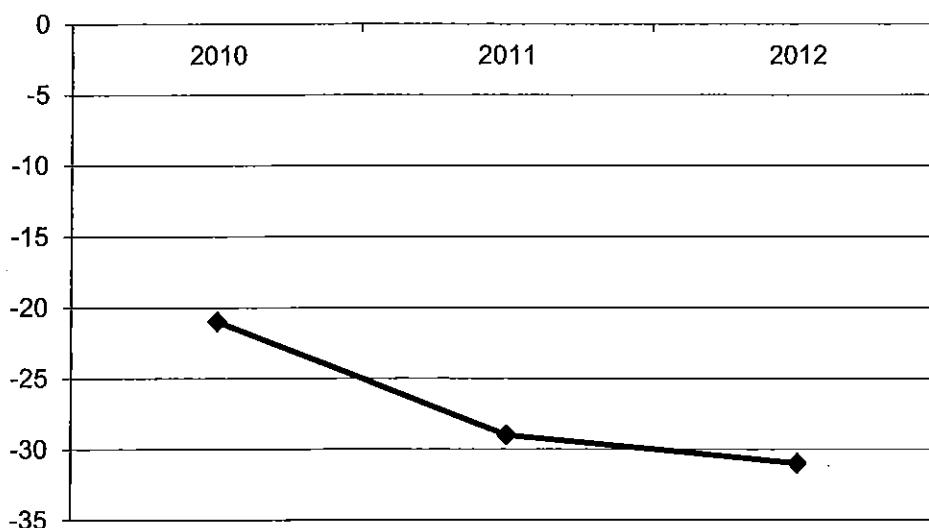
2.3.2. Przyrost naturalny

Analizując przyrost naturalny czyli liczbę urodzeń w stosunku do liczby zgonów mieszkańców Gminy Międzyzdroje (od ostatniej aktualizacji POŚ) obserwuje się ujemny przyrost naturalny.

Tabela 3. Ruch naturalny ludności w Gminie Międzyzdroje

lata	wskaźnik		
	urodzenia żywe	zgony	przyrost naturalny
2010	59	80	-21
2011	30	59	-29
2012	45	76	-31

Źródło: GUS – Bank Danych Lokalnych

Wykres 2. Przyrost naturalny na terenie Gminy Międzyzdroje w latach 2010 – 2012

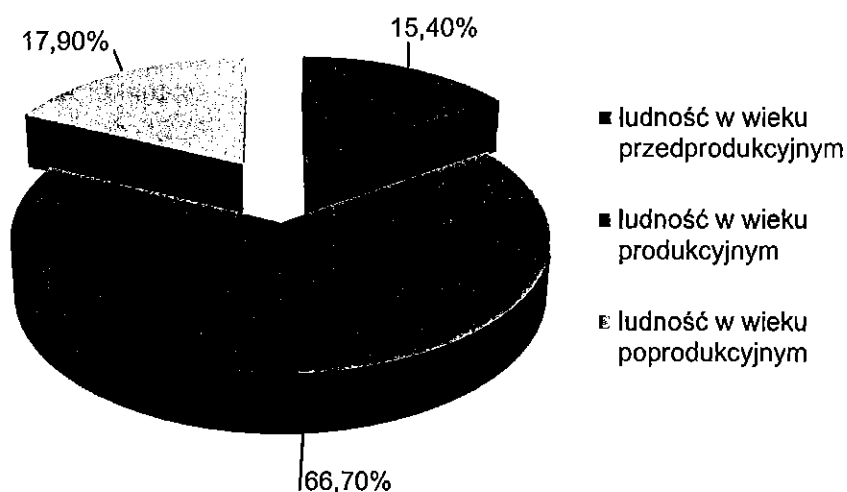
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

2.3.3. Struktura ekonomiczna

Podobnie jak powiat kamieński, problem bezrobocia dotyczy także rejon Gminy Międzyzdroje. Według danych GUS liczba zarejestrowanych bezrobotnych z terenu Gminy, na koniec 2012 r., wynosiła 441 osób.

Struktura ekonomiczna ludności, według danych z 2012 roku pochodzących z GUS-u (przy ogólnej liczbie mieszkańców Gminy 6 661, GUS, 2012 r.), przedstawia się następująco:

- grupa ludności w wieku przedprodukcyjnym liczy 1 024 osób, co stanowi 15,4 % ogólnej liczby mieszkańców,
- ludność w wieku produkcyjnym liczy 4 442 osób, co stanowi 66,7 % liczby mieszkańców Gminy (udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosi ok. 9,9 %),
- ludność w wieku poprodukcyjnym liczy 1 195 osób, co stanowi 17,9 % ogólnej liczby ludności.

Wykres 3. Struktura ekonomiczna na terenie Gminy Międzyzdroje w roku 2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

2.4. UŻYTKOWANIE TERENU

Grunty pod wodami oraz użytki leśne zajmują na terenie Gminy Międzyzdroje największe powierzchnie, ich areał kształtuje się odpowiednio na poziomie 46,4 % i 43,9 % powierzchni całej Gminy.

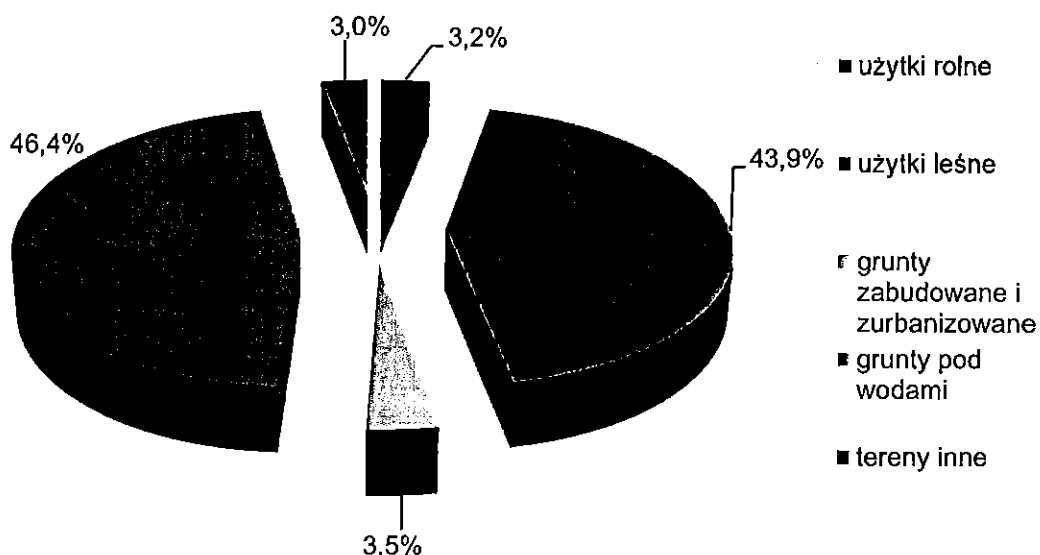
Najmniejszą powierzchnię posiadają grunty zabudowane i zurbanizowane – 3,5 %, użytki rolne – 3,2 % oraz tereny inne – 3,0 % ogólnej powierzchni.

Tabela 4. Użytkowanie gruntów na terenie Gminy Międzyzdroje

rodzaje gruntów	powierzchnia geodezyjna ogółem	udział w ogólnej powierzchni	powierzchnia geodezyjna obszaru miasta	udział w ogólnej powierzchni miasta	powierzchnia geodezyjna obszaru wiejskiego	udział w ogólnej powierzchni obszaru wiejskiego
	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]
Powierzchnia ogólna	11 442	100,0	450	100,0	10 992	100,0
Użytki rolne	370	3,2	63	14,0	307	2,8
grunty orne	226	2,0	53	11,8	173	1,6
sady	13	0,1	4	0,9	9	0,1
łąki trwale	60	0,5	4	0,9	56	0,5
pastwiska trwale	33	0,3	0	0,0	33	0,3
grunty rolne zabudowane	32	0,3	0	0,0	32	0,3
grunty pod stawami	0	0,0	0	0,0	0	0,0
grunty pod rowami	6	0,1	2	0,4	4	0,0
Użytki leśne	5 019	43,9	92	20,4	4 927	44,8
lasy	4 984	43,6	92	20,4	4 892	44,5
grunty zadrzewione i zakrzewione	35	0,3	0	0,0	35	0,3
Grunty zabudowane i zurbanizowane	399	3,5	260	57,8	139	1,3

rodzaje gruntów		powierzchnia geodezyjna ogółem	udział w ogólnej powierzchni	powierzchnia geodezyjna obszaru miasta	udział w ogólnej powierzchni miasta	powierzchnia geodezyjna obszaru wiejskiego	udział w ogólnej powierzchni obszaru wiejskiego
		[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]
tereny mieszkalne		67	0,6	59	13,1	8	0,1
tereny przemysłowe		97	0,8	70	15,6	27	0,2
inne tereny zabudowane		0	0,0	0	0,0	0	0,0
zurbanizowane tereny niezabudowane		15	0,1	14	3,1	1	0,0
tereny rekreacyjne wypoczynkowe		63	0,6	56	12,4	7	0,1
tereny komunikacyjne	drogi	120	1,0	45	10,0	75	0,7
	tereny kolejowe	35	0,3	16	3,6	19	0,2
	inne	2	0,0	0	0,0	2	0,0
Użytki kopalne		0	0,0	0	0,0	0	0,0
Wody		5 311	46,4	0	0,0	5 309	48,3
morskie wewnętrzne		5 299	46,3	0	0,0	5 297	48,2
powierzchniowe płynące		0	0,0	0	0,0	0	0,0
powierzchniowe stojące		12	0,1	0	0,0	12	0,1
Tereny inne		343	3,0	35	7,8	308	2,8
użytki ekologiczne		0	0,0	0	0,0	0	0,0
nieużytki		341	3,0	35	7,8	306	2,8
Tereny różne		2	0,0	0	0,0	2	0,0

Źródło: Urząd Miejski w Międzyzdrojach, stan na 2013 r.

Wykres 4. Struktura użytkowania gruntów na terenie Gminy Międzyzdroje (powierzchnia w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Międzyzdrojach, stan na 2013 r.

2.5. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Biorąc pod uwagę dane Głównego Urzędu Statystycznego dotyczące zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (stan na rok 2013), na terenie Gminy Międzyzdroje działały 1 803 podmioty gospodarcze.

Tabela 5. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sekcji PKD (2013 r.)

Sekcja	Obszar miejski	Obszar wiejski	Ogółem Gmina
Ogółem	1 585	218	1 803
W sekcji A - rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	19	15	34
W sekcji C - przetwórstwo przemysłowe	42	14	56
W sekcji D - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	1	2
W sekcji E - dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	9		9
W sekcji F - budownictwo	112	27	139
W sekcji G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	300	52	352
W sekcji H – transport, gospodarka magazynowa	66	22	88
W sekcji I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	643	47	690
W sekcji J – informacja i komunikacja	15	1	16
W sekcji K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa	10	4	14
W sekcji L – działalność związana z obsługą runku nieruchomości	137	1	138
W sekcji M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	42	6	48
W sekcji N – działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	51	4	55
W sekcji O – administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	4	1	5
W sekcji P – edukacja	10	5	15
W sekcji Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna	31	6	37
W sekcji R – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	31	6	37
W sekcji S – pozostała działalność usługowa W sekcji T - gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	62	6	68

Źródło: GUS – Bank Danych Lokalnych (klasyfikacja PKD 2007)

Na terenie Gminy Międzyzdroje najbardziej rozwiniętą działalnością gospodarczą jest działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, co potwierdza fakt, że jednostka jest Gminą typowo turystyczną.

Spośród podmiotów gospodarczych działających na terenie Gminy do najważniejszych zaliczyć należy:

- podmioty zajmujące się handlem (Netto, Biedronka),
- w zakresie usług turystycznych, hotelarskich - Amber, Wolin, Aurora, Spa Bagiński - Chabinka, WDW, Bielik, Trofana, FWP, Vestina, Bravo, Marina, Golden Toulip, Posejdon, Polino, ośrodki wypoczynkowe, pensjonaty.

2.6. ROLNICTWO

Rolnictwo nie stanowi ważnego działu w gospodarce Gminy Międzyzdroje. Zgodnie z danymi przekazanymi przez Urząd Miejski w Międzyzdrojach (dane za rok 2013) największą powierzchnię zajmują gospodarstwa poniżej 1 ha, najmniejszą natomiast gospodarstwa o powierzchni od 10 do 15 ha. Na terenie Gminy w roku 2013 istniało 67 gospodarstw rolnych. Gospodarstwa bardzo małe, poniżej 1 ha gruntów, stanowią 8,9 % ogólnej liczby gospodarstw. Gospodarstwa większe, o powierzchni 1 - 10 ha stanowią około 85,1 % wszystkich gospodarstw. Natomiast gospodarstwa duże powyżej 10 ha to około 6,0 % wszystkich gospodarstw rolnych na terenie Gminy.

Tabela 6. Zestawienie ilości gospodarstw rolnych na terenie Gminy Międzyzdroje

grupa obszarowa gospodarstw	powierzchnia [ha]	liczba gospodarstw	% udział w ogólnej liczbie gospodarstw
do 1 ha	61,3135	6	8,96
1 – 2 ha	58,6826	37	55,22
2 – 5 ha	45,5472	17	25,37
5 - 7 ha	6,1208	2	2,99
7 – 10 ha	7,9247	1	1,49
10 – 15 ha	0,5549	1	1,49
15 ha i powyżej	43,1212	3	4,48
OGÓŁEM	223,2649	67	100,00

Źródło: Urząd Miejski w Międzyzdrojach, 2014 r.

2.7. TURYSTYKA I REKREACJA¹

Gmina Międzyzdroje to popularna nadmorska jednostka, otoczona zalesionymi wzgórzami Wolińskiego Parku Narodowego. Międzyzdroje rozwijają funkcję wypoczynkową, a także uzdrowiskową.

Miasto dysponuje znaczącą bazą noclegową, w tym obiektami hotelowymi o wysokim standardzie, także bogatym zapleczem gastronomicznym. Wysoki standard hoteli oraz dostępność powierzchni hotelowej dla organizacji szkoleń i konferencji powoduje, że Miasto jest chętnie wybierane za miejsce organizacji licznych konferencji czy targów. Szczyt sezonu przypada w okresie od 15 lipca do 15 sierpnia i wtedy wykorzystanie miejsc noclegowych sięga do 100 %. Szacuje się, że w tym okresie, a w szczególności w weekendy, przebywa

¹ Na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016 (2010 r.)

w Gminie od 70 tys. do 100 tys. turystów. Ustalenie ilości miejsc noclegowych wymaga przeprowadzenia kompleksowej inwentaryzacji, która również powinna objąć mieszkania prywatne (pokoje, apartamenty) wynajmowane turystom. Zgłoszone Burmistrzowi do ewidencji hotele, pensjonaty, pola biwakowe i inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie, w tym agroturystyka, są niepełne. Niektóre karty ewidencyjne są nieaktualne. Nie wszyscy właściciele ww. obiektów wystąpili ze stosownymi wnioskami, na podstawie których dokonuje się wpisu, ewentualnie wykreślenia z ewidencji.

W Gminie znajduje się wiele obiektów zagospodarowania rekreacyjno – turystycznego, są to przede wszystkim:

- kąpielisko morskie w Międzyzdrojach prowadzone przez Gminę,
- baseny kryte: w Hotelu Amber, Hotelu Wolin, w Rezydencji Bielik, w Spa Bagiński & Chabinka, Hotelu i Restauracji Aurora, Pałacyku Trofana,
- obiekty sportowe: Stadion Miejski w Międzyzdrojach, boiska „Orlik 2012” przy SP Nr 2 w Wapnicy, Hala sportowa przy SP Nr 1 w Międzyzdrojach, korty tenisowe przy ul. Bohaterów Warszawy,
- Rodzinny Ogród Działkowy „Bursztyn” w Międzyzdrojach (ok. 500 - 550 działek).

Duże znaczenie dla popularności Międzyzdrojów ma niewątpliwie piękno kurortu, jego walory historyczne. Atrakcyjność Miasta podnosi również nadmorska promenada, ciągnąca się ponad 2 km, molo, które wychodzi w głąb morza na odległość 395 m - istnieje od 1884 r., wielokrotnie niszczone przez morskie kataklizmy i przebudowywane. Dzięki wybitnym walorom turystyczno – krajoznawczym, wypoczynkowym i zdrowotnym nadano Międzyzdrojom miano „Perły Bałtyku”. Innymi atrakcjami tego miejsca są m.in.:

- Aleja Gwiazd przy ul. Promenada Gwiazd, na której od kilkunastu lat utrwalane są w brązie odciski dłoni artystów i 4 pomniki, upamiętniające wielkie postacie kina i teatru (w tym ławeczka odlana z brązu dla uczczenia pamięci Gustawa Holoubka),
- Gabinet Figur Woskowych,
- Międzynarodowy Dom Kultury - budynek z końca XIX w. wpisany do rejestru zabytków,
- Muzeum Wolińskiego Parku Narodowego (obok obiektu znajdują się woliery z puchaczami i orłem bielikiem),
- zabytkowe obiekty i budynki o ciekawej architekturze (ponad 40 obiektów),
- pokazowa zagroda żubrów,
- punkt widokowy Kawcza Góra,
- Góra Gosań (94 m n.p.m.) - najwyższe w Polsce wzniesienie klifowe,
- Jezioro Turkusowe w Wapnicy,
- punkt widokowy na Piaskowej Górze,
- dąb „Prastary” w Wapnicy – jeden z najpotężniejszych dębów wolińskich,
- Wzgórze Zielonka - punkt widokowy w Lubinie.

Gmina corocznie zajmuje wysokie pozycje w rankingach atrakcyjności wśród miejscowości wypoczynkowych. Bogate i zróżnicowane środowisko przyrodnicze Gminy oraz występowanie przedstawicieli cennych gatunków flory i fauny, liczne, cenne stanowiska osobliwości przyrody nieożywionej (głazy narzutowe, klify) podnoszą atrakcyjność Gminy.

Przez Gminę przebiega Międzynarodowy Nadmorski Szlak Rowerowy R-10, łączący Świnoujście, przez Międzyzdroje, z Dziwnowem. Nadleśnictwo Międzyzdroje przy współpracy z Wolińskim Parkiem Narodowym w 2007 r. wybudowało ścieżkę przyrodniczą „Paprocie”. Wzdłuż trasy o długości ok. 3 km rozmieszczone są tablice ze zdjęciami i opisami roślin i siedlisk przyrodniczych. Na terenie Wolińskiego Parku Narodowego usytuowane są

tablice informacyjno - dydaktyczne. Szlaki turystyczne przebiegające przez Gminę (w przeważającej części położone na terenie Wolińskiego Parku Narodowego) to:

- czerwony - brzegiem Morza Bałtyckiego, u stóp najwyższego na polskim wybrzeżu klifu, m.in. przez plażę i punkt widokowy Kawcza Góra,
- niebieski - nad Zalewem Szczecińskim (m.in. koło Jeziora Turkusowego, punktów widokowych Piaskowa Góra i Zielonka),
- zielony – leśny (m.in. na trasie zagroda pokazowa żubrów), prowadzący nad Jeziora Warnowskie.

III. INFRASTRUKTURA GMINY

W niniejszym rozdziale zostaną omówione zagadnienia dotyczące sieci infrastrukturalnych na terenie Gminy Międzyzdroje, a mianowicie, sieć wodociągowo – kanalizacyjna, energetyczna, ciepłownicza, gazowa, drogownictwo, a także system gospodarki odpadami.

Ponadto w 2011 r. Gmina opracowała dokument Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Międzyzdroje na lata 2011 - 2026, który także został wykorzystany przy opracowywaniu rozdziałów dotyczących infrastruktury Gminy.

3.1. GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA

3.1.1. Zaopatrzenie w wodę

Mieszkańcy Gminy Międzyzdroje zaopatrywani są w wodę do celów bytowych z komunalnych ujęć wody eksploatowanych przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Międzyzdrojach.

Na terenie Gminy eksploatowane są 2 ujęcia komunalne (wykaz ujęć wód przedstawiony został w tabeli poniżej).

Tabela 7. Ujęcia wód na cele komunalne eksploatowane na terenie Gminy Międzyzdroje

Nazwa ujęcia lokalizacja	Właściciel/ użytkownik	Studnie	Wielkość poboru wody	Pozwolenie wodnoprawne
ujęcie Wapnica	ZWiK w Międzyzdrojach	Nr 1 Nr 2 Nr 3	$Q_{hmax}=30,0m^3/h$ $Q_{dsr}=470,0m^3/d$	BOŚ.FK-T.6223-09-5/II/08 z dn. 01.12.2008 r. - na 10 lat
ujęcie Międzyzdroje	ZWiK w Międzyzdrojach	Nr 1a Nr 2 Nr 3a Nr 4a Nr 6z Nr 8a Nr 9 Nr 9a	$Q_{hmax}=250,0m^3/h$ VI – VIII $Q_{srd}=4\ 800,0m^3/d$ W pozostałych miesiącach $Q_{srd}=2\ 880,0m^3/d$	Boś.6341.53.2013.F.KT z dn. 28.02.2014 r. - na 20 lat

Nazwa ujęcia lokalizacja	Właściciel/ użytkownik	Studnie	Wielkość poboru wody	Pozwolenie wodnoprawne
			Z zachowaniem $Q_{\text{śrd}}=3\ 340,0\text{m}^3/\text{d}$ w ciągu całego roku	

Źródło: ZWiK Sp. z o.o. w Międzyzdrojach (2013 r.)

Pod względem zwodociągowania Gminy, jednostka objęta jest systemem wodociągowym niemal w 100 % na terenach miejskich, w 85 % na terenach wiejskich. Dane na temat sieci wodociągowej na terenie Gminy Międzyzdroje przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Dane dotyczące sieci wodociągowej na terenie Gminy Międzyzdroje

Tabela		Długość sieci wodociągowej	Ilość gospodarstw zwodociągo- wanych	Ilość osób korzystających z sieci wodociągowej
Lp.	Nazwa miejscowości	[km]	[szt.]	[szt.]
1	Międzyzdroje	18,9	507	5 412
2	Wapnica	11,4	242	1 032
Ogółem: Gmina stan na 2013 r.		30,3	749	6 444

Źródło: ZWiK Sp. z o.o. w Międzyzdrojach (2013 r.)

System wodociągowy na terenie Gminy wymaga modernizacji, zwłaszcza, że część przewodów sieci wodociągowej wykonana została z rur cementowo – azbestowych. W przypadku występowania przewodów wykonanych z rur azbestowo – cementowych należy przewidzieć wyłączenie ich z eksploatacji. Na chwilę obecną najbardziej ekonomicznym rozwiązaniem jest pozostawienie rur w ziemi i budowa nowej sieci. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 13.12.2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. 2011 nr 8 poz. 31) takie rozwiązanie jest dopuszczalne.

3.1.2. Gospodarka ściekowa

3.1.2.1. Sieć kanalizacyjna

Na terenie Gminy Międzyzdroje funkcjonuje system zbiorowego odprowadzania ścieków komunalnych poprzez systemy kanalizacji ogólnospławnej eksploatowany przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Międzyzdrojach. Stopień skanalizowania, podobnie jak zwodociągowania osiąga wartość prawie 100 % na terenach miejskich, w 85 % na terenach wiejskich.

Tabela 9. Dane dotyczące sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Międzyzdroje

Lp.	Nazwa miejscowości	Długość sieci kanalizacji bytowej	Ilość gospodarstw skanalizowanych	Ilość osób korzystających z sieci kanalizacyjnej*	Przepompowni ścieków, oznaczenie, lokalizacja
		[km]	[szt.]	[szt.]	- ilość obiektów - oznaczenie
1	Aglomeracja Międzyzdroje	16,6	490	5 168	13 sztuk - P1, P2, P3, P4, P5, P6, P7, P8, P9, P10, P11, P12, P13
2	Aglomeracja Wapnica	15,5	230	859	-
Ogółem Gmina: stan na 2013 r.		32,1	720	6 400	13

Źródło: ZWiK Sp. z o.o. w Międzyzdrojach (2013 r.)

* Urząd Miejski w Międzyzdrojach

Na terenach Gminy Międzyzdroje nie objętych systemem kanalizacji, gospodarka ściekowa oparta jest również o gromadzenie ścieków w zbiornikach bezodpływowych (szambach) oraz przydomowych oczyszczalniach ścieków omówionych w dalszych rozdziałach.

Aglomeracja kanalizacyjna

Zgodnie z ustawą z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo Wodne (Dz. U. 2012 poz. 145 ze zm.) przez aglomerację rozumie się teren, na którym zaludnienie lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków komunalnych.

Aglomeracje wyznacza sejmik województwa w drodze uchwały po uzgodnieniu z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej i właściwym regionalnym dyrektorem ochrony środowiska oraz po zasięgnięciu opinii zainteresowanych gmin.

Tworzenie aglomeracji pomaga spełnić zadania związane z uporządkowaniem gospodarki ściekowej oraz uszeregować ich realizację w taki sposób aby wywiązać się ze zobowiązań traktatowych wynikających z przystąpienia Polski do Unii Europejskiej.

Na podstawie powyższych zapisów Gmina Międzyzdroje objęta została dwiema aglomeracjami kanalizacyjnymi:

- Aglomeracja Międzyzdroje - na podstawie Rozporządzenia Nr 29/2006 Wojewody Zachodniopomorskiego z dn. 22.02.2006 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Międzyzdroje (Dz. Urz. Województwa Zachodniopomorskiego Nr 32 poz. 560). Aglomeracja Międzyzdroje o liczbie RLM 25 160 z oczyszczalnią w miejscowości Międzyzdroje. Aglomerację tworzą miejscowości: Międzyzdroje, Lubiewo.
- Aglomeracja Wapnica - na podstawie Rozporządzenia Nr 31/2006 Wojewody Zachodniopomorskiego z dn. 22.02.2006 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Wapnica (Dz. Urz. Województwa Zachodniopomorskiego Nr 32 poz. 562). Aglomerację Wapnica o liczbie RLM 2 500 z oczyszczalnią w miejscowości Wapnica. Aglomerację tworzą miejscowości: Wapnica, Zalesie, Wicko, Kępa, Trzciagowo, Lubin.

Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK) za rok 2013, sporządzane na podstawie informacji pozyskiwanych od Gminy, określa realizację Planu Aglomeracji Międzyzdroje i Wapnica:

Tabela 10. Dane na temat realizacji KPOŚK dla Aglomeracji Międzyzdroje

Wskaźnik	Wartość	
	Aglomeracja Międzyzdroje	Aglomeracja Wapnica
liczba rzeczywistych mieszkańców w aglomeracji	5 348	1 052
liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego	5 168	859
liczba mieszkańców obsługiwanych przez tabor asenizacyjny	180	185
Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	0	2
długość sieci kanalizacyjnej sanitarnej w aglomeracji [km]	16,8	15,5
długość kanalizacji deszczowej w aglomeracji [km]	6,7	0,0
ilość ścieków komunalnych powstających [tys. m ³ /r]	773,0	64,3
ilość ścieków dostarczanych do oczyszczalni taborom asenizacyjnym [tys. m ³ /r]	7,0	3,0
ilość ścieków oczyszczanych systemami indywidualnymi (przydomowymi oczyszczalniąmi ścieków) [tys. m ³ /r]	0,0	0,3

Źródło: Urząd Miejski w Międzyzdrojach, Sprawozdanie z realizacji KPOŚK za rok 2013

Ponadto północno - wschodni obszar Gminy – teren ośrodków wypoczynkowych Grodno I i Grodno II przynależy częścią swojego obszaru do aglomeracji Dziwnów. Dla Gminy Dziwnów wyznaczono Aglomerację Dziwnów na podstawie Rozporządzenia Nr 23/2006 Wojewody Zachodniopomorskiego z dn. 16.02.2006 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Dziwnów (Dz. Urz. Województwa Zachodniopomorskiego Nr 26 poz. 437). Wyznaczono aglomerację Dziwnów o liczbie RLM 27 200 z oczyszczalnią w miejscowości Międzywodzie. Aglomerację tworzą miejscowości: Dziwnów, Międzywodzie, Dziwnówek, Łukęcin, Wiselka, Kołczewo, Żółwino, Warnowo, Łowno, Zastań, Granik, Rekowo, Chynowo, Łojczyń, Domysłów oraz północno – wschodni obszar Gminy Międzyzdroje (ośrodki wypoczynkowe Grodno I i II).

System kanalizacji zbiorczej na terenie Gminy wymaga dalszej modernizacji oraz budowy kanalizacji deszczowej w miejscach wymagających tego typu infrastruktury, a także rozbudowy na terenach nieuzbrojonych przewidzianych planami zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę mieszkaniową.

3.1.2.2. Odprowadzanie wód opadowych i roztopowych

Na terenie Gminy Międzyzdroje fragmentarycznie występuje kanalizacja deszczowa. kanalizacja deszczowa. Wody opadowe i roztopowe odprowadzane są jednak w większości do gruntu lub cieków.

W Gminie Międzyzdroje zostały wydane pozwolenia wodnoprawne na odprowadzanie wód opadowych dla następujących podmiotów:

Tabela 11. Wykaz podmiotów na terenie Gminy Międzyzdroje, które posiadają pozwolenie wodnoprawne na wprowadzanie wód opadowych do wód lub do ziemi

Decyzja	Podmiot odpowiedzialny	Miejsce odprowadzenia	Odbiornik	Parametr odpływu	Zlewnia całkowita [ha]	Urządzenie oczyszczające
BOŚ.I.K.6210-24/2000 z dn. 23.08.2000 r.	Polski Koncern Naftowy Orlen S.A. w Szczecinie	Teren stacji paliw PKN Orlen w Międzyzdrojach	Kanał „Międzyzdroje - Zdrój”	$Q_{\text{śrd}}=67,1 \text{ m}^3/\text{d}$	0,6	Separator lamelowy
BOŚ.I.K.6223-21/3/02 z dn. 26.03.2003 r. - na 10 lat	Polski Koncern Naftowy Orlen S.A. w Szczecinie	Polacie dachowe, tereny utwardzone i skarpy	Wody powierch. Kanał Stary Zdrój	$Q_{\text{śrd}}=66,0 \text{ m}^3/\text{d}$	0,6	Separator lamelowy
BOŚ.FK-T.6223-22/07 z dn. 07.12.2007 r.	MARINA INVEST Sp. z o.o. Szczecin	Zespół Hotelowo – Apartamentowo - Mieszkalny ul. Gryfa Pom.	Do ziemi	$Q_{\text{max}}=133,28 \text{ l/s}$ $Q_d=119,95 \text{ m}^3/\text{d}$	1,52	System skrzynek podziemnych rozsączających
BOŚ.FK-T.6223-25/07 z dn. 31.12.2007 r.	Gmina Międzyzdroje	Teren ulic i placów utwardzonych Międzyzdroje	Zlewnia nr 1 - do ziemi Zlewnia nr 2 - do wód Kan. Stary Zdrój	Zlewnia nr 1: $Q_{\text{max}}=13,9 \text{ l/s}$ $Q_{\text{maxd}}=12,5 \text{ m}^3/\text{d}$ Zlewnia nr 2: $Q_{\text{max}}=24,3 \text{ l/s}$ $Q_{\text{maxd}}=21,9 \text{ m}^3/\text{d}$	Zlewnia nr 1 0,9240 Zlewnia nr 2 1,6200	Osadniki piasku
BOŚ.FK-T.6223-02/08 z dn. 25.03.2008 r. - na 10 lat	COMFORTIME BALTICA Sp. z o.o. Warszawa	Teren zespołu budynków apartamentowych Międzyzdroje	Do ziemi	$Q_{\text{max}}=64,71 \text{ dm}^3/\text{s}$ $Q_d=58,4 \text{ m}^3/\text{d}$	0,1000	System skrzynek podziemnych rozsączających
BOŚ.FK-T.6223-08/08 z dn. 09.07.2008 r. - na 10 lat	ARKADIA INWESTYCJE Sp. z o.o. Międzyzdroje	Zespół budynków mieszkalno – wypoczynkowych Międzyzdroje	Do ziemi	$Q_{\text{max}}=66,4 \text{ l/s}$ $Q_d=60,0 \text{ m}^3/\text{d}$	0,44	System skrzynek rozsączających, osadnik piasku
BOŚ.FK-T.6223-14-4/08 z dn. 10.12.2008 r. - zm. dec. BOŚ.FK-T.6223-09/09 z dn. 07.04.2009 r.	PKO Inwestycje-Międzyzdroje	Odwodnienie wykopu i czasowy zrzut wody do Zatoki Pomorskiej obr. 16 Międzyzdroje	Do Zatoki Pomorskiej	$Q=2(2Q_1+6Q_2)=46,2 \text{ m}^3/\text{h}$	b. d.	Filtr kamienny gabionowy
BOŚ.FK-T.6223-16-2/08 z dn. 10.12.2008 r.	Statoil Poland Warszawa	Teren stacji paliw z myjnią samochodów Międzyzdroje	Do ziemi poprzez rów melioracyjny	$Q_{\text{max}}=23,4 \text{ l/s}$ $Q_d=21,1 \text{ m}^3/\text{d}$	0,2	Osadnik piasku, separator koalescencyjny
BOŚ.FK-T.6223-01-2/09 z dn. 09.02.2009 r.	Kancelaria Radców Prawnych Piasecki & Partnerzy Poznań	Teren Pawilonu Handlowego obr. 19 Międzyzdroje	Rów melioracyjny	$Q_{\text{max}}=18,72 \text{ l/s}$ $Q_d=16,86 \text{ m}^3/\text{d}$	0,08	Koalescencyjny separator olejów i benzyny, osadnik piasku
BOŚ.FK-T.6223-19-2/09 z dn. 25.11.2009 r.	MARINA INVEST Sp. z o.o. Warszawa	Zespół Hotelowo – Apartamentowo - Mieszkalny obr. 16 Międzyzdroje	Do ziemi poprzez rów melioracyjny	$Q_{\text{śrd}}=4,8 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{\text{maxi}}=1751 \text{ m}^3/\text{rok}$ $Q_{\text{maxs}}=112,78 \text{ dm}^3/\text{s}$ $Q_{\text{obl.}}=13,01 \text{ dm}^3/\text{s}$	3,2297	Separator koalescencyjny z osadnikiem
Boś.FK-T.6223-13-3/10 z dn. 17.12.10 r.	Gmina Międzyzdroje	z części ulicy Polnej	do rowu poprzez zabudowany rów	b. d.	b. d.	b. d.
Boś.6341.9.2013.F.KT z dn. 27.05.13 r.	PKN Orlen S.A.	z terenu stacji paliw	do wód powierzchniowych, poprzez rów melioracyjny	b. d.	b. d.	b. d.
Boś.6341.34.2013.F.KT	ZZDW w Koszalinie	z terenu drogi wojewódzkiej nr	do ziemi, do wód powierzchniowych	b. d.	b. d.	b. d.

Decyzja	Podmiot odpowiedzialny	Miejsce odprowadzenia	Odbiornik	Parametr odpływu	Zlewnia całkowita [ha]	Urządzenie oczyszczające
z dn. 16.09.13 r.		102 w Gminie Międzyzdroje				

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016 (2010 r.)

3.1.2.3. Komunalna oczyszczalnia ścieków²

System kanalizacji w Gminie Międzyzdroje jest odrębny dla miejskiej i sołeckiej części Gminy. Ścieki z obszaru miasta są skierowane do oczyszczalni ścieków w Międzyzdrojach. Ścieki z pozostałych miejscowości Gminy odprowadzane są na obiekt oczyszczalni ścieków w Wapnicy.

3.1.2.3.1. Oczyszczalnia ścieków w Międzyzdrojach

Na terenie miasta Międzyzdroje zlokalizowana jest jedna oczyszczalnia ścieków, przy ul. Myśliwskiej (Nowomyśliwskiej). Eksploatatorem obiektu jest Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Międzyzdrojach.

Gminę Międzyzdroje, ze względu na jej wczasowy charakter cechuje sezonowość, czego konsekwencją jest duża dysproporcja powstawania nieczystości płynnych.

Tabela 12. Pozwolenia wodnoprawne wydane na wprowadzanie oczyszczonych ścieków do wód lub do ziemi dla oczyszczalni ścieków w Międzyzdrojach

decyzja	podmiot odpowiedzialny lokalizacja	odbiornik	ilości odprowadzanych ścieków oczyszczonych
BOŚ.I.K.6223-10/01 z dn. 19.07.2001 r.	Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Międzyzdrojach Międzyzdroje	Do wód – bezpośredni kanał Stary Zdrój Pośredni – Jezioro Wicko Małe	W mies. VI – VIII $Q_{\text{śrd}}=6\ 000\ \text{m}^3/\text{d}$ $Q_{\text{maxd}}=7\ 000\ \text{m}^3/\text{d}$ W pozostałych: $Q_{\text{śrd}}=4\ 000\ \text{m}^3/\text{d}$ $Q_{\text{maxd}}=4\ 500\ \text{m}^3/\text{d}$
BOŚ.PK.6223-17/03 z dn. 14.05.2004 r. – na 10 lat (wygaszono dec. BOŚ.I.K.6223-10/01)			
BOŚ.FK-.T6223-09-5/II/08 z dnia 10.12.2008 r. (wygaszono w części dec. BOŚ.I.K.6223-17/03)			

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016 (2010 r.), pozwolenie wodnoprawne przekazane przez ZWIK Sp. z o.o. w Międzyzdrojach

Oczyszczalnia w Międzyzdrojach pracuje w układzie mechaniczno – biologicznego oczyszczania ścieków. Ścieki z kolektora miejskiego i rozcieńczone ścieki z punktu zlewnego kierowane są do centralnej pompowni i podawane na kratę, w celu usunięcia skrutek. Następnie napęlniają zbiornik czerpalny, z którego, za pomocą pomp przetłaczane są do piaskownika. Dalej wpływają na trzykomorowy osadnik Imhoffa. Proces mechanicznego oczyszczania ścieków odbywa się w drodze sedymentacji zawieszin. Wytrącający się osad w części przepływowej zsuwa się do komór fermentacyjnych, gdzie w warunkach beztlenowych i pod wpływem działania bakterii mezofilnych ulega rozkładowi. Następnie ścieki kierowane są na część biologiczną oczyszczalni, która składa się z dwóch ciągów

² Na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016 (2010 r.)

technologicznych. W okresie letnim pracują równolegle z obciążeniem 50 %, a w pozostałych okresach roku pracuje tylko jeden ciąg technologiczny.

Oczyszczanie ścieków w części biologicznej przebiega trójfazowo ze strefowaniem warunków tlenowych:

- faza I – prowadzenie procesu w strefie beztlenowej (strefa B),
- faza II - prowadzenie procesu w strefie niedotlenionej (strefa N),
- faza III - prowadzenie procesu w strefie tlenowej (strefa T).

Ścieki mechanicznie oczyszczone dopływają grawitacyjnie do reaktora biologicznego (B). Strefa beztlenowa zapewniona jest przez poziome mieszanie okrężne mieszadłem mechanicznym. Do strefy tej wprowadzany jest również osad powrotny recyrkulowany pompą bezpośrednio lub też po dodatkowym odtlenieniu, na skutek przepływu przez selektor (zagęszczacz). W tych warunkach zachodzi zjawisko odtleniania ścieków, sprzyjające usuwaniu azotu i fosforu. Następnie ścieki przepływają do strefy N reaktora, gdzie ograniczony jest poziom natleniania. Obszar tej strefy wyposażony jest w mieszadła mechaniczne i instalację natleniającą oraz sondy do pomiaru stężenia tlenu. W obszarze strefy ścieki przepływają przez reaktor po drodze zbliżonej do rozwijającej się spirali. W dalszej kolejności przepływają do strefy T, gdzie natlenianie prowadzone jest ze zwiększoną intensywnością. W tej strefie zainstalowane jest natlenianie o zróżnicowanych funkcjach. Stężenie tlenu kontrolowane jest sondami tlenowymi współpracującymi z dmuchawami, dostarczającymi sprężone powietrze.

Po kilkugodzinnym cyklu biologicznym, ścieki odpływają do dwóch osadników wtórnych, które mogą pracować równolegle lub jako osadniki dwustopniowego osadu czynnego. Osad czynny recyrkulowany jest do komór napowietrzania, a wytworzony w tym procesie osad nadmierny, usuwany jest z układu biologicznego. Osad nadmierny jest kierowany do zagęszczaczy, a stamtąd do pomocniczego zbiornika osadu i dalej na prasę filtracyjną osadu, następnie składowany jest na poletkach.

Oczyszczone ścieki wprowadzane są do kanału Stary Zdrój (kanał melioracyjny podstawowy), poprzez rów melioracyjny bez nazwy o długości ok. 150 m. Na tym rowie zainstalowana jest zwężka, współpracująca z przepływomierzem cyfrowym, do pomiaru ścieków oczyszczonych.

3.1.2.3.2. Oczyszczalnia ścieków w Wapnicy

Na terenie Gminy Międzyzdroje, w miejscowości Wapnica zlokalizowana jest druga oczyszczalnia ścieków. Eksploatatorem obiektu jest również Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Międzyzdrojach.

Tabela 13. Pozwolenia wodnoprawne wydane na wprowadzanie oczyszczonych ścieków do wód lub do ziemi dla oczyszczalni ścieków w Wapnicy

decyzja	podmiot odpowiedzialny lokalizacja	odbiornik	ilości odprowadzanych ścieków oczyszczonych
BOŚ.I.K.6223-1/4/02 z dnia 03.06.2002 r. - na 10 lat	Związek Gmin Wyspy Wolin z siedzibą w Międzyzdrojach Wapnica	Jezioro Wicko Wielkie (część Zalewu Szczecińskiego)	W mies. VI - VIII $Q_{srd}=600 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{maxh}=30 \text{ m}^3/\text{h}$
Wygaszono pozwolenie decyzją BOŚ.FK-T.6223-12-2/08 z dn. 14.11.2008 r.			W pozostałych: $Q_{srd}=300,0 \text{ m}^3/\text{d}$

decyzja	podmiot odpowiedzialny lokalizacja	odbiornik	ilości odprowadzanych ścieków oczyszczonych
BOŚ.FK- T.6223-05-3/09 z dn. 07.04.2009 r. - na 10 lat zm. dec. T.6223-05-5/09 z dnia 10.06.2009 r.	Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o Międzyzdroje		$Q_{maxh}=10 \text{ m}^3/\text{h}$

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016 (2010 r.), pozwolenie wodnoprawne przekazane przez ZWiK Sp. z o.o. w Międzyzdrojach

Oczyszczalnia przeznaczona jest do mechaniczno – biologicznego oczyszczania ścieków bytowo – gospodarczych. Ścieki z terenu Zalesia, Lubinia i Wapnicy doprowadzane są rurociągiem tłocznym poprzez szereg przepompowni sieciowych do komory, po czym kierowane są do budynku kratowni. Ciąg oczyszczania mechanicznego rozpoczyna się od cedzenia ścieków na kracie schodkowej. Skratki oddzielone na kracie trafiają do praski skratek, gdzie są odwadniane, prasowane i podawane do kontenera, w którym są okresowo składowane i przesypywane wapnem chlorowanym. Następnie ścieki dopływają do piaskownika, w którym wytrącana jest zawiesina mineralna. Wytrącona i uwodniona zawiesina przy pomocy pompy zatapialnej zostaje podawana do separatora piasku, skład jest podawana do kontenera. Z leja piaskownika doprowadzono sprężone powietrze, którym można zruszyć piasek i zmniejszyć zawartość zawiesiny organicznej w pompowanej do separatora pulpie piaskowej. Ścieki z piaskownika trafiają do komory rozdziału, stąd są kierowane na część biologiczną oczyszczalni – do reaktorów biologicznych. Do tej komory trafiają też ścieki pochodzące z przepompowni wewnętrznej, która tłoczy odcieki z filtra, prasy odwadniającej, stacji preparatu PIX i ścieki własne oczyszczalni.

Główny procesor biologiczny ELE-7 pracuje w technologii dwufazowego procesu osadu czynnego z wydzieloną denitryfikacją wstępną z wewnętrznym źródłem węgla. Ścieki w komorze denitryfikacji, w warunkach niedotlenienia poddawane są procesom przemiany azotanów w azot gazowy uwalniany do atmosfery. Utlenione formy azotu doprowadzone zostają do komory denitryfikacji poprzez recyrkulację mieszaniny osadu czynnego i ścieków oczyszczonych z osadnika wtórnego. Źródłem węgla dla bakterii denitryfikacyjnych są dopływające ścieki surowe. Mieszanina ścieków i osadu z komory denitryfikacji przepływa do komory napowietrzania, gdzie w warunkach tlenowych zachodzą intensywne biochemiczne procesy utleniania związków węgla i azotu amonowego. W wyniku syntezy osadu czynnego i jego biochemicznych procesów życiowych, zachodzi eliminacja ze ścieków związków fosforu. Nadmiar fosforu redukowany zostaje w procesie strącania.

Z komory napowietrzania ścieki przepływają do osadników wtórnych, zachodzi tu rozdzielanie obu faz mieszaniny. Opadający osad kierowany jest siłą wyporu do komory pompy recyrkulacyjnej, która przetłacza go dalej do komory denitryfikacji (recyrkulacja wewnętrzna) lub do zbiornika osadu nadmiernego, skąd pobierany jest jako osad nadmierny do odwodnienia na prasie filtracyjnej. Flotujące na powierzchni osadników części stałe zbierane są korytami i kierowane do przepompowni części pływających i dalej do zbiornika osadu nadmiernego.

Ścieki oczyszczone przepływają grawitacyjnie do przepompowni ścieków oczyszczonych, z której zostają przetłoczone na filtr zlokalizowany w stacji filtracji ścieków. Ścieki przefiltrowane odpływają grawitacyjnie poprzez komorę pomiarową ścieków i wylotem trafiają do odbiornika (jezioro Wickie Wielkie).

Osad zmagazynowany w zbiorniku osadu nadmiernego kierowany jest do odwadniania przy pomocy zagęszczacza wstępnego i prasy taśmowej z urządzeniami

towarzyszającymi, zainstalowanych w budynku stacji odwadniania osadu. Osad odwodniony transportowany jest do pojemnika, skąd wywożony jest na poletka osadowe na oczyszczalni ścieków w Międzyzdrojach.

3.1.2.4. Systemy indywidualne gospodarki ściekowej

Zgodnie z ustawą z dn. 18.07.2012 r. Prawo Wodne (Dz. U. 2012 poz. 145 ze zm.) w miejscach, gdzie budowa systemów kanalizacji zbiorczej nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowałaby nadmierne koszty, należy stosować systemy indywidualne lub inne rozwiązania zapewniające ochronę środowiska. Do rozwiązań takich zalicza się:

- zbiorniki bezodpływowe (szamba) - instalacja i urządzenie przeznaczone do gromadzenia nieczystości ciekłych w miejscu ich powstawania, które są okresowo opróżniane poprzez pojazdy asenizacyjne,
- przydomowe oczyszczalnie ścieków – niewielkich przepustowości oczyszczalnie lokalne na potrzeby jednego lub kilku gospodarstw, oparte o różne dopuszczalne prawem technologie.

Na podstawie ustawy z dn. 13.09.1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2013 poz. 1399) przyłączenie nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej lub, w przypadku gdy budowa sieci kanalizacyjnej jest technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona, wyposażenie nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych, spełniające wymagania określone w przepisach odrębnych; przyłączenie nieruchomości do sieci kanalizacyjnej nie jest obowiązkowe, jeżeli nieruchomość jest wyposażona w przydomową oczyszczalnię ścieków spełniającą wymagania określone w przepisach odrębnych.

Ustawa nakłada na gminy obowiązek prowadzenia ewidencji:

- zbiorników bezodpływowych w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej
- przydomowych oczyszczalni ścieków w celu kontroli częstotliwości i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej.

3.1.2.4.1. Zbiorniki bezodpływowe

Nie zostały określone prawnie wymagania dotyczące jakości prowadzonej ewidencji zbiorników bezodpływowych. Wskazane byłoby jednak zewidencjonowanie zbiorników bezodpływowych w stopniu szczegółowości określającym: pojemność, ilość osób korzystających ze zbiornika, stan techniczny (materiał wykonania, szczelność, rok budowy), zawarta umowa na opróżnianie zbiornika.

Na terenie Gminy Międzyzdroje, według danych Urzędu Miejskiego, funkcjonowało 91 zbiorników bezodpływowych (stan na koniec 2012 r.).

Właścicieli nieruchomości na terenie Gminy obowiązują przepisy Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy, który nakłada na właścicieli i zarządców nieruchomości obowiązki związane z nieczystościami płynnymi. Na terenie Gminy obowiązują ustalenia Regulaminu przyjętego Uchwałą Rady Miejskiej Nr XLIII/408/13 Rady Miejskiej w Międzyzdrojach z dnia 29 sierpnia 2013 roku w sprawie regulaminu utrzymania

czystości i porządku na terenie Gminy Międzyzdroje. Regulamin ten został dostosowany do zmiany ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Analizując dokument Regulaminu można stwierdzić, że reguluje on w sposób odpowiedni przepisy utrzymania czystości i porządku w zakresie postępowania z nieczystościami ciekłymi.

Odbiorem nieczystości ciekłych na terenie Gminy zajmują się podmioty mające zezwolenie na prowadzenie tego rodzaju działalności i są to (stan na marzec 2014 r.):

Tabela 14. Wykaz podmiotów posiadających zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych

lp.	nazwa firmy	adres firmy	data ważności zezwolenia
1.	Zakład Ochrony Środowiska	ul. Nowomyśliwska 86 72-500 Międzyzdroje	bezterminowe
2.	TOI TOI Polska Sp. z o.o.	ul. Płochocińska 29 03-044 Warszawa	12.07.2020 r.
3.	ECO-SERWIS - Roman Elminowski	ul. Kościuszki 23/1 72-320 Trzebiatów	10.03.2019 r.
4.	FHU Krzysztof Grabowiecki	ul. Niekładzka 4, 4a 72-300 Gryfice	01.04.2022 r.
5.	Ragn-Sells Polska Sp. z o.o	ul. Dzielnej 21/76 Warszawa	15.09.2019 r.
6.	Wywóz Nieczystości Płynnych Dariusz Czajkowski	ul. Świętosławy 4 72-510 Wolin	31.01.2016 r.
7.	Przedsiębiorstwo Gospodarki komunalnej Sp. z o.o.	ul. Szczecińska 2 72-400 Kamień Pomorski	24.06.2022 r.
8.	Remondis Szczecin Sp. z o.o. Oddział Świnoujście	ul. Kołłątaja 4 72-600 Świnoujście	04.06.2017 r.

Źródło: Urząd Miejski w Międzyzdrojach

3.1.2.4.2. Przydomowe oczyszczalnie ścieków

Przydomowe oczyszczalnie ścieków o przepustowości zazwyczaj do 5 m³ na dobę, wykorzystywane na potrzeby gospodarstw domowych lub rolnych w ramach zwykłego korzystania z wód, z których emisja nie wymaga pozwolenia, mogąca negatywnie oddziaływać na środowisko, podlega zgłoszeniu organowi ochrony środowiska.

W myśl przepisów ustawy Prawo Budowlane oczyszczalnia podlega zgłoszeniu do Starostwa Powiatowego – zgłoszenie budowy (budowa indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków o wydajności do 7,5 m³ na dobę nie wymaga uzyskania pozwolenia na budowę, ale wymaga zgłoszenia właściwemu organowi).

Na podstawie przepisów ustawy Prawo Ochrony Środowiska do Gminy zgłasza się eksploatację obiektu (zgłoszenie planowanej eksploatacji oczyszczalni ścieków należy przedłożyć Burmistrzowi, w przypadku zwykłego korzystania ze środowiska przez osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami).

Na terenie Gminy Międzyzdroje, według danych Urzędu Miejskiego, funkcjonują 2 przydomowe oczyszczalnie ścieków (stan na kwiecień 2014 r.).

Ilość tego rodzaju obiektów jest szacowana na podstawie zgłoszeń zamiaru wykonania przydomowych oczyszczalni ścieków, natomiast nie ma możliwości wskazania dokładnej ilości istniejących przydomowych oczyszczalni, ponieważ inwestorzy często nie zgłaszają zakończenia budowy przydomowej oczyszczalni i nie zwracają się do Burmistrza o pozwolenie na eksploatację oczyszczalni.

Użytkownik przydomowej oczyszczalni ścieków powinien również wiedzieć, że przyłączenie nieruchomości do sieci kanalizacyjnej nie jest obowiązkowe, jeżeli nieruchomość jest wyposażona w przydomową oczyszczalnię ścieków. Jest to element istotny zarówno dla użytkownika, jak i Gminy. Użytkownik planując budowę przydomowej oczyszczalni ścieków powinien zasięgnąć informacji dotyczących planów skanalizowania jego działki, ponieważ może spotkać się z odmową możliwości eksploatacji przydomowej oczyszczalni. Gmina natomiast powinna znać dokładnie plany skanalizowania poszczególnych miejscowości i podłączenia działek, aby przy zgłoszeniu eksploatacji móc wydać sprzeciw dla inwestycji, dla której planuje się skanalizowanie.

3.2. ELEKTROENERGETYKA³

Wyspa Wolin jest zasilana ze stacji 110/15 kV Reclaw, Międzyzdroje, Świnoujście i Warszów. Stacje te są zasilane liniami napowietrznymi WN 110 kV. Stacja transformatorowa GPZ Międzyzdroje zasilana jest liniami wysokiego napięcia 110 kV relacji Reclaw – Międzyzdroje. Sieć średniego napięcia na terenie Miasta Międzyzdroje jest wykonana przeważnie liniami kablowymi przy równoczesnym stosowaniu stacji transformatorowych 15/0,4 kV typu miejskiego. Linie SN tworzą systemy pętlowe. Na obrzeżach Miasta i na terenach wiejskich przeważają linie napowietrzne oraz stacje transformatorowe 15/0,4 kV, wieżowe i słupowe. Część miejscowości na terenach wiejskich zasilanych jest odgałęzieniami od linii magistralnych nieposiadającymi zasilania rezerwowego. Warunki zasilania są dobre. Rozmieszczenie stacji w miejscowościach i stosunek mocy zainstalowanej w stacjach do liczby mieszkańców obsługiwanych jest korzystny. Na terenie Gminy zainstalowanych jest ponad 80 stacji transformatorowych 15/04kV.

Przebieg sieci elektroenergetycznych należy uwzględniać przy planowaniu przestrzennym. Wzdłuż linii wyznacza się pas technologiczny, w obszarze którego obowiązują ograniczenia w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, związane z lokalizowaniem budynków mieszkalnych i innych przeznaczonych na pobyt stały ludzi, lokalizacją budowli zawierających materiały niebezpieczne pożarowo, stref zagrożonych wybuchem oraz konstrukcji wysokich, a także z zalesianiem terenów rolnych. Lokalizacja innych obiektów lub zagospodarowanie terenu strefy może nastąpić za zgodą i na warunkach gestora sieci.

3.2.1. Źródła energii odnawialnej

Polska jako członek UE zobowiązana jest do realizacji tzw. pakietu klimatyczno - energetycznego, który zakłada dla niej m. in. zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych do 15 % w 2020 roku (zamiast 20 % jak średnio w UE). Spowodowane jest to faktem występowania mniejszych zasobów i efektywności odnawialnych źródeł energii. W związku z tym każda jednostka samorządu terytorialnego w Polsce powinna dążyć do

³ Na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016 (2010 r.)

pozyskiwania energii z odnawialnych źródeł energii, a tym samym przyczyniać się do realizacji założeń pakietu.

Działania podejmowane na terenie Gminy Międzyzdroje w zakresie energetyki odnawialnej wpisują się w realizację wspomnianego pakietu, stopniowo zaczynają być realizowane inwestycje z zakresu odnawialnych źródeł energii.

Na omawianym terenie nie dopuszcza się budowy elektrowni wiatrowych z uwagi na zachowanie równowagi biologicznej w przyrodzie i naturalnego krajobrazu morskiego.

Na przedmiotowym terenie można rozważać natomiast wykorzystanie energii słonecznej, np. poprzez zastosowanie kolektorów słonecznych do podgrzewania wody lub produkowania energii elektrycznej w fotoogniwach, wykorzystywanych na potrzeby gospodarstw domowych. Należy również zwrócić uwagę na coraz częściej stosowane pompy ciepła, wykorzystujące energię ciepłą pozyskiwaną z głębi ziemi. Instalacje te, pomimo stosunkowo wysokich kosztów, cieszą się coraz większym zainteresowaniem, szczególnie wśród inwestorów prywatnych – osób fizycznych.

3.3. INSTALACJE EMITUJĄCE POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

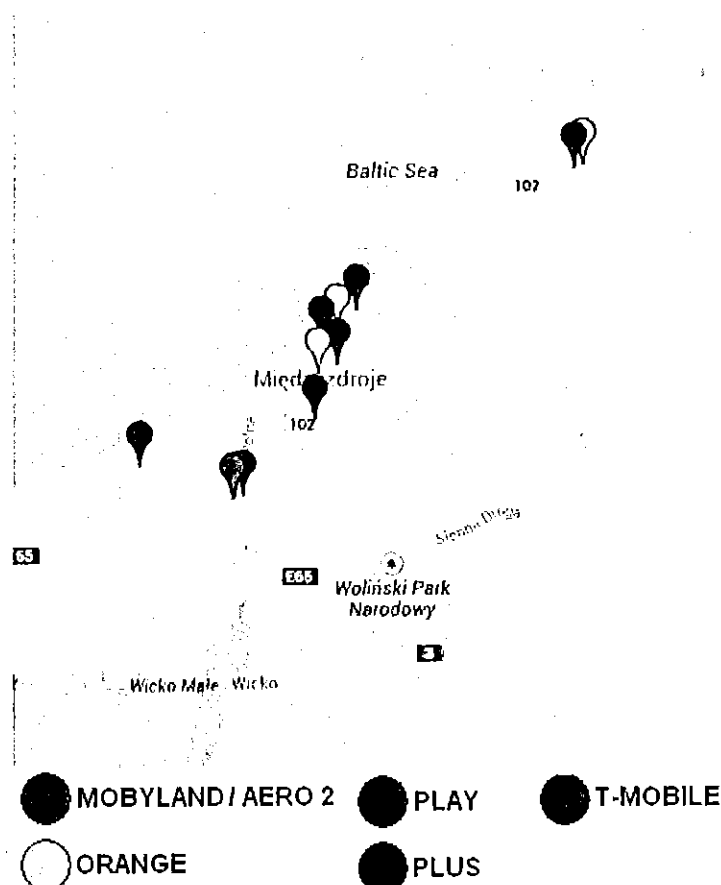
Na terenie Gminy Międzyzdroje funkcjonuje kilka anten nadawczych operatorów telefonii komórkowych – stacje bazowe. Istniejące obiekty zainstalowane są zazwyczaj na wysokich obiektach, tak aby wypromieniowywać pola elektromagnetyczne na duże wysokości.

Tabela 15. Wykaz anten nadawczych na terenie Gminy Międzyzdroje

lp.	położenie	operator
1	Międzyzdroje ul. Nowomyśliwska dz. nr 497	Aero 2
2	Międzyzdroje ul. Nowomyśliwska - maszt Zakład Energetyczny	Orange
3	Międzyzdroje ul. Zwycięstwa 1 - Ośrodek Wczasowy Polino	
4	Międzyzdroje ul. Promenady Gwiazd 16 - DW Błyskawica 5	
5	Międzyzdroje Góra Grzywacz - maszt TP Emitel	
6	Międzyzdroje ul. Lipowa 2 - wieża kościoła	Play
7	Międzyzdroje ul. Nowomyśliwska - maszt Orange - Zakład Energetyczny	Plus
8	Międzyzdroje ul. M. Curie - Skłodowskiej 39a - budynek mieszkalny (6 p.)	
9	Międzyzdroje ul. Promenada Gwiazd 23 - Dom Wczasowy Posejdon	
10	Międzyzdroje ul. Promenada Gwiazd 34 - hotel Sława	
11	Międzyzdroje Góra Grzywacz - maszt TP Emitel	T-Mobile
12	Międzyzdroje ul. Gryfa Pomorskiego 81 - ośrodek wczasowy	
13	Międzyzdroje ul. Nowomyśliwska - maszt Zakład Energetyczny	
14	Międzyzdroje ul. Promenada Gwiazd 23 - Dom Wczasowy Posejdon	

lp.	położenie	operator
15	Międzyzdroje ul. Promenada Gwiazd 34 - hotel Sława	
16	Międzyzdroje Góra Grzywacz - maszt TP Emitel	

Źródło: beta.btsearch.pl

Ryc. 4. Rozmieszczenie anten nadawczych na terenie Gminy Międzyzdroje

Źródło: beta.btsearch.pl

3.4. GAZOWNICTWO

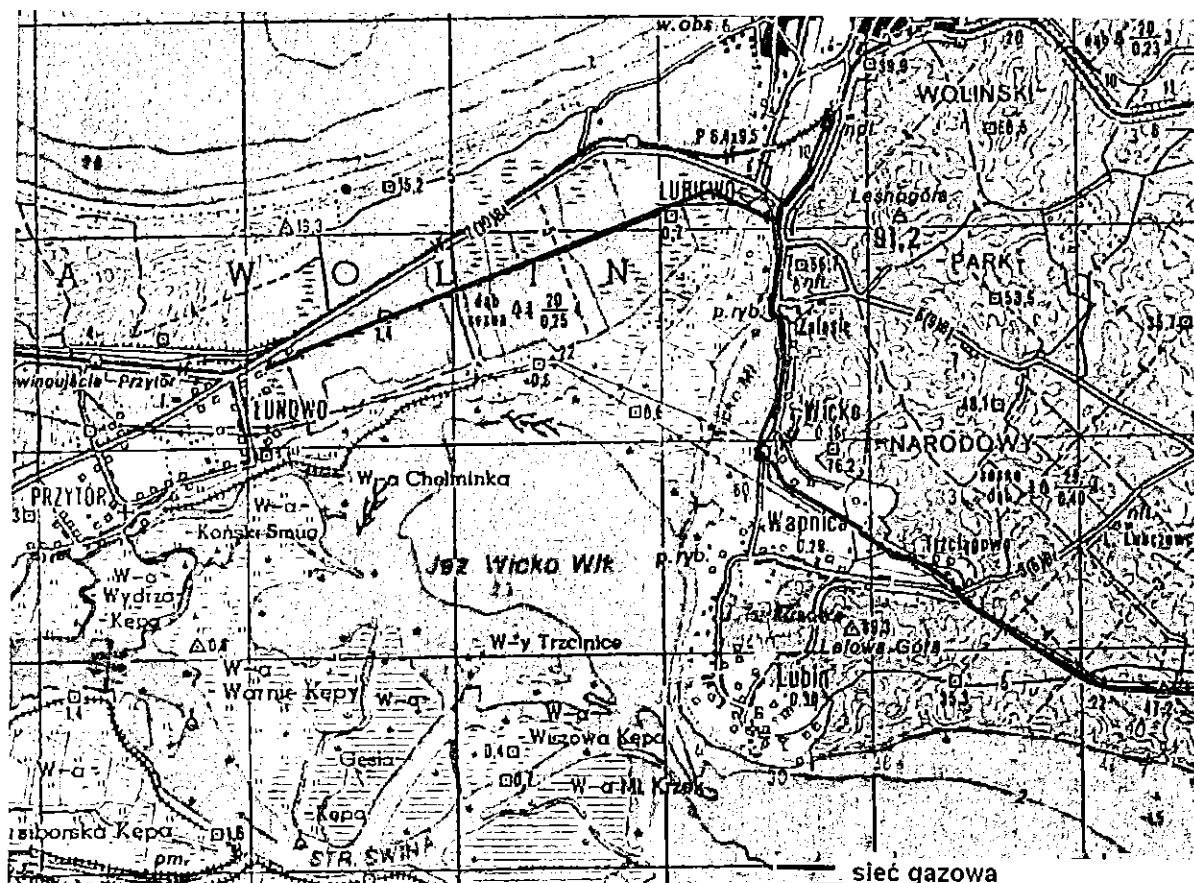
Na terenie Gminy Międzyzdroje funkcjonuje sieć gazowa. Przez teren Gminy przebiegają gazociąg wysokiego i średniego ciśnienia, za które odpowiadają spółki GAZ-SYSTEM oraz GEN-GAZ. Zgazyfikowane są miejscowości: Międzyzdroje, Lubin, Wapnica i Wicko. Dane dotyczące charakterystyki sieci gazowej przedstawia tabela poniżej:

**Tabela 16. Dane dotyczące sieci gazowej i zużycia gazu
na terenie Gminy Międzyzdroje**

Wskaźnik	Wartość
długość czynnej sieci ogółem [km]	53 352
długość czynnej sieci przesyłowej [km]	10 881
długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	42 471
czynne połączenia do budynków [szt.]	932
odbiorcy gazu [gosp. domowe]	1 423
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem [gosp.]	1 066

Wskaźnik	Wartość
domowe]	
zużycie gazu [tys. m ³]	1 559,4
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań [tys. m ³]	1 511,0
ludność korzystająca z sieci gazowej [osoba]	2732
ludność korzystająca z sieci w % ludności gminy	41,0
sieć rozdzielcza na 100 km ²	37,1
zużycie gazu na 1 mieszkańca [m ³]	233,0
użycie gazu na 1 korzystającego [m ³]	570,8

Źródło: GUS – Bank danych regionalnych (2012 r.)

Ryc. 5. Przebieg sieci gazowej będącej w zarządzie spółki GAZ – SYSTEM

Źródło: GAZ - SYSTEM

Według danych spółki GAZ – SYSTEM obecnie na terenie Gminy realizowana jest budowa gazociągu DN800 relacji Świnoujście – Szczecin.

3.5. CIEPŁOWNICTWO

Na terenie Gminy Międzyzdroje nie istnieje centralny system ciepłowniczy i nie działają przedsiębiorstwa ciepłownicze. Ogrzewanie budynków odbywa się za pomocą indywidualnych kotłowni opalanych głównie gazem, olejem, ogrzewaniem elektrycznym, paliwem stałym: koks, węgiel, miał, drewno. Kotłownie lokalne obsługują natomiast budynki wielorodzinne i budynki użyteczności publicznej.

3.6. KOMUNIKACJA

3.6.1. Drogi

Sieć drogową na terenie Gminy Międzyzdroje tworzą ogólnodostępne drogi publiczne, które ze względu na funkcję jaką pełnią, dzieli się na następujące kategorie: krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Zarządcami dróg, do właściwości, których należą sprawy z zakresu planowania budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg, są następujące jednostki:

- dróg krajowych – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Szczecinie,
- dróg wojewódzkich – Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie,
- dróg powiatowych – Zarząd Dróg Powiatowych w Kamieniu Pomorskim,
- dróg gminnych – Burmistrz Międzyzdrojów.

3.6.1.1. Drogi krajowe

Przez teren Gminy Międzyzdroje przebiega droga krajowa nr 3 relacji Świnoujście - Szczecin - Gorzów Wielkopolski - Zielona Góra - Lubin - Legnica - Bolków - Jelenia Góra - Jakuszyce - Granica Państwa, której łączna długość wynosi 6,153 km.

**Tabela 17. Wykaz dróg krajowych na terenie Gminy Międzyzdroje
(stan na koniec 2013 r.)**

L.p.	Nr drogi	Nazwa drogi	Długość na terenie gminy	Odcinek drogi
		Stan drogi		
1.	3	zły	0,517	10+283 - 10+800
2.		zadowalający	5,636	10+800 – 16+636

Źródło: GDDKiA Oddział w Szczecinie

3.6.1.2. Drogi wojewódzkie

Przez teren Gminy Międzyzdroje przebiega droga wojewódzka nr 102 relacji Międzyzdroje – Kołobrzeg (nazwa odcinka przebiegającego na terenie Gminy: Międzyzdroje – Wiselka), której łączna długość wynosi 11,552 km.

Stan drogi określa się jako dobry.

3.6.1.3. Drogi powiatowe

Przez teren Gminy Międzyzdroje przebiegają 2 odcinki dróg powiatowych, o łącznej długości 10,920 km. Są to następujące odcinki:

**Tabela 18. Wykaz dróg powiatowych na terenie Gminy Międzyzdroje
(stan na marzec 2014 r.)**

lp.	numer i nazwa drogi		stan drogi	długość na terenie Gminy (km)
1	1001Z	Zalesie – Wapnica - Lubin	84 % całej długości stan dobry pozostała długość stan średni	6,115
2	1002Z	Wapnica - Lubczewo	0,970 km stan dobry 1,730 km stan średni pozostała długość stan zły	4,805
razem				10,920

Źródło: Zarząd Dróg Powiatowych w Kamieniu Pomorskim

3.6.1.4. Drogi gminne

Przez teren Gminy Międzyzdroje przebiega 28,860 km dróg gminnych. Wykaz odcinków dróg gminnych przedstawiony został w kolejnej tabeli.

Tabela 19. Wykaz dróg gminnych na terenie Gminy Międzyzdroje

droga	długość [m]	miejsowość	ulica	nawierzchnia
G800001	336	Międzyzdroje	ul. Aleja Róż	polbruk
G800002	35	Międzyzdroje	ul. Armii Krajowej	nieurządzona
G800003	177	Międzyzdroje	ul. Bałtycka	gruntowa
G800004	357	Międzyzdroje	ul. Bukowa	bitumiczna
G800005	264	Międzyzdroje	ul. Campingowa	bitumiczna
G800006	143	Międzyzdroje	ul. Cicha	bitumiczna
G800006	100	Międzyzdroje	ul. Cicha	bitumiczna
G800007	315	Międzyzdroje	ul. Cmentarna	bitumiczna
G800008	125	Międzyzdroje	ul. Garażowa	gruntowa
G800009	273	Międzyzdroje	ul. Gintera Józefa	bitumiczna
G800010	324	Międzyzdroje	ul. Komunalna	plyty betonowe
G800011	128	Międzyzdroje	ul. Konopnickiej Marii	polbruk
G800012	253	Międzyzdroje	ul. Kopernika Mikołaja	bitumiczna
G800013	82	Międzyzdroje	ul. Kościuszki Tadeusza	bitumiczna
G800013	90	Międzyzdroje	ul. Kościuszki Tadeusza	bitumiczna
G800013	66	Międzyzdroje	ul. Kościuszki Tadeusza	bitumiczna
G800014	257	Międzyzdroje	ul. Krótka	bitumiczna
G800015	71	Międzyzdroje	ul. Książąt Pomorskich	bitumiczna
G800015	103	Międzyzdroje	ul. Książąt Pomorskich	bitumiczna
G800015	127	Międzyzdroje	ul. Książąt Pomorskich	bitumiczna
G800015	195	Międzyzdroje	ul. Książąt Pomorskich	bitumiczna
G800016	33	Międzyzdroje	ul. Leśna	bitumiczna
G800016	33	Międzyzdroje	ul. Leśna	bitumiczna
G800016	152	Międzyzdroje	ul. Leśna	bitumiczna
G800016	125	Międzyzdroje	ul. Leśna	bitumiczna
G800016	163	Międzyzdroje	ul. Leśna	bitumiczna
G800017	157	Międzyzdroje	ul. Lipowa	bitumiczna
G800018	142	Międzyzdroje	ul. Ludowa	bitumiczna
G800018	62	Międzyzdroje	ul. Ludowa	bitumiczna
G800018	51	Międzyzdroje	ul. Ludowa	bitumiczna
G800019	106	Międzyzdroje	ul. Mickiewicza Adama	bitumiczna

droga	długość [m]	miejsowość	ulica	nawierzchnia
G800019	183	Międzyzdroje	ul. Mickiewicza Adama	bitumiczna
G800019	111	Międzyzdroje	ul. Mickiewicza Adama	bitumiczna
G800020	68	Międzyzdroje	ul. Miernicza	gruntowa
G800020	52	Międzyzdroje	ul. Miernicza	gruntowa
G800021	235	Międzyzdroje	ul. Mieszka I	bitumiczna
G800022	97	Międzyzdroje	ul. Morska	kostka granitowa
G800023	59	Międzyzdroje	ul. Norwida Cypriana Kamila	bitumiczna
G800023	198	Międzyzdroje	ul. Norwida Cypriana Kamila	bitumiczna
G800024	286	Międzyzdroje	ul. Nowomyśliwska	bitumiczna
G800024	519	Międzyzdroje	ul. Nowomyśliwska	bitumiczna
G800024	73	Międzyzdroje	ul. Nowomyśliwska	bitumiczna
G800025	58	Międzyzdroje	ul. Bez Nazwy	bitumiczna
G800026	323	Międzyzdroje	ul. Orla	polbruk
G800027	37	Międzyzdroje	ul. Orzeszkowej Elizy	plyty betonowe
G800027	138	Międzyzdroje	ul. Orzeszkowej Elizy	plyty betonowe
G800028	164	Międzyzdroje	ul. Parkowa	polbruk
G800028	95	Międzyzdroje	ul. Parkowa	polbruk
G800029	82	Międzyzdroje	ul. Piaskowa	plyty betonowe
G800029	69	Międzyzdroje	ul. Piaskowa	plyty betonowe
G800030	91	Międzyzdroje	ul. Piastowska	bitumiczna
G800030	167	Międzyzdroje	ul. Piastowska	bitumiczna
G800030	51	Międzyzdroje	ul. Piastowska	bitumiczna
G800031	164	Międzyzdroje	ul. Płazowa	bitumiczna
G800032	117	Międzyzdroje	ul. Pomorska	bitumiczna
G800032	74	Międzyzdroje	ul. Pomorska	bitumiczna
G800032	55	Międzyzdroje	ul. Pomorska	bitumiczna
G800033	152	Międzyzdroje	ul. Poprzeczna	bitumiczna
G800034	237	Międzyzdroje	ul. Przy Wodociągach	bitumiczna
G800035	69	Międzyzdroje	ul. Rybacka	bitumiczna
G800035	119	Międzyzdroje	ul. Rybacka	bitumiczna
G800036	298	Międzyzdroje	ul. Słowiańska	bitumiczna
G800037	146	Międzyzdroje	ul. Spokojna	bitumiczna
G800038	187	Międzyzdroje	ul. Sportowa	trylinka
G800039	56	Międzyzdroje	ul. Stroma	bitumiczna
G800039	38	Międzyzdroje	ul. Stroma	betonowa
G800040	96	Międzyzdroje	ul. Traugutta Romualda	bitumiczna
G800040	114	Międzyzdroje	ul. Traugutta Romualda	bitumiczna
G800040	54	Międzyzdroje	ul. Traugutta Romualda	bitumiczna
G800041	169	Międzyzdroje	ul. Usługowa	gruntowa
G800042	133	Międzyzdroje	ul. Ustronie Leśne	bitumiczna
G800042	385	Międzyzdroje	ul. Ustronie Leśne	bitumiczna
G800043	127	Międzyzdroje	ul. Wczasowa	bitumiczna
G800044	93	Międzyzdroje	ul. Wiejska	betonowa
G800045	191	Międzyzdroje	ul. Wodniczki Adama	gruntowa
G800045	91	Międzyzdroje	ul. Wodniczki Adama	gruntowa
G800046	122	Międzyzdroje	ul. Bohaterów Warszawy	bitumiczna
G800046	109	Międzyzdroje	ul. Bohaterów Warszawy	bitumiczna
G800046	75	Międzyzdroje	ul. Bohaterów Warszawy	bitumiczna
G800046	59	Międzyzdroje	ul. Bohaterów Warszawy	bitumiczna
G800046	66	Międzyzdroje	ul. Bohaterów Warszawy	bitumiczna

droga	długość [m]	miejsowość	ulica	nawierzchnia
G800046	126	Międzyzdroje	ul. Bohaterów Warszawy	bitumiczna
G800046	38	Międzyzdroje	ul. Bohaterów Warszawy	bitumiczna
G800046	83	Międzyzdroje	ul. Bohaterów Warszawy	bitumiczna
G800046	30	Międzyzdroje	ul. Bohaterów Warszawy	bitumiczna
G800046	90	Międzyzdroje	ul. Bohaterów Warszawy	bitumiczna
G800046	141	Międzyzdroje	ul. Bohaterów Warszawy	bitumiczna
G800046	151	Międzyzdroje	ul. Bohaterów Warszawy	bitumiczna
G800047	88	Międzyzdroje	ul. Dąbrowskiej M.	bitumiczna
G800047	155	Międzyzdroje	ul. Dąbrowskiej M.	bitumiczna
G800047	65	Międzyzdroje	ul. Dąbrowskiej M.	bitumiczna
G800047	72	Międzyzdroje	ul. Dąbrowskiej M.	bitumiczna
G800048	90	Międzyzdroje	ul. Dąbrówki	bitumiczna
G800048	65	Międzyzdroje	ul. Dąbrówki	bitumiczna
G800048	70	Międzyzdroje	ul. Dąbrówki	bitumiczna
G800048	60	Międzyzdroje	ul. Dąbrówki	bitumiczna
G800049	189	Międzyzdroje	ul. Gryfa Pomorskiego	bitumiczna
G800049	983	Międzyzdroje	ul. Gryfa Pomorskiego	betonowa
G800049	855	Międzyzdroje	ul. Gryfa Pomorskiego	bitumiczna
G800049	37	Międzyzdroje	ul. Gryfa Pomorskiego	bitumiczna
G800049	141	Międzyzdroje	ul. Gryfa Pomorskiego	bitumiczna
G800049	43	Międzyzdroje	ul. Gryfa Pomorskiego	bitumiczna
G800049	97	Międzyzdroje	ul. Gryfa Pomorskiego	bitumiczna
G800049	40	Międzyzdroje	ul. Gryfa Pomorskiego	bitumiczna
G800049	66	Międzyzdroje	ul. Gryfa Pomorskiego	bitumiczna
G800049	31	Międzyzdroje	ul. Gryfa Pomorskiego	bitumiczna
G800049	87	Międzyzdroje	ul. Gryfa Pomorskiego	bitumiczna
G800049	87	Międzyzdroje	ul. Gryfa Pomorskiego	bitumiczna
G800049	286	Międzyzdroje	ul. Gryfa Pomorskiego	bitumiczna
G800049	135	Międzyzdroje	ul. Gryfa Pomorskiego	bitumiczna
G800050	210	Międzyzdroje	ul. Kolejowa	bitumiczna
G800050	45	Międzyzdroje	ul. Kolejowa	bitumiczna
G800050	112	Międzyzdroje	ul. Kolejowa	bitumiczna
G800050	70	Międzyzdroje	ul. Kolejowa	bitumiczna
G800050	57	Międzyzdroje	ul. Kolejowa	bitumiczna
G800050	124	Międzyzdroje	ul. Kolejowa	bitumiczna
G800050	103	Międzyzdroje	ul. Kolejowa	bitumiczna
G800051	78	Międzyzdroje	ul. Krasickiego	bitumiczna
G800051	58	Międzyzdroje	ul. Krasickiego	bitumiczna
G800051	101	Międzyzdroje	ul. Krasickiego	bitumiczna
G800052	101	Międzyzdroje	ul. Myśliwska	bitumiczna
G800052	228	Międzyzdroje	ul. Myśliwska	bitumiczna
G800052	180	Międzyzdroje	ul. Myśliwska	bitumiczna
G800053	254	Międzyzdroje	ul. Plater E.	bitumiczna
G800053	113	Międzyzdroje	ul. Plater E.	bitumiczna
G800054	600	Międzyzdroje	ul. Polna	bitumiczna
G800054	122	Międzyzdroje	ul. Polna	bitumiczna
G800054	107	Międzyzdroje	ul. Polna	bitumiczna
G800054	74	Międzyzdroje	ul. Polna	bitumiczna
G800055	113	Międzyzdroje	ul. Promenada Gwiazd	bitumiczna
G800055	96	Międzyzdroje	ul. Promenada Gwiazd	bitumiczna

droga	długość [m]	miejsowość	ulica	nawierzchnia
G800055	99	Międzyzdroje	ul. Promenada Gwiazd	bitumiczna
G800055	89	Międzyzdroje	ul. Promenada Gwiazd	bitumiczna
G800055	100	Międzyzdroje	ul. Promenada Gwiazd	bitumiczna
G800055	71	Międzyzdroje	ul. Promenada Gwiazd	bitumiczna
G800055	98	Międzyzdroje	ul. Promenada Gwiazd	bitumiczna
G800055	134	Międzyzdroje	ul. Promenada Gwiazd	bitumiczna
G800056	59	Międzyzdroje	ul. Skłodowskiej - Curie M.	bitumiczna
G800056	104	Międzyzdroje	ul. Skłodowskiej - Curie M.	bitumiczna
G800056	111	Międzyzdroje	ul. Skłodowskiej - Curie M.	bitumiczna
G800056	77	Międzyzdroje	ul. Skłodowskiej - Curie M.	bitumiczna
G800056	170	Międzyzdroje	ul. Skłodowskiej - Curie M.	bitumiczna
G800057	362	Międzyzdroje	ul. Światowida	kostka granitowa
G800058	268	Międzyzdroje	ul. Turystyczna	bitumiczna
G800059	72	Międzyzdroje	ul. 1000-lecia Państwa Polskiego	bitumiczna
G800059	102	Międzyzdroje	ul. 1000-lecia Państwa Polskiego	bitumiczna
G800059	81	Międzyzdroje	ul. 1000-lecia Państwa Polskiego	bitumiczna
G800059	92	Międzyzdroje	ul. 1000-lecia Państwa Polskiego	bitumiczna
G800059	111	Międzyzdroje	ul. 1000-lecia Państwa Polskiego	bitumiczna
G800059	76	Międzyzdroje	ul. 1000-lecia Państwa Polskiego	bitumiczna
G800059	51	Międzyzdroje	ul. 1000-lecia Państwa Polskiego	bitumiczna
G800060	111	Międzyzdroje	ul. Wesola	bitumiczna
G800061	151	Międzyzdroje	ul. Zdrojowa	polbruk
G800061	176	Międzyzdroje	ul. Zdrojowa	polbruk
razem na terenie miejscowości Międzyzdroje 21 709 m				
G802008	101	Lubin	ul. Boczna	gruntowa
G802008	291	Lubin	ul. Boczna	gruntowa
G802009	375	Lubin	ul. Dobra	polbruk
G802010	635	Lubin	ul. Geodezyjna	polbruk
G802011	265	Lubin	ul. Łagodna	polbruk
G802012	227	Lubin	ul. Portowa	bitumiczna
G802013	262	Lubin	ul. Skarpowa	bitumiczna i gruntowa
G802014	263	Lubin	ul. Wodna	bitumiczna
G802015	81	Lubin	ul. Wikingów	gruntowa
razem na terenie miejscowości Lubin 2 500 m				
G802005	141	Wapnica	ul. Jodłowa	polbruk
G802006	163	Wapnica	ul. Mała	gruntowa
G802006	95	Wapnica	ul. Mała	gruntowa
G802007	1 239	Wapnica	ul. Okragła	gruntowa
G802007	165	Wapnica	ul. Okragła	gruntowa
razem na terenie miejscowości Wapnica 1 803 m				
G802002	212	Wicko	ul. Kolonijna	betonowa, gruntowa
G802003	1 301	Wicko	ul. Wąska	utwardzona
G802004	168	Wicko	ul. Żwirowa	bitumiczna, betonowa
G802004	917	Wicko	ul. Żwirowa	betonowa,
razem na terenie miejscowości Wicko 2 598 m				
G802001	250	Zalesie	ul. Podgórna	polbruk
razem na terenie miejscowości Zalesie 250 m				
razem na terenie Gminy 28 860 m = 28,860 km				

Źródło: Urząd Miejski w Międzyzdrojach (2004 r.)

3.6.2. Kolej⁴

Przez teren Gminy Międzyzdroje przebiega linia kolejowa o znaczeniu pierwszorzędym, Świnoujście – Szczecin E-59 (należy do europejskiej sieci kolejowej). Obsługuje przewozy towarowo – pasażerskie. Linia ta zapewnia również obsługę kolejową portu i bazy promów morskich w Świnoujściu.

Na odcinku przecinającym teren Gminy jest to linia dwutorowa, zelektryfikowana. Jej przebieg na wysokich nasypach i wykopach na terenie Wolińskiego Parku Narodowego jest poważną ingerencją krajobrazową. Intensywność ruchu związanego z przebiegiem linii kolejowej stanowi istotną barierę ekologiczną, funkcjonalną i krajobrazową.

3.6.3. Transport wodny⁵

Na terenie Gminy Międzyzdroje rozwija się również komunikacja wodna, która odbywa się torami wodnymi do portu w Zalesiu. Turystyka wodna rozwija się nad Zalewem Szczecińskim i Kamieńskim, odbywa się tam swobodna żegluga jachtów i łodzi rybackich. Gmina Międzyzdroje posiada odpowiednie walory w zakresie rozwoju turystyki wodnej, Gmina po wybudowaniu mola w Międzyzdrojach wpisała się w najważniejsze szlaki turystyki wodnej i żeglugi pasażerskiej, w tym transgranicznej. W krajobrazie Gminy można zauważyć niewielkie przystanie rybackie i sportowo - turystyczne. Z portów tych korzystać mogą poruszający się po wodach na terenie Gminy oraz w ograniczonym zakresie po wodach w granicach Wolińskiego Parku Narodowego.

3.7. GOSPODARKA ODPADAMI W GMINIE

Od stycznia 2012 roku zaczęła obowiązywać znowelizowana ustawa o utrzymaniu porządku i czystości w gminie, która to nakłada na Gminy inne, bardziej systemowe i szersze obowiązki w zakresie gospodarki odpadami, a dokumentem strategicznym w tym względzie staje się obecnie Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Międzyzdroje, który został zaktualizowany zgodnie z wojewódzkim planem gospodarki odpadami i podjęty uchwałą w sierpniu 2013 r. (Uchwała Rady Miejskiej Nr XLIII/408/13 Rady Miejskiej w Międzyzdrojach z dnia 29 sierpnia 2013 roku w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Międzyzdroje).

W związku z nowelizacją ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, Gmina Międzyzdroje wdrożyła nowy system gospodarowania odpadami komunalnymi, przez co Rada Miejska (oprócz wspomnianego już regulaminu utrzymania czystości i porządku) przyjęła następujące uchwały:

- Uchwała Nr XXXIV/305/12 Rady Miejskiej w Międzyzdrojach z dnia 20 grudnia 2012 roku w sprawie postanowienia odbierania odpadów komunalnych od właścicieli

⁴ Na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016 (2010 r.)

⁵ Na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016 (2010 r.)

- nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne.
- Uchwała Nr XLII/451/13 Rady Miejskiej w Międzyzdrojach z dnia 19 grudnia 2013 roku w sprawie terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.
 - Uchwała Nr XXXIV/308/12 Rady Miejskiej w Międzyzdrojach z dnia 20 grudnia 2012 roku w sprawie ustalenia wysokości stawek opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawek opłaty za pojemnik o określonej pojemności.
 - Uchwała Nr XLI/391/13 Rady Miejskiej w Międzyzdrojach z dnia 25 czerwca 2013 roku w sprawie zmiany uchwały w sprawie wysokości stawek opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawek opłaty za pojemnik o określonej pojemności.
 - Uchwała Nr XXXVIII/371/2013 Rady Miejskiej w Międzyzdrojach z dnia 25 kwietnia 2013 roku w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.
 - Uchwała Rady Miejskiej Nr XLIII/409/13 Rady Miejskiej w Międzyzdrojach z dnia 29 sierpnia 2013 roku w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi.
 - Uchwała Nr XLII/452/13 Rady Miejskiej w Międzyzdrojach z dnia 19 grudnia 2013 roku w sprawie wzorów deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właściciela nieruchomości, obowiązujących na terenie Gminy Międzyzdroje.

Zgodnie z nowelizacją ustawy zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy Międzyzdroje posiadają podmioty wpisane do Rejestru działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i są to następujące firmy (stan na marzec 2014 r.):

1. ECO-SERWIS Roman Elminowski ul. Plac Zjednoczenia 4, 72-320 Trzebiatów;
2. Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. ul. Szczecińska 2, 72-400 Kamień Pomorski;
3. SITA JANTRA Sp. z o.o. ul. Księżnej Anny 11, 70-761 Szczecin;
4. REMONDIS Szczecin Sp. z o.o. ul. Żołnierska 56, 71-210 Szczecin.

Podmioty wpisane do rejestru mają możliwość uczestniczenia w przetargu ogłoszonym przez Gminę dotyczącym gospodarowania odpadami komunalnymi. Gmina Międzyzdroje ogłosiła przetarg na odbieranie i transport odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy Międzyzdroje. Przetarg wygrała firma Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. z Kamienia Pomorskiego. Gmina Międzyzdroje należy do regionu gospodarki odpadami CZG R-XXI, w ramach, którego odpady komunalne z terenu Gminy będą transportowane na stację przeładunkową w Świnoujściu, a następnie do Regionalnego Zakładu Gospodarowania Odpadami (RZGO) w Ślajsinie, gm. Nowogard.

Mieszkańcy jednostki zobowiązani są do segregowania odpadów w następujący sposób:

- odpady zmieszane,

- odpady komunalne segregowane - frakcja sucha (papier i tektura, metale, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe),
- szkło,
- odpady ulegające biodegradacji.

3.7.1. Instalacje do unieszkodliwiania odpadów

Na terenie Gminy Międzyzdroje działało składowisko odpadów komunalnych o pojemności 250 tys. m³. Instalacja zlokalizowana jest w południowo – zachodniej części Miasta przy ul. Nowomyśliwskiej, niedaleko drogi wojewódzkiej 102 prowadzącej z Międzyzdrojów w kierunku południowym do drogi krajowej nr 3. Składowisko odpadów w Międzyzdrojach położone jest w odległości przekraczającej 0,5 km od granic Wolińskiego Parku Narodowego.

Obiekt został zrehabilitowany z końcem 2009 r. Powierzchnia zrehabilitowanego składowiska wynosi ok. 3,3 ha. Rekultywacja terenu obejmowała wykonanie odpowiednio ukształtowanej, uszczelnionej wierzchowiny i skarp składowiska (obsianych mieszanką traw) wraz z systemem odwodnienia i odprowadzania gazu składowiskowego. Dla ujęcia i odprowadzenia gazu zostało wykonanych 6 pionowych studni odgazowania zagłębionych w odpadach do dna niecki, rozmieszczonych równomiernie na całej powierzchni zajmowanej przez odpady. W celu ujęcia i odprowadzenia wód opadowych spływających ze zrehabilitowanej wierzchowiny wybudowano system rowów opaskowych wokół zrehabilitowanego składowiska, którym wody opadowe odprowadzane są do istniejącego rowu.

IV. OCENA I ANALIZA STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

4.1. RZEŻBA TERENU⁶

Rzeźba terenu Gminy Międzyzdroje jest efektem procesów przyrodniczych związanych z działalnością lądolodu. Wyróżnia się także szereg procesów rzeźbotwórczych kształtujących obecnie rzeźbę terenu jednostki – tworzenie się delty wstecznej Świny, akumulacja osadów mułowych Półwyspu Rów, niszczenie brzegu klifowego wysoczyznowej części wyspy.

Występujące na terenie Gminy moreny czołowe fazy wolińsko - gardzeńskiej na wyspie nazywane są Wolińską Moreną Czołową. Stanowią one najciekawszy element przyrodniczy Wyspy, tworząc wzniesiony do 100 m n.p.m. wał morfologiczny okalający wyspę od zachodu i północy.

A. Marsz mając na uwadze duże zróżnicowanie morfologiczne wyspy podzielił ją na 9 mikroregionów: Mierzeję Świny (Półwysep Przytórski), Pasma Wolińskie, Pagórki Lubińskie - Wapnickie, Pojezierze Wolińskie, Równinę Dargobądzką, Góry Mokrzyckie, Obniżenie Kodrąbskie, Mierzeję Dziwną (Półwysep Międzywodzki) i Półwysep Rów.

⁶ Na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016 (2010 r.)

Największą i najbardziej wyróżniającą się w terenie jednostką morfologiczną jest Wolińska Morena Czołowa (spotykana jest również nazwa Pasma Wolińskie). Rozciąga się ona do Zalewu Szczecińskiego k. Lubina, łukiem k. Międzyzdrojów do Świątouścia (po Półwysep Międzywodzki). Jest to teren bardzo urozmaicony orograficznie poprzez występowanie szeregu oddzielnych wzgórz, grzbietów i obniżeń. Siłą motoryczną tych form było piętrzenie glaciektoniczne i sypanie wałów morenowych. Ostateczne modelowanie rzeźby przypisuje się procesom wytopiskowym, erozyjnym i eolicznym.

Cechą charakterystyczną tej jednostki jest całkowity brak cieków przy jednoczesnym istnieniu zamkniętej zlewni bezodpływowej (powierzchniowo) z licznymi zagłębieniami i obniżeniami bezodpływowymi. Wody opadowe infiltrując w podłoże przepływają w kierunku Obniżenia Kodrąbskiego.

Specyficzną rangę krajobrazową posiada strefa wybrzeża. Procesy abrazji morskiej doprowadziły do powstania wysokich klifów – do 80 – 90 m n.p.m. Wysoki, stromy klif powstał dzięki istnieniu wału spiętrzonych glin morenowych z porwakami mułowców. Wał glin morenowych, oprócz walorów krajobrazowych, posiada duże znaczenie hydrogeologiczne. Blokuję odpływ wód podziemnych z terenu wyspy do Morza Bałtyckiego i Zalewu Szczecińskiego.

W morfologii Wolińskiej Moreny Czołowej dominują następujące wzniesienia – Lelowa Góra (90 m n.p.m.), Leśnogóra (92 m n.p.m.), Góra Gostań (93 m n.p.m.), Grzywacz (115 m n.p.m.), Wysoczyzna (102 m n.p.m.).

Przedłużeniem Wolińskiej Moreny Czołowej w kierunku wschodnim jest Równina Dargobądzka. Jest to rozległa powierzchnia sandrowa, z rzeźbą urozmaiconą licznymi formami szczelinowymi i zagłębieniami bezodpływowymi. Budują ją piaski i żwiry fluwioglacjalne z materiałem eolicznym na powierzchni. Budowa podłoża sprzyja szybkiej infiltracji wód opadowych.

Z Równiną Dargobądzką koreluje Pojezierze Wolińskie – jednostka o podobnej genezie, lecz z intensywniejszym udziałem kier lodowych. Ich pochodną są rynny zajmowane obecnie przez jeziora. Jeziora urozmaicają krajobraz centralnej części wyspy Wolin. Stanowią one element dużej retencji wód. Odpływ odbywa się Lewińską Strugą od Dziwnej.

Wschodnią i centralną część wyspy zajmuje Obniżenie Kodrąbskie. Jest to strefa przejściowa między sandrem i obszarem wysoczyzny morenowej, zamykającej wyspę wyniosłym wałem od wschodu. W obrębie moreny dennej występuje szereg pagórków kemowych, rynien erozyjnych wypełnionych piaskami i żwirami. Formy te przykryte są również w znacznym stopniu gliną morenową. Zagłębienia w powierzchni moreny dennej wypełniają piaski drobnoziarniste przykryte torfami i glebą mułowo - bagienną.

Najstarszą formą rzeźby wyspy Wolin są Wzgórza Mokrzyckie. Przypuszczalnie jest to pozostałość starszego ciągu moren czołowych. Teren jest wysoko wzniesiony (do 70 m n.p.m.), intensywnie urzeźbiony, pozbawiony sieci cieków.

4.1.1. Zagrożenia powierzchni ziemi

Zagrożeniami dla powierzchni ziemi mogą być procesy geodynamiczne czyli ruchy masowe ziemi, związane przede wszystkim z działaniem sił przyrody, takimi jak gwałtowne opady deszczu, intensywne topnienie śniegu, podnoszenie się poziomu wód gruntowych oraz wezbrania rzek. Na terenie Gminy Międzyzdroje występują niewielkie obszary

Legend:

- osuwiska istniejące
- obszary predysponowane do wystąpienia ruchów masowych
- granica Gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO/download oraz mapy.geoportal.gov.pl/imap

42

4.2. BUDOWA GEOLOGICZNA⁷

Gmina Międzyzdroje położona jest na Wyspie Wolin. W budowie geologicznej regionu występują osady kenozoiczne oraz perm - mezozoiczne. Utwory permu nawiercono m.in. w rejonie Dargobądz, Trzciągowa, Wapnicy i Wicka. Miąższość osadów szacuje się na 3 – 4 km. Reprezentują ją: czerwony spągowiec i cechsztyń. Czerwony spągowiec – budują skały osadowe, podścielone skałami wulkanicznymi. W południowo - wschodniej części Gminy występują dolomity, wapienie, mułowce, zlepieńce i piaskowce, a także porfiry i łupki miedzionośne. Cechsztyń budują piaskowce i łupki miedzionośne, przykryte wapieniem podstawowym, rozpoczynającym serię osadów halogenicznych (ewaporaty morskie: anhydryty i sole kamienne). W obrębie tej struktury stwierdzono występowanie porowatego dolomitu, z pewnymi zasobami ropy i gazu.

Osady triasu występują na całym omawianym obszarze (pstry piaskowiec, wapień muszlowy, kajper i retyk). Jego miąższość waha się ok. 470 m w rejonie Trzciągowa do ok. 1 500 m w rejonie Zastania. Pstry piaskowiec to ilowce i mułowce z przewarstwieniami piaskowców i niekiedy wapieni z wytrąceniami anhydrytu. Kajper wykształcony jest jako ilowce i mułowce, niekiedy dolomityczne z przewarstwieniami piaskowców i anhydrytu. Często w osadach napotyka się zwęgloną sieczkę roślinną. Retyk zbudowany jest głównie z ilowców, miejscami okruszczowanych pirytem, ilowców dolomitycznych i marglistych, dolomitów, a także zlepieńców i piaskowców.

Miąższość osadów jury waha się od 531 m w rejonie Zastania do 1 291 m w okolicy Wicka. Przeważają utwory facji terygeniczych, najczęściej serie piaskowców, łupków, ilowców z wkładkami dolomitów piaszczystych oraz syderytów ilastych. Występują tu ility i mułowce, rzadziej piaski. Osady ilów, ilowców i mułowców posiadają często, szczególnie w liście domieszki (lub smugi) węgla brunatnych lub smolistych. Wkładowe występują w piaskach doggeru. W osadach tych obserwuje się również licznie rozsianą sieczkę roślinną i okruszczowania piritowe.

W malmie pojawia się więcej skał węglanowych, przeważnie margle wapienne i wapienie margliste. Stwierdzono występowanie osadów kredy dolnej i górnej. Miąższość kredy wzrasta ku zachodowi, przy granicy jej występowania, ponad 1 000 m. Przepuszcza się, że bezpośredni kontakt z jurą ma charakter tektoniczny. Utwory kredy występujące w niższych partiach są przeważnie piaszczysto - ilaste natomiast w górnych, kreda górna, w cenomanie wykształcona jest w postaci margli i wapieni marglistych, wypełniających synklinę Wiselki, osiągając w centralnej części miąższość do 75 m. Kreda pisząca i margle należą do osadów turonu. Wyższe piętra kredy górnej zostały zdenudowane z całego obszaru ich występowania. We wszystkich poziomach glin zwałowych utworów plejstoceniowych, występują duże ilości osadów kredowych w postaci kier glacialnych.

Jedynym miejscem występowania trzeciorzędu jest izolowany płat, stwierdzony w okolicach Dargobądz z przedłużeniem na obszar Zalewu Szczecińskiego. Obserwuje się tu osady piasków, ilów i mułków o miąższości od 40,5 m do 82 m.

Osady czwartorzędowe pokrywają cały obszar Gminy, zalegając bezpośrednio na powierzchni utworów jurajskich i kredowych. Miąższość osadów jest zróżnicowana. Największe, obserwowane są głównie w północnej (rejon Grodno – Wiselka) i północno – zachodniej (Międzyzdroje) części wyspy. Wiązać to należy głównie z geomorfologią terenu (wysoczyznowa część wyspy), a także głębokością zalegania podłoża. Podobne wielkości

⁷ Na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016 (2010 r.)

stwierdza się w części południowo - zachodniej gdzie podłoże gwałtownie zapada, rysując linię prawdopodobnych dyslokacji tektonicznych, stanowiącą jednocześnie granicę występowania utworów jury i kredy.

Utwory glacialne i wodnolodowcowe tworzą zasadniczy trzon wyspy. Osady glin zwałowych posiadają często domieszki piasku, przyjmując charakter glin piaszczystych. Stanowią jeden, erozyjnie porościnany poziom, zalegający najczęściej bezpośrednio na podłożu mezozoicznym. Ich miąższości osiąga na ogół kilka, kilkanaście metrów. Wyjątek stanowi północny, zachodni i południowy brzeg wyspy oraz jej część wschodnia, gdzie miąższość ich wyraźnie wzrasta. Nagromadzenie glin wzdłuż brzegów wyspy, tworzy wąski i szczelny, antyklinalnie położony pas, praktycznie całkowicie brzegowej, a także o charakterze warunków hydrogeologicznych i rzeźbie wód podziemnych i powierzchniowych, panujących na jej obszarze. Osadom glin zwałowych towarzyszą kry i porwaki mezozoiczne. Osiągają grubość kilkunastu i więcej metrów, są z reguły nieprzepuszczalne. Warstwy młodszych glin zwałowych mają niewielką miąższość, od kilku do kilkunastu metrów, w obniżeniach mogą dochodzić do 30 m. W północnej i zachodniej części wyspy występują jedynie fragmentarycznie, w postaci niewielkich obszarowo soczew, płatów i ławic. Wśród osadów piaszczysto - żwirowych plejstocenu występują: piaski i piaski ze żwirem wodnolodowcowe, piaski i żwiry lodowcowe, piaski i piaski mułkowate zastoiskowe, mulki oraz piaski i żwiry fluwioglacjalne kemów oraz piaski i żwiry, ozów. Piaski i żwiry akumulacji lodowcowej to materiał różnych frakcji, miejscami z licznymi przewarstwieniami pospółki lub rozmytych utworów marglistych. Mogą również występować w formie płatów na osadach morenowych. W północno – wschodniej oraz centralnej części wyspy wklinowują się lub całkowicie rozdzielają gliny zwałowe zlodowacenia południowo i środkowopolskiego. Piaski i piaski ze żwirami wodnolodowcowe występują w zasięgu osadów gliniastych na południowo - wschodnich krawędziach rozpatrywanego regionu. Są to piaski drobnoziarniste, miejscami pylaste, z niewielką domieszką frakcji grubszej (żwiru). Ich miąższość nie przekracza 5 metrów. Mulki i piaski mułkowate zastoiskowe, występują zwykle nad glinami zwałowymi. Zalegają w okolicach Darzowic i Dargobądz, ich miąższość dochodzi do 20 m, a zasięg przedłuża się w kierunku Zalewu Szczecińskiego. Są to utwory piaszczysto - pylaste, przechodzące w mulki piaszczyste.

Holocen posiada rolę raczej drugoplanową, chociaż ważną w rozwoju rzeźby delty wstecznej Świny. Osady holocenu to najczęściej: piaski i mulki den dolinnych i tarasów zalewowych, piaski mierzei, jeziorne i humusowe, piaski rzecznomorskie delt, kreda jeziorna, namuły torfiaste i torfy, a także gytie. Miąższość holocenu jest niewielka i wynosi od kilkudziesięciu centymetrów do około 5 metrów, lokalnie i na obszarach wydmyowych osiągać może kilkanaście metrów.

4.2.1. Surowce mineralne

Na terenie Gminy Międzyzdroje nie eksploatuje się obecnie surowców mineralnych. Na omawianym terenie zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego znajduje się wstępnie rozpoznane złożo gazu ziemnego.

Tabela 20. Wykaz złóż kopalin na terenie Gminy Międzyzdroje

nazwa złoża/ położenie	Międzyzdroje E	Międzyzdroje W
rodzaj kopaliny	gazy ziemne	
stan zagospodarowania	złożę rozpoznane wstępnie	
rodzaj eksploatacji	brak danych	
powierzchnia [ha]	166,00	75,00
średnie parametry złoża [m]	grubość nakładu – brak danych	
	miąższość złoża – 17,86	miąższość złoża – 19,50
	głębokość spagu – brak danych	
stratygrafia	brak danych	

Źródło: geoportal.pgi.gov.pl, stan na marzec 2014 r.

Na terenie Gminy nie zostały utworzone obszary górnicze.

Ze względu na występowanie osadów kredowych były one eksploatowane w zachodniej części wysoczyzny wolińskiej, w Wapnicy, Trzciagowie, Kępie i Wicku, a także na wschodnim krańcu wyspy, w rejonie Zastania.

4.3. GLEBY⁸

Na przeważającej części obszaru Gminy występują gleby bielcowe, piaskowce wytworzone z piasków luźnych oraz utworów pyłowych. Występuje wiele odmian gleb bielcowych w zależności od utworów budujących je (utwory lekkie, średnie i ciężkie). Na terenie Gminy gleby są w przeważającej części słabej jakości (V i VI klasa bonitacyjna, sporadycznie klasa IV).

Podłożem są luźne piaski o genezie fluwioglacjalnej. W strefach obniżień wytworzyły się gleby murszowe i deluwialne (torfowe i mulowo - bagienne). Gleby torfowe w przeważającej części uległy degradacji.

Na obszarze Gminy Międzyzdroje wyróżnić można 3 główne jednostki geomorfologiczne determinujące występującą strukturę gleb:

- fragment tzw. Bramy Świny – gleby o wydumowo - bagiennym charakterze, także torfy,
- wysoczyzna Wolińska – zajmuje centralną część gminy: piaski drobno i średnioziarniste, z domieszkami żwirów i otoczków z wkładkami piasków gliniastych i glin,
- południowo - wschodnią część Gminy stanowią dolina rzeczna i fragment terasy krzemowej, dominują piaski drobno i średnioziarniste.

Większość gminnych gleb charakteryzuje się odczynem zasadowym, a nawet silnie zasadowym (pH>8). Gleb tych nie można zaliczyć do słonych.

⁸ Na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016 (2010 r.)

4.3.2. Fizyczna i chemiczna degradacja gleb

Gleby narażone są na degradację w związku z rozwojem rolnictwa i sieci osadniczej. Ulegają one zarówno degradacji chemicznej, jak i fizycznej. Stan i jakość gleb są uzależnione od kompleksowego oddziaływania czynników naturalnych i antropogenicznych.

Do obszarów problemowych związanych z ochroną gleb na terenie Gminy Międzyzdroje można zaliczyć:

- obszary narażone na oddziaływanie odcinków dróg o dużym natężeniu ruchu,
- obszary użytkowane rolniczo,
- obszary zajmowane pod zabudowę.

Naturalna odporność gleb na chemiczne czynniki niszczące związana jest ściśle z typem gleb. Gleby posiadają tzw. właściwości buforowe czyli zdolność gleb do przeciwstawiania się zmianie odczynu, a tym samym posiadają odporność na antropogeniczne czynniki. Głównym czynnikiem odpowiadającym za zdolności buforowe badanych gleb jest zawartość materii organicznej i węglanów. Najmniejszą odporność na tego typu zagrożenia wykazują gleby luźne i słabo gliniaste, ubogie w składniki pokarmowe, a więc głównie gleby bielcowe. Gleby brunatne, zasobne w składniki pokarmowe i wodę, są odporne na zagrożenia chemiczne.

Działania antropogeniczne powodują przechodzenie związków biogenych i innych zanieczyszczeń bezpośrednio do gleby, wód podziemnych i powierzchniowych. Do zwiększenia degradacji przyczyniają się także rzeźba terenu oraz warunki atmosferyczne.

Jednym z głównych czynników zmian w strukturze chemicznej gleb jest rolnicze użytkowanie, które może powodować nadmierne przechodzenie składników pokarmowych, takich jak fosfor, potas i magnez, a tym samym powodować powstawanie braków w zawartości składników przyswajalnych (dostępnych dla roślin) w glebie. Natomiast przedostawanie się fosforu i azotu do wód powierzchniowych może powodować ich eutrofizację. Niewłaściwe używanie nawozów naturalnych i mineralnych może spowodować poważne straty w środowisku.

W przypadku rolnictwa erozja i degradacja gleb najczęściej powiązana jest z niewłaściwym nawożeniem mineralnym i organicznym, nieprawidłową uprawą, likwidacją zakrzaczeń i zadrzewień śródpolnych.

Teren Gminy zagrożony jest erozją gruntów i są to przede wszystkim zagrożenia wynikające z erozji wietrznej.

Dla gleb Gminy Międzyzdroje problemem są również zanieczyszczenia pyłowe, których źródłem jest głównie rozwijający się transport drogowy. Z komunikacją samochodową związane są takie zanieczyszczenia jak: substancje ropopochodne, metale ciężkie, związki azotu, węglowodory i inne, takie jak sól stosowana w czasie zimy, detergenty, itp. Zanieczyszczenia te występują w pasach przyległych do dróg powodując lokalne zanieczyszczenia gruntu, a w przypadku gruntów podatnych na infiltrację, również środowiska wodnego. Zanieczyszczenia mogą spływać z powierzchni dróg do rowów i dalej do rzek.

Z terenów utwardzonych często odprowadzane są do ziemi wody opadowe i roztopowe. Mogą być wprowadzane do odbiorników wówczas kiedy spełniają następujące parametry: zawiesina ogólna – 100 mg/l, substancje ropopochodne – 15 mg/l. Urządzeniami

do oczyszczania wód opadowych i roztopowych powinny być jednak separatory i inne filtry oraz osadniki.

Najważniejszymi zabiegami, które mogą ograniczyć degradację fizyczną gleb są przede wszystkim:

- ograniczenie przeznaczania gleb na cele nierolnicze i nieleśne,
- zapobieganie procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych i leśnych oraz szkodom w produkcji rolniczej lub leśnej oraz w drzewostanach powstającym wskutek działalności nierolniczej lub nieleśnej,
- zachowanie torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych, odpowiednia melioracja (zarówno odwodnienia, jak i nawodnienia),
- przywracanie i poprawianie wartości użytkowej gruntom.

Do najważniejszych elementów, które należy analizować, aby zapewnić właściwą chemiczną jakość gleb zaliczyć trzeba:

- właściwe jakościowo i ilościowo zużycie środków ochrony roślin,
- właściwe jakościowo i ilościowo zużycie nawozów mineralnych,
- właściwe lokalizowanie pól uprawnych w stosunku do wód powierzchniowych,
- właściwą gospodarkę wodno - ściekową oraz system usuwania zwierzęcych odchodów.

4.4. WODY PODZIEMNE⁹

Na terenie Wyspy Wolin rozpoznane zostały dwa piętra wodonośne:

- mezozoiczne – zawiera wody wysoko zmineralizowane. Pierwszy poziom wodonośny tworzą piaski glaukonitowe i spękane piaskowce zailone. Wody piętra kredowego są to wody chlorkowo – sodowe. Ich mineralizacja wzrasta wraz z głębokością. W stropie utworów kredowych występuje niewielkiej miąższości warstwa glin zwałowych, przykrytych utworami zastoiskowymi.
- Czwartorzędowe – występuje w obrębie piaszczysto – żwirowej serii osadów plejstocentrycznych. W jego obrębie występują wody słodkie. Swobodne lustro wody zalega tutaj na głębokości od kilkunastu do kilkudziesięciu metrów. W miejscach gdzie strop powierzchni podczwartorzędowej obniża się, występują jeszcze dwie warstwy wodonośne. Drugi poziom występuje pod glinami północno i środkowopolskimi. Trzeci poziom występuje jedynie lokalnie, tylko tam, gdzie gliny południowopolskie rozdziela seria piaszczysta.

Gmina Międzyzdroje położona jest na obszarach jednolitych części wód podziemnych (oznacza ją one określoną objętość wód podziemnych występującą w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych) JCWPd 2 i 5¹⁰.

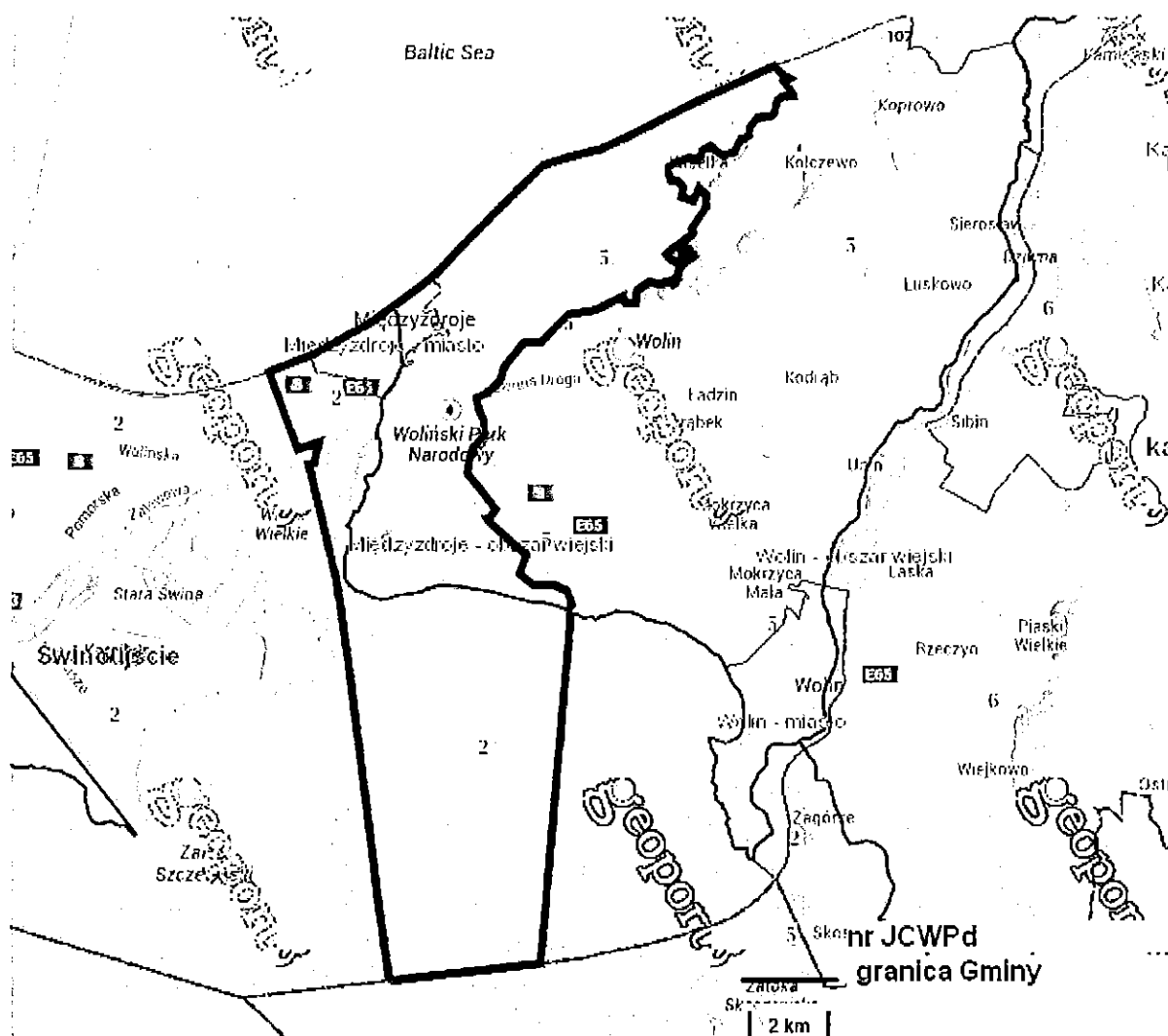
JCWPd 2 zalega na powierzchni 987,69 km². W czwartorzędzie występuje jeden lub dwa poziomy wodonośne lokalnie w łączności hydraulicznej z poziomem kredowym. W utworach kredy występuje 1 poziom wodonośny, lokalnie zasolony.

JCWPd 5 zalega na powierzchni 214,04 km². W czwartorzędzie występuje jeden lub dwa poziomy wodonośne lokalnie w łączności hydraulicznej z poziomem kredowym. Wody

⁹ Na podstawie Projektu prac geologicznych związanych z wykonaniem otworu obserwacyjnego (piezometru) dla monitoringu jednolitej części wód podziemnych na obszarze wysoczyzny Wyspy Wolin (GWB 5), PIG, 2009 r.

¹⁰ W oparciu o aktualnie obowiązujący do końca 2014 roku podział JCWPd na 161 części, a nie według podziału na 172 części, która obowiązywać będzie od 2015 roku (według Państwowej Służby Hydrogeologicznej)

szczelinowe w utworach kredowych występują lokalnie, poziom zasolony.

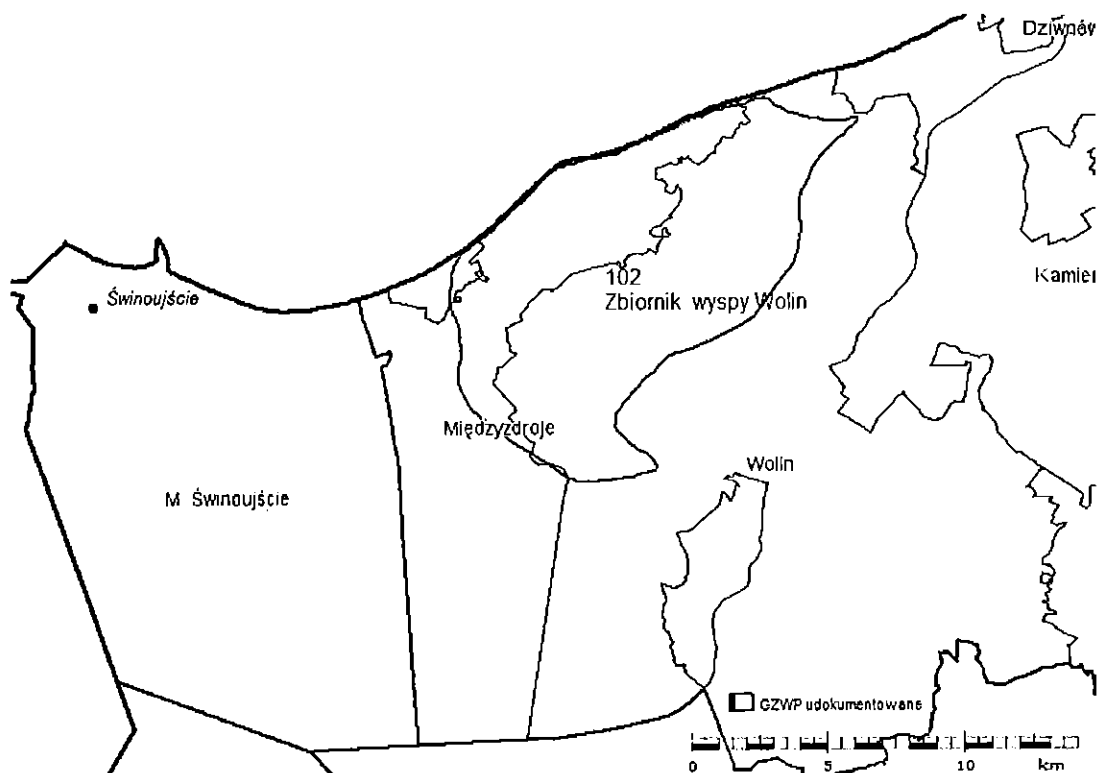
Ryc. 7. Położenie Gminy Międzyzdroje na tle JCWPd

Źródło: opracowanie własne na podkładzie geoportal.kzgw.gov.pl

Obszar Gminy Międzyzdroje położony jest w obrębie głównego zbiornika wód podziemnych (zbiorniki wód podziemnych przeznaczone przede wszystkim do zabezpieczenia rezerw wody o wysokiej jakości do wykorzystania w przyszłości) - GZWP nr 102 „Zbiornik wyspy Wolin”. Decyzją Ministra Środowiska z dn. 06.01.2001 r. Nr DG/kdh/ED/489-6274/2000 zatwierdzono zasoby dyspozycyjne wód podziemnych w ilości:

- zasoby dyspozycyjne: $Q_p = 35\,000\text{ m}^3/\text{d}$; $1\,458\text{ m}^3/\text{h}$,
- powierzchnia zasobowa $F = 225,5\text{ km}^2$,
- w tym dla zbiornika GZWP nr 102 $Q_p = 22\,651\text{ m}^3/\text{d}$ o powierzchni $112,2\text{ km}^2$.

GZWP objęty jest statusem najwyższej ochrony. W osadach czwartorzędowych występuje w zasadzie jeden poziom wodonośny, który w Bramie Świny tworzą osady piaszczysto - żwirowe holoceni i plejstoceni. Zasilanie warstw wodonośnej następuje przez infiltrację wód opadowych, a w brzeżnych częściach obniżenia Świny przez dopływ boczny z wysoczyzn.

Ryc. 8. Położenie Gminy Międzyzdroje na tle GZWP

Źródło: opracowanie własne na podkładzie geoportal.kzgw.gov.pl

4.4.1. Jakość wód podziemnych

Wody podziemne, jako główne źródło zaopatrzenia w wodę pitną dla ludności, muszą być pod szczególną ochroną. Ze względu na stosunkowo powolne zmiany w ich jakości, i co za tym idzie, rozciągnięcie w czasie odpowiedzi na zagrożenia antropopresyjne, monitoring jakości musi być prowadzony na wszystkich wyznaczonych jednolitych częściach wód podziemnych.

Monitoring wód podziemnych jest systemem kontrolnym oceny dynamiki antropogenicznych przemian wód podziemnych. Polega na prowadzeniu w wybranych, charakterystycznych punktach powtarzalnych badań jakości oraz interpretacji wyników w aspekcie ochrony środowiska wodnego. Jego celem jest wspomaganie działań zmierzających do likwidacji lub ograniczenia ujemnego wpływu czynników antropogenicznych na wody podziemne.

Oceny jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych dokonuje się w oparciu o Rozporządzenie Min. Środowiska z dn. 23.07.2008 r., w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. 2008 nr 143 poz. 896).

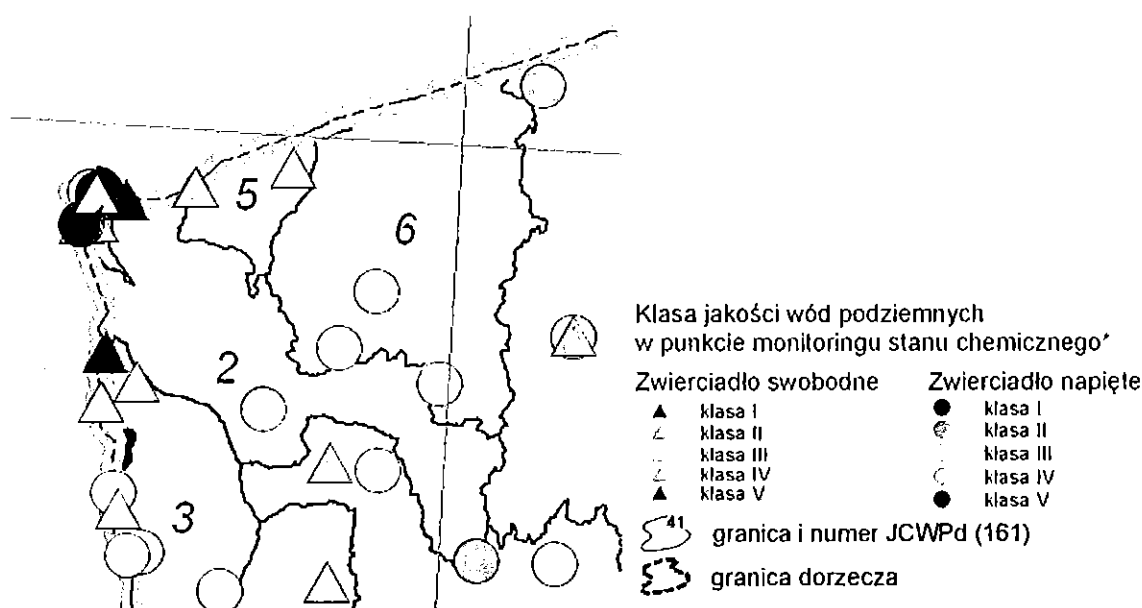
Monitoring wód podziemnych uwzględnia także obszary zagrożone zanieczyszczeniami związanymi z eksploatacją składowisk odpadów. Zakres badań wód podziemnych realizowany był wg Rozporządzenia Min. Środowiska z dn. 09.12.2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów (Dz. U. Nr 220, poz. 1858 oraz rozporządzenie zmieniające z dnia 8 grudnia 2010 r. Dz. U. Nr 238, poz. 1588). Rozporządzenia te straciły moc z dniem wejścia w życie wydanego rozporządzenia, zgodnie z art. 250 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21). W chwili obecnej obowiązującym rozporządzeniem

jest rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów (Dz. U. 2013 poz. 523).

Wyniki badań monitoringu operacyjnego prowadzonego przez GIOŚ w roku 2012 wskazują, że ogólna ocena stanu chemicznego, jak i ilościowego wód podziemnych na obszarze JCWPd 2 i 5 w roku 2012 określona została jako dobra.

Zaznaczyć należy, że stan JCWPd w ostatnim roku monitoringowym uległ poprawie. Podczas badań monitoringowych w roku 2010 i 2011 stan JCWPd nr 2 określony został jako słaby ze względu na niską wiarygodność oceny, a także na zagrożenie zanieczyszczeniem wodami słonymi.

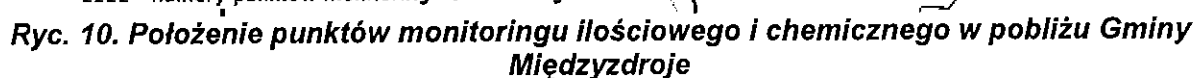
Poniżej zamieszczona została rycina przedstawiająca klasy jakości wód podziemnych w punktach podczas monitoringu w 2012 roku.

Ryc. 9. Klasy jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych monitoringu stanu chemicznego w 2012 roku

Źródło: mjwp.gios.gov.pl

Natomiast na kolejnej rycinie pokazano położenie punktów monitoringowych wód podziemnych zlokalizowanych na terenie Gminy Międzyzdroje i w jej pobliżu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie geoportal.kzgw.gov.pl

Wody podziemne w najbliższym otoczeniu składowiska odpadów w Międzyzdrojach monitorowane są co roku za pomocą piezometrów: P1, P1a, P9.

Jakość wód podziemnych z piezometrów określono na podstawie wytycznych zawartych w Rozporządzeniu Min. Środowiska z dn. 23.07.2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. 2008 nr 143, poz. 896). W powyższym rozporządzeniu wyróżnia się pięć klas jakości wód: I (wody bardzo dobrej jakości), II (wody dobrej jakości), III (wody zadowalającej jakości), IV (wody niezadowalającej jakości) oraz V (wody złej jakości). Według Rozporządzenia klasy jakości wód podziemnych I, II i III oznaczają dobry stan chemiczny, natomiast IV oraz V oznaczają słaby stan chemiczny. Powyższe rozporządzenie zostało opracowane na potrzeby ustawy Prawo wodne, podczas gdy monitoring składowisk jest prowadzony na podstawie Rozporządzenia z dn. 09.12.2002 r. (Dz. U. 2002 nr 220, poz. 1858), będącego aktem wykonawczym do ustawy

o odpadach. Rozporządzenia te straciły moc z dniem wejścia w życie wydanego rozporządzenia, zgodnie z art. 250 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013 poz. 21). W chwili obecnej obowiązującym rozporządzeniem jest rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów (Dz. U. 2013 poz. 523).

Wyniki badań monitoringowych składowiska odpadów w Międzyzdrojach zostały opracowane na podstawie raportu z monitoringu składowiska przeprowadzonego w październiku 2013 roku.

Tabela 21. Wyniki badań wód podziemnych na składowisku odpadów w Międzyzdrojach (01.10.2013 r.)

Oznaczenie	Jednostka	Wyniki monitoringu z poszczególnych piezometrów		
		P1	P1a	P9
Odczyn (pH)	-	6,8	6,6	6,4
Przewodność elektryczna właściwa (PEW)	µS/cm	685	4 064	1 980
Ołów (Pb)	mg/l	<0,0040	<0,0040	<0,0040
Kadm (Cd)	mg/l	<0,00030	<0,00030	<0,00030
Miedź (Cu)	mg/l	<0,0020	<0,0020	<0,0020
Cynk (Zn)	mg/l	<0,050	<0,050	<0,050
Chrom (VI)	mg/l	<0,010	<0,010	<0,010
Rtęć (Hg)	mg/l	<0,000050	<0,000050	<0,000050
Ogólny węgiel organiczny (OWO)	mg/l	69,0	36,7	44,4
Suma wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA)	mg/l	<0,000036	<0,000036	<0,000036

Źródło: Urząd Miejski w Międzyzdrojach

Otrzymane wyniki analiz pokazują, że wody podziemne w rejonie składowiska odpadów w Międzyzdrojach w piezometrach charakteryzowały się wodami bardzo dobrej jakości. Jedynie w piezometrze P9 stwierdzono podwyższone pH. Na poziomie V klasy jakości wód kształtowały się koncentracje ogólnego węgla organicznego w całej sieci monitoringowej piezometrów. Wysoka wartość tego wskaźnika w wodzie gruntowej, podobnie jak wartości przewodności elektrolitycznej właściwej jest skutkiem naturalnego składu fizykochemicznego wody gruntowej w tym rejonie. W przeciwnym razie wysokie byłyby również wartości innych badanych wskaźników.

4.4.1.1. Jakość wód ujmowanych i przeznaczonych do zaopatrzenia mieszkańców do celów bytowych

Ekspluatatorzy ujęć wód podziemnych zobowiązani są do wykonywania regularnych badań jakości wody na podstawie przepisów ustawy z dnia 07.06.2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. 2006 nr 123 poz. 858 ze zm.) oraz postanowień pozwoleń wodnoprawnych.

Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi powinna i spełnia wymagania Rozporządzenia Min. Zdrowia z dnia 29.03.2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. 2007, Nr 61 poz. 417 ze zm.). Oceny przydatności wody określa się dla parametrów fizykochemicznych oraz wskaźników mikrobiologicznych. Wymagania, jakim powinna odpowiadać woda określono w załącznikach do ww. rozporządzenia. Zakres badanych wskaźników jest uzależniony od formy monitoringu (monitoring kontrolny obejmuje badania: barwy, mętności, pH, przewodności właściwej, zapachu, smaku, amoniaku, azotanów, chloru wolnego, manganu, żelaza, chlorków, siarczanów, twardości ogólnej, a monitoring przeglądowy: arsen, ETHM - trihalometany, chrom, kadm, ołów, cynk, rtęć, nikiel, miedź, srebro, magnez, wapń, ponadto badane są wskaźniki bakteriologiczne: bakterie grupy Coli 37°C/24 h, E. Coli lub grupy Coli typ kałowy - bakteria gr. Coli termotolerancyjne, ogólna liczba bakterii w 37°C, ogólna liczba bakterii w 22°C po 72 h, enterokoki - paciorkowce kałowe).

Producentem wody zaopatrującym ludność Gminy jest Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Międzyzdrojach, który zobowiązany jest do prowadzenia regularnej, wewnętrznej kontroli jakości wód. Zgodnie ze wspomnianą wyżej ustawą nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia sprawuje również PPIS w Kamieniu Pomorskim, który prowadzi monitoring jakości wód przeznaczonych na cele bytowe mieszkańców.

W 2013 r. na terenie Gminy Międzyzdroje nadzorem objęte były 2 urządzenia wodociągowe tj.: wodociąg publiczny Wapnica i wodociąg publiczny Międzyzdroje.

Na podstawie prowadzonego monitoringu jakości wody zarówno w ramach kontroli sprawowanej przez PPIS w Kamieniu Pomorskim oceniono pracę urządzeń wodociągowych prawidłowo, a produkowana przez nie woda podawana do spożycia przez ludzi odpowiadała przepisom sanitarnym. Na podstawie wyników z badań stwierdzano przydatność wody do spożycia i wydano pozytywne oceny jakościowe.

4.4.2. Źródła przeobrażeń wód podziemnych

Wody podziemne, podobnie jak wody powierzchniowe, stale podlegają antropopresji. Mogą być narażone na różnego rodzaju czynniki degradujące wpływające na ich jakość i zasobność. Wśród potencjalnych i rzeczywistych źródeł zanieczyszczeń wód podziemnych występujących na terenie Gminy można wyliczyć:

- komunalne: „dzikie wysypiska”, ścieki, zrzut ścieków, ujęcia wód podziemnych,
- transportowe: stacja paliw, szlaki komunikacyjne, obszary magazynowo – składowe,
- atmosferyczne: związane z emisją zanieczyszczeń do atmosfery i ich opadem,
- naturalne.

4.4.2.1. Miejsca poboru wód podziemnych jako źródła przeobrażeń

W celu ograniczenia wpływu na zasób i jakość wód podziemnych ujmowanych na cele komunalne i zaopatrzenia ludności w wodę pitną, wprowadza się strefy ochrony wokół ujęć wód podziemnych.

Strefy ochronne wokół poszczególnych ujęć wody podziemnej ustanawia dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej lub w przypadku wyznaczenia tylko terenu ochrony bezpośredniej – organ wydający pozwolenie wodnoprawne (Starosta), wskazując zakazy, nakazy, ograniczenia oraz obszary, na których obowiązują. Konieczność ustanowienia terenów ochronnych wynika z analizy warunków hydrogeologicznych rejonów ujęcia. Zadaniem tych terenów jest pełne zabezpieczenie terenu ujęcia oraz obszaru oddziaływania na ujęcie przed przypadkowym lub umyślnym zanieczyszczeniem, co może doprowadzić do pogorszenia jakości zasobów wodnych.

Na terenie Gminy Międzyzdroje ujęcia nie posiadają wyznaczonych terenów ochrony. W chwili obecnej są one opracowywane.

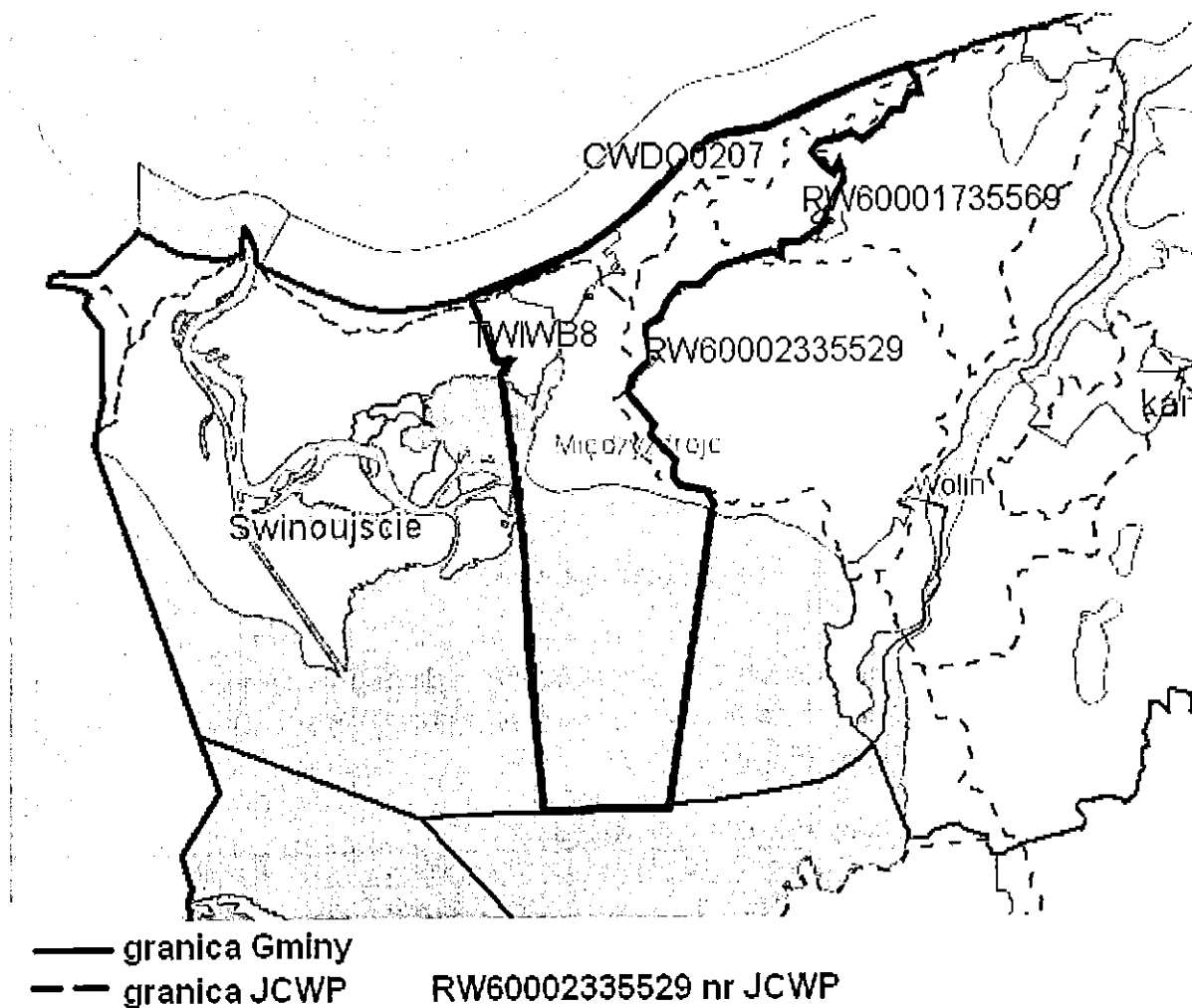
4.5. WODY POWIERZCHNIOWE

4.5.1. Cieki i zbiorniki wodne¹¹

Teren Gminy Międzyzdroje położony jest na następujących zlewniach jednolitych części:

- wód powierzchniowych rzecznych kod RW60001735569 - Lewińska Struga z jez. Czajcze i Koprowo,
- wód powierzchniowych rzecznych kod RW60002335529 - Dopł. z Wielkich Peł,
- wód morskich kod CWDO0207,
- wód przejściowych kod TWIWB8 - Zalew Szczeciński.

¹¹ Na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016 (2010 r.)

Ryc. 11. Położenie Gminy Międzyzdroje na zlewniach jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych

Źródło: opracowanie własne na podkładzie geoportal.kzgw.gov.pl/imap

Gmina Międzyzdroje posiada bardzo słabo rozwiniętą sieć hydrograficzną. W układzie hydrograficznym dominuje zlewnia bezodpływowa z licznymi zagłębieniami bezodpływowymi. Do układu hydrograficznego należy zaliczyć wpływy wód podziemnych – źródła i wycieki, zlokalizowane w strefie klifu Morza Bałtyckiego i Zalewu Szczecińskiego.

Na terenie Gminy występuje jedynie ciek Stary Zdrój (płynący przez Międzyzdroje) oraz ciek w m. Trzciagowo, a także liczne rowy drenażowe na obszarze Półwyspu Przytorskigo.

W Gminie Międzyzdroje, na obszarze WPN wskutek działalności antropogenicznej (działalności gospodarczej związanej z eksploatacją porwaków kredowych przed utworzeniem WPN) powstały dwa nowe ekosystemy wodne:

- jezioro Turkusowe, ekosystem składający się z wypełnionego wodą wyrobiska górnego, do którego wpływają wody z kilku wycieków, odpływu łączącego staw wyrobiska z jeziorem Turkusowym. W korycie wymienionego cieku wypływa źródło. System krążenia wód jeziora Turkusowego nie został dotychczas wyjaśniony. Dopływy boczne wód podziemnych w obrębie bryły porwaka kredowego są bardzo małe. Pojawiająca się hipoteza o wyeksploatowaniu spągu porwaka oraz nacięciu podścielającej warstwy żwirów i zalaniu wyrobiska nie znajduje potwierdzenia w dostępnych materiałach niemieckich.

- ekosystem Starej Kredowni, składający się z trzech niewielkich zbiorników wodnych, przy czym największy posiada powierzchnię 0,4 ha (długość 200 m, szerokość 30 m, natomiast dwa mniejsze posiadają wymiary 50 - 15 m. Zbiorniki połączone są stałym ciekim, który poniżej ostatniego przepływa przez zabagnione zagłębienie i ginie w osadach piaszczystych u wylotu wyrobiska do Doliny Trzciagowskiej.

W Gminie znajduje się również jezioro Grodno. Jezioro to położone jest w odległości około 200 m od krawędzi klifu morskiego. Nie posiada ono odpływu powierzchniowego ani dopływów. Wody tego jeziora infiltrują w kierunku morza, czego dowodem są źródelka na klifie nadmorskim.

Południowa część terytorium Gminy to Zalew Szczeciński stanowiący część estuarium Odry. Wody Zalewu Szczecińskiego i jezior: Wicko Małe i Duże posiadają status wewnętrznych wód morskich.

4.5.2. Systemy melioracyjne i urządzenia wodne

Według danych przekazanych przez ZZMiUW w Szczecinie wynika, iż na terenie Gminy Międzyzdroje powierzchnia gruntów zmeliorowanych wynosi 100 ha. Natomiast długość rowów melioracyjnych 14,3 km.

Tabela 22. Melioracje na terenie Gminy Międzyzdroje

lokalizacja	powierzchnia gruntów zmeliorowanych		długość rowów melioracyjnych (km)
	grunty orne (ha)	trwale użytki zielone (ha)	
Wicko	-	15	2,5
Wapnica – Lubin	28	45	5,0
Międzyzdroje	-	12	6,8
razem	100		14,3

Źródło: ZZMiUW w Szczecinie, 2013 r.

Na terenie Miasta urządzeniem wodnym jest Kanał Stary Zdrój pozostający z zarządzie ZZMiUW w Szczecinie, Terenowy Oddział w Kamieniu Pomorskim. Kanał od strony Jeziora Wicko Małe (po długoletniej przerwie) był konserwowany w 2011 r. Sieć rowów melioracyjnych na terenie sołectw (Dolina Trzciagowska) zaniedbana również, niekonserwowana od lat.

Znajdujące się na terenie Gminy urządzenia melioracyjne wymagają ciągłego przeprowadzania robót konserwacyjnych.

4.5.3. Zagrożenie podtopieniami

Według mapy obszarów zagrożonych podtopieniami stworzonej przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej na terenie Gminy Międzyzdroje znajdują się tereny zagrożone podtopieniami. Narażone są tereny na zachodzie Gminy.

Ponadto mogą wystąpić lokalne podtopienia w przypadku nagłego podniesienia się poziomu wody w ciekach przebiegających przez teren Gminy w wyniku wystąpienia nieprzewidzianych zjawisk meteorologicznych, takich jak: intensywne opady atmosferyczne,

złodowacenie powierzchni rzeki, gwałtowne topnienie pokrywy śnieżnej. Zagrożenie to może wystąpić jako podtopienia pastwisk i łąk wzdłuż cieków.

**Ryc. 12. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi
na terenie Gminy Międzyzdroje**
Źródło: www.kzgw.gov.pl

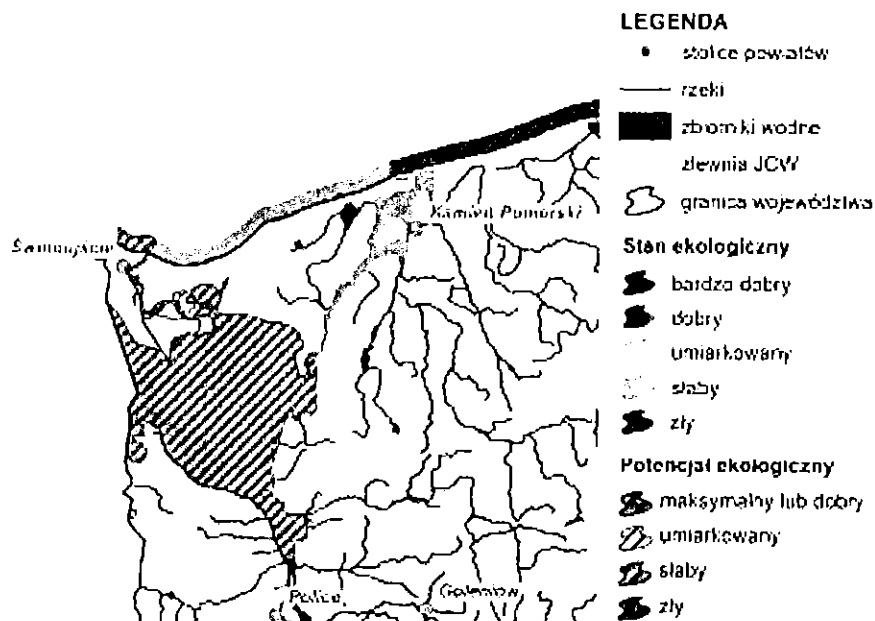
4.5.4. Monitoring wód powierzchniowych

Obecnie zakres i częstotliwość wykonywanych badań wód powierzchniowych opiera się na następujących rozporządzeniach:

- rozporządzenie Min. Środowiska z dn. 09.11.2011 r., w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jakości jednolitych wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. Nr 257, poz. 1545),
- rozporządzenie Min. Zdrowia z dn. 08.04.2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U. Nr 86, poz. 478).

WIOŚ w Szczecinie badał wody przejściowe i przybrzeżne w ramach opracowania Raportu o stanie środowiska w województwie zachodniopomorskim za rok 2012. Wyniki

zamieszczone w raporcie pokazują, że wody te charakteryzowały się słabym stanem ekologicznym¹² i słabym potencjałem ekologicznym¹³.

Ryc. 13. Wyniki monitoringu wód przejściowych i przybrzeżnych

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie zachodniopomorskim za rok 2012, WIOŚ

WIOŚ w Szczecinie nie prowadził badań monitoringowych wód płynących i jezior znajdujących się na terenie Gminy.

Ponadto na terenie Gminy Międzyzdroje w 2013 roku funkcjonowały dwa kąpieliska morskie, których organizatorem była Gmina Międzyzdroje:

- kąpielisko nr 1 – odcinek Międzyzdroje Zachód – od Molo na zachód trzy wyznaczone obszary wodne o długości 200 m każdy, z wyłączeniem 50 m pasa bezpieczeństwa;
- kąpielisko nr 2 – odcinek Międzyzdroje Wschód – od Molo na wschód dwa wyznaczone obszary wodne o długości 200 m każdy, z wyłączeniem 50 m pasa bezpieczeństwa.

Na podstawie przeprowadzonych badań monitoringowych na wyznaczonych kąpieliskach stwierdzono, że woda odpowiada wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 roku w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U. 2011 nr 86 poz. 478).

3.5.5. Źródła przeobrażeń wód powierzchniowych

Źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych (także podziemnych) dzieli się na punktowe (np. wyloty ścieków), liniowe (np. drogi – spływ zanieczyszczeń).

W przypadku wód powierzchniowych na terenie Gminy przyczyną zanieczyszczeń może być eutrofizacja. W rolnictwie do źródeł zanieczyszczeń obszarowych wód należy

¹² stan ekologiczny - jest określeniem jakości struktury i funkcjonowania ekosystemu wodnego związanego z wodami powierzchniowymi

¹³ potencjał ekologiczny odnosi się do silnie zmienionej lub sztucznej części wód, która została tak przekształcona przez człowieka, że niemożliwe jest przywrócenie jej do stanu naturalnego

zaliczyć środki chemiczne (nawozy sztuczne, środki ochrony roślin) oraz rolnicze wykorzystanie ścieków. Rozmiar zagrożeń dla środowiska wodnego spowodowany spływami powierzchniowymi z pól zależy od fizjografii zlewni oraz sposobu ich zagospodarowania. Z uwagi na fakt, iż Gmina nie jest gminą typowo rolniczą, pola uprawne nie są poddawane intensywnym zabiegom agrotechnicznym. Mimo to przy braku barier biogeochemicznych w postaci zieleni redukującej zanieczyszczenia, tereny rolne mogą stanowić zagrożenie dla środowiska wodnego.

Dużym obciążeniem dla środowiska wodnego, jest zrzut oczyszczonych ścieków z oczyszczalni ścieków, dlatego oczyszczone ścieki nie mogą wywoływać zmian fizycznych, chemicznych i biologicznych. Należy tak sterować technologią oczyszczania ścieków, aby umożliwić prawidłowe funkcjonowanie ekosystemu wodnego. Zrzut wód nie może powodować zmian w naturalnej biocenozie, zmian mętności wody, jej barwy i zapachu, a także formowania się piany czy gromadzenia osadów. Oczyszczone ścieki nie mogą zawierać następujących zanieczyszczeń:

- odpadów, zanieczyszczeń pływających,
- DDT, PCB oraz innych związków chemicznych,
- chorobotwórczych drobnoustrojów.

W obowiązującym pozwoleniu wodnoprawnym dla oczyszczalni ścieków w Międzyzdrojach określone zostały dopuszczalne maksymalne stężenia zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych odprowadzanych z oczyszczalni. Oczyszczone ścieki nie mogą przekraczać następujących parametrów:

- BZT₅ - 15 mg O₂/l (w miesiącach VI – VIII) lub 25 mg/ O₂/l (w pozostałych miesiącach),
- ChZT_{Cr} - 125 mg O₂/l,
- zawiesina og. - 35 mg/l,
- azot ogólny - 15 mg N/l,
- fosfor ogólny - 2 mg P/l,
- odczyn - 6,5 – 9 pH,
- węglowodory ropopochodne – 15 mg/l,
- azot amonowy – 10,0 mg/l,
- chlorki – 1 000 mgCl/l.

Natomiast dla oczyszczalni w Wapnicy oczyszczone ścieki nie mogą przekraczać następujących parametrów:

- BZT₅ - 25 mg O₂/l (w miesiącach VI – VIII) i 40 mg/ O₂/l (w pozostałych miesiącach),
- ChZT_{Cr} - 125 mg O₂/l (w miesiącach VI – VIII) i 150 mg/l (w pozostałych miesiącach),
- zawiesina og. - 35 mg/l (w miesiącach VI – VIII) i 50 mg/l (w pozostałych miesiącach),
- azot ogólny - 15 mg N/l (w miesiącach VI – VIII) i 30 mg/l (w pozostałych miesiącach),
- fosfor ogólny - 2 mg P/l (w miesiącach VI – VIII) i 5 mg/l (w pozostałych miesiącach),
- odczyn - 6,5 – 9 pH.

Ponadto bezpośrednio do wód powierzchniowych, lub pośrednio poprzez odprowadzanie do gruntu, odprowadzane są wody opadowe i roztopowe. Wody opadowe i roztopowe mogą być wprowadzane do odbiorników wówczas kiedy spełniają następujące parametry: zawiesina ogólna – 100 mg/l, substancje ropopochodne – 15 mg/l. Spływające zanieczyszczenia z dróg i placów mogą stanowić znaczne zagrożenie dla jakości wód i gleb. Urządzeniami do oczyszczania wód opadowych i roztopowych są separatory i inne filtry oraz osadniki.

Na terenie Gminy na obszarach nie objętych kanalizacją, ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych i wywożone do punktu zlewnego na oczyszczalnię

w Międzyzdrojach. Stan techniczny szamb nie jest znany. Można zakładać, że część z nich może stanowić zagrożenie dla środowiska gruntowo – wodnego.

4.6. KLIMAT¹⁴

Klimat Międzyzdrojów oznacza się szeregiem cech charakterystycznych dla klimatu morskiego. Położenie na wybrzeżu Morza Bałtyckiego oraz na drodze częstych wędrowek układów niżowych znad Atlantyku, a tym samym związanych z nim mas powietrza polarnomorskiego, powoduje dużą zmienność pogody praktycznie w każdej porze roku. Morze Bałtyckie oddziałuje na północną część wyspy, natomiast w części południowo - wschodniej swój wpływ zaznacza Zalew Szczeciński.

Gmina Międzyzdroje leży w obrębie regionu klimatów bałtyckich. Klimat taki charakteryzuje się dość ciepłymi i łagodnymi zmianami oraz na ogół chłodnym latem. Gmina należy do dzielnicy zachodniej - bałtyckiej.

Położenie Gminy u wybrzeża Morza Bałtyckiego, w pasie częstych przemieszczeń układów niżowych warunkuje wilgotny typ klimatu. Cechy klimatyczne to: ciepłe zimy, wysokie sumy opadów przy dużym udziale opadów rozproszonych, wysoka wilgotność powietrza.

Podstawowym czynnikiem klimatycznym jest wielkość opadu. W tym zakresie dane odpowiadają danym dla wyspy Wolin, którą otacza izohieta 600 mm, w strefie peryferyjnej 625 mm, część centralną okala 650 mm. W latach mokrych sumy opadów przekraczają 800 mm. Specyfiką wyspy jest duży udział różnych form opadu rozproszonego w większości nie notowanego w stacjach pomiarowych. Korzystnym elementem jest duża wilgotność powietrza wynosząca 82,5 - 87,5 % w okresie zimowym i 75 – 80 % - w okresie wiosennoletnim.

Podstawowym elementem odróżniającym klimat Gminy od innych regionów jest także temperatura i czas trwania zimy. Tylko w styczniu i lutym notuje się temperatury poniżej 0°C (średnia temperatura stycznia i lutego wynosi 0,7°C). Udział opadów śnieżnych w ogólnym bilansie przychodów jest najniższy w Polsce i wynosi 2 – 4 % rocznej sumy opadów.

Warunki klimatyczne Gminy należy rozpatrywać w skali regionalnej i lokalnej (topoklimatu), z jednoczesnym uwzględnieniem warunków aerosanitarnych z określeniem wpływu na środowisko przyrodnicze parku. Duże zróżnicowanie topoklimatu związane jest z orografią i rodzajem pokrycia terenu nawet w granicach jednej gminy. Rzeźba modyfikuje stosunki wietrzne – wiatr w dolinach dostosowuje się do ich przebiegu. W bilansie cieplnym strumień ciepła zużywanego na parowanie jest zawsze większy w dnach obniżień. W obrębie dolin i zagłębień bezodpływowych często obserwuje się zamglenia i mgły lokalne.

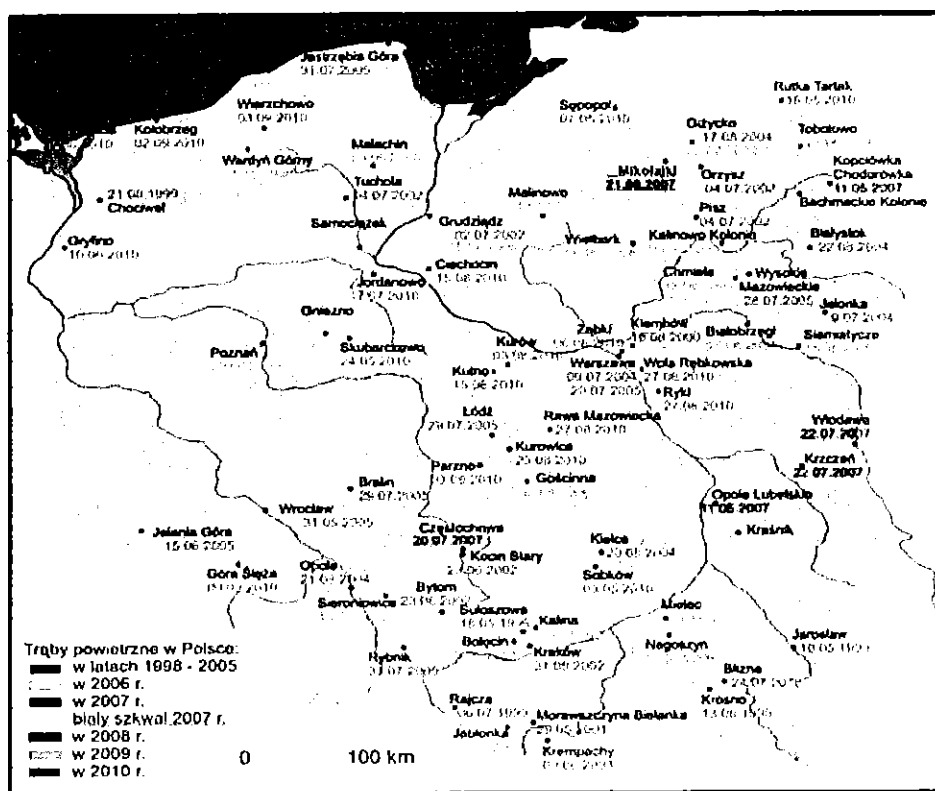
¹⁴ Na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016 (2010 r.)

4.6.1. Zagrożenia klimatu

Według strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020¹⁵, do najważniejszych negatywnych skutków zaliczyć należy niekorzystne zmiany warunków hydrologicznych, zwiększenie częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i katastrof (silne wiatry, incydentalne trąby powietrzne, wyładowania atmosferyczne).

Zagrożeń klimatycznych nie można jednak rozpatrywać w skali lokalnej, a raczej na poziomie stref, czy regionów. Mimo to można stwierdzić, że w najbliższych latach na obszarze Gminy, jak i całego kraju można spodziewać się wzrostu średniej rocznej temperatury, a tym samym wzrostu okresów upalnych i spadku liczby dni z okresami mroźnymi. Przewiduje się także, że nastąpi wzrost długości okresu wegetacyjnego. Należy liczyć się ze wzrastającą częstością występowania opadów ulewnych.

Na terenie Gminy Międzyzdroje od roku 1998 nie odnotowano występowania trąb powietrznych. Najbliższe trąby powietrzne zanotowano na zachód od Międzyzdrojów w Świnoujściu (ok. 16 km od Miasta Międzyzdroje) i na wschód od Międzyzdrojów, w miejscowości Kołobrzeg (ok. 93 km od Miasta Międzyzdroje). Skutki to lokalne utrudnienia w przejeździe dróg, uszkodzenia napowietrznych linii energetycznych i telefonicznych, zalanie upraw i podtopienia budynków gospodarskich, uszkodzenia budynków, ofiary śmiertelne ludności. Ryzyko wystąpienia gwałtownych zjawisk atmosferycznych określa się jako prawdopodobne.

Ryc. 14. Występowanie trąb powietrznych w Polsce w okresie 1998 – 2010

Źródło: Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

¹⁵ Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, www.mos.gov.pl/g2/big/2013_03/e436258f57966ff3703b84123f642e81.pdf

W przypadku obszaru Gminy, w skali lokalnej można jedynie mówić o zmianach topoklimatu. Obszary miejskie ze względu na zagęszczenie zabudowy zagrożone są powstawaniem tzw. miejskiej wyspy ciepła, która jest efektem nadmiernej emisji energii z różnych źródeł miejskich. Dodatkowo wzmacnia ją wzrastająca temperatura co sprzyja wzrostowi koncentracji zanieczyszczeń powietrza, w tym pyłu zawieszonego i smogu. W związku z tym Gmina powinna podejmować działania zmierzające do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, zwłaszcza poprzez rozwijanie odnawialnych źródeł energii (rozdział 3.2.1).

4.7. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

4.7.1. Stan czystości powietrza atmosferycznego

Według rocznej oceny jakości powietrza w województwie pomorskim za rok 2012, Gmina Międzyzdroje znajdująca się w strefie zachodnio - pomorskiej została zaklasyfikowana w klasie C (biorąc pod uwagę ochronę zdrowia), ze względu na niedotrzymane poziomy dopuszczalne dla pyłu PM₁₀, B(a)P.

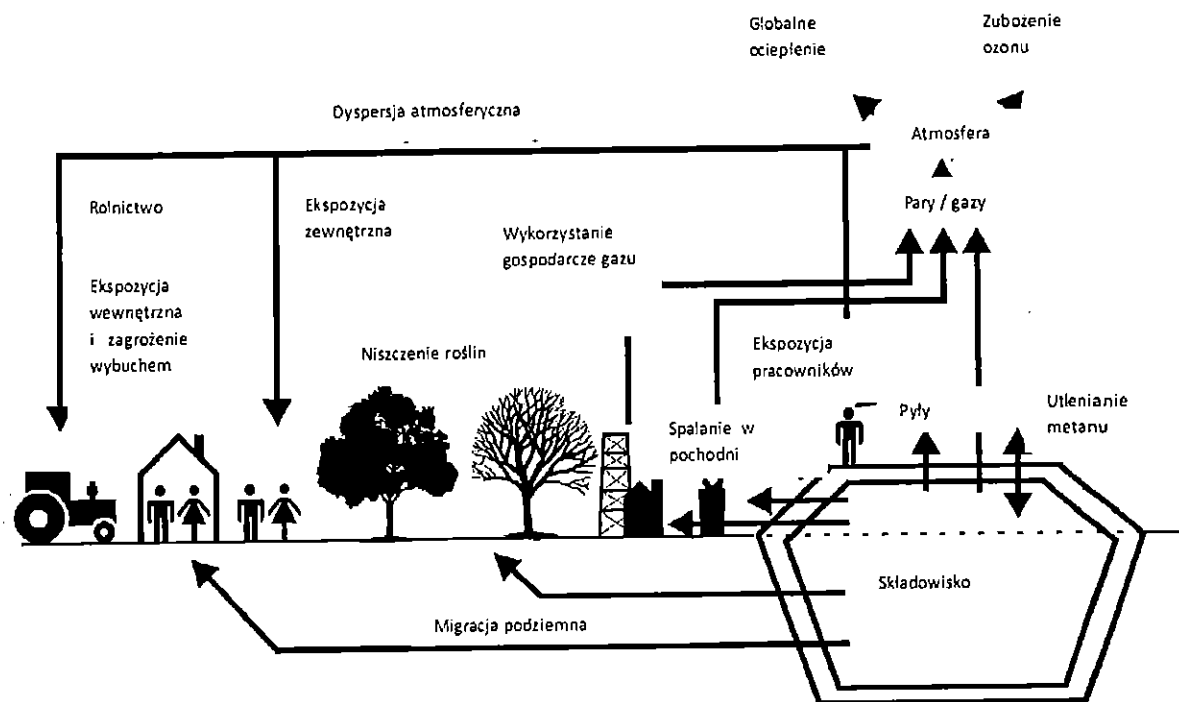
Ze względu na wartości pozostałych substancji, takich jak: SO₂, NO₂, CO, C₆H₆, Pb, As, Cd i Ni, O₃ strefę zachodnio - pomorską zaklasyfikowano w klasie A, oznacza to, że nie notowano przekroczeń w tym zakresie.

Klasyfikacja stref ze względu na ochroną roślin okazała się bardzo korzystna dla województwa, ponieważ uzyskała klasę A.

Na terenie Gminy Międzyzdroje nie ma zlokalizowanych punktów monitoringu powietrza. Najbliższy punkt znajduje się w Kamieniu Pomorskim. Wyniki badań z punktu zlokalizowanego z Kamieniu Pomorskim nie mogą być traktowane jako reprezentatywne dla całego obszaru powiatu, ponieważ miasto charakteryzuje się większym rozwojem komunikacyjnym i urbanizacyjnym, w porównaniu z obszarami położonymi nad morzem, w odległości od centrum powiatu.

Ponadto na składowisku odpadów komunalnych w Międzyzdrojach prowadzony jest monitoring biogazu składowiskowego. Gaz składowiskowy składa się głównie z metanu i dwutlenku węgla, siarkowodoru, amoniaku, węglowodorów aromatycznych i innych składników. Ilość powstającego gazu zależy od składu i wilgotności odpadów, przyjętej techniki składowania, formy, kształtu i wysokości składowiska, warunków technologicznych eksploatacji, temperatury powietrza, sposobu uszczelniania. Kontrola gazu jest wymagana z uwagi na stwarzane przez niego zagrożenia lokalne i globalne (przedstawione także na rycinie poniżej):

- eksplozje i pożary,
- toksyczność i właściwości duszące,
- odory,
- fitotoksyczność - toksyczność substancji względem roślin,
- zubożenie stratosferycznej warstwy ozonowej,
- wpływ na zmianę klimatu (emisje metanu – gazu cieplarnianego),
- smog fotochemiczny.

Ryc. 15. Oddziaływanie gazu składowiskowego na otoczenie

Źródło: Wytyczne w zakresie kontroli i monitoringu gazu składowiskowego, Ministerstwo Środowiska, 2010 r.

W ramach monitoringu składowiska odpadów komunalnych w Międzyzdrojach prowadzona jest analiza udziału poszczególnych gazów oraz ich emisja. Sieć monitoringowa składa się z 6 studzienek odgazowujących (S1, S2, S3, S4, S5, S6), z których pobierane są próbki gazu składowiskowego. Monitoring obejmuje pomiar metanu, dwutlenku węgla oraz tlenu.

Tabela 23. Monitoring gazu składowiskowego na składowisku odpadów komunalnych w Międzyzdrojach (data pomiaru 01.10.2013 r.)

badany parametr	jednostka	zawartość poszczególnych parametrów					
		S1	S2	S3	S4	S5	S6
Metan	%	<0,3	0,6	12,1	<0,3	3,7	2,2
Dwutlenek węgla	%	<0,6	1,2	2,6	<0,6	1,1	0,6
Tlen	%	20,6	18,8	18,2	20,5	19,4	20,2
Emisja	kg/h	nie wykryto	nie wykryto	nie wykryto	nie wykryto	nie wykryto	nie wykryto

Źródło: Urząd Miejski w Międzyzdrojach

Z powyższych danych monitoringowych wynika iż gaz składowiskowy w punktach pomiarowych charakteryzuje się przeważającą zawartością tlenu (od 18,2 % do 20,6 %) nad niższym udziałem dwutlenku węgla (od <0,6% do 2,6%) i metanu (od 0,3 % do 12,1 %).

4.7.2. Źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego

Na terenie Gminy Międzyzdroje najistotniejsze zanieczyszczenia pochodzą z emisji energetycznych z gospodarstw domowych korzystających z tradycyjnych źródeł energii, z zakładów produkcyjnych i obiektów komunalnych. Uciążliwość jednakże charakteryzuje się wahaniami sezonowymi. W sezonach grzewczych wzrost zanieczyszczeń związany jest ze

spalaniem węgla w paleniskach domowych, ponieważ większość mieszkań w Gminie ogrzewana jest nadal paliwami stałymi, głównie węglem kamiennym i drewnem. Stopniowo modernizuje się kotłownie na takie, które wykorzystują gaz, jednak ich ilość jest wciąż niezadowalająca.

Wpływ na stan czystości powietrza atmosferycznego w Gminie ma również emisja ze źródeł mobilnych. Dotyczy to bezpośredniego otoczenia dróg, zwłaszcza na terenie zwartej zabudowy miejscowości, w szczególności w letniej porze roku.

Na stan powietrza atmosferycznego na terenie Gminy wpływ mają także działające tam podmioty gospodarcze. W związku z tym, iż mogą one powodować szkody w środowisku są to tzw. zakłady korzystające ze środowiska, które wnoszą do Urzędu Marszałkowskiego w Szczecinie, opłaty za wprowadzanie gazów i pyłów do środowiska. Są to przede wszystkim kotłownie, którymi opalane są budynki danych podmiotów.

4.8. KLIMAT AKUSTYCZNY

Postępująca urbanizacja i rozwój komunikacji drogowej powodują, że z każdym dniem zwiększają się uciążliwości wynikające ze stałego narastania hałasu. Mają one wpływ na stan psychiczny i zdrowie człowieka.

Zagrożenie hałasem i wibracjami charakteryzuje się mnogością źródeł i powszechnością występowania. Najbardziej uciążliwymi emitorami hałasu i wibracji, mającymi zasadniczy wpływ na klimat akustyczny środowiska, są: trasy komunikacyjne (pojazdy samochodowe, motocykle, ciągniki, pociągi), zakłady produkcyjne, place budowy oraz miejsca publiczne takie jak: centra handlowe, deptaki, skwery oraz inne miejsca zbiorowego nagromadzenia ludności.

Hałas jest obecnie traktowany jako jeden z czynników zanieczyszczających środowisko. Do oceny akustycznej środowiska stosuje się poziom równoważny dźwięku (L_{Aeq}), który jest uśrednionym poziomem dźwięku w funkcji czasu. Poziom ten mierzony jest w decybelach. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku uzależnione są od źródła hałasu, pory dnia oraz przeznaczenia terenu. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 01.08.2012 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku Dz. U. 2012 poz. 1109, na terenach zabudowy zagrodowej i wielorodzinnej dopuszczalny poziom dźwięku w porze dziennej wynosi wzdłuż dróg 65 dB (w porze nocnej 56 dB), a od pozostałych obiektów w porze dziennej 55 dB, a w porze nocnej 45 dB. Natomiast dopuszczalny poziom hałasu na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (w tym także na terenach związanych z pobytem dzieci, szpitalami) dopuszczalny poziom dźwięku w porze dziennej wynosi wzdłuż dróg 61 dB (w porze nocnej 56 dB), a od pozostałych obiektów w porze dziennej 50 dB, a w porze nocnej 40 dB.

Klimat akustyczny na tym terenie, w największym stopniu, kształtują źródła komunikacyjne - główne trasy ruchu samochodowego. Układ drogowy w Gminie tworzą: droga krajowa, droga wojewódzka, drogi powiatowe i drogi gminne.

Na terenie dróg krajowych badania natężenia ruchu prowadzone były w roku 2010 podczas generalnego pomiaru dróg. Wyniki monitoringu przedstawione zostały w kolejnej tabeli.

**Tabela 24. Analiza natężenia ruchu na drodze krajowej
na odcinku przebiegającym przez teren Gminy Międzyzdroje**

nr drogi	3
nazwa odcinka	Świnoujście - dr. woj.102
miejsowość	Międzyzdroje
pikietaż	10,3+ 12,6
długość	2,3
pojazdy silnikowe ogółem	7 883
motocykle	64
samoch. osob. mikrobusy	5 696
lekkie sam. ciężarowe (dostawcze)	760
samoch. ciężarowe bez. przycz.	195
samoch. ciężarowe z przycz.	1 032
autobusy	134
ciągniki rolnicze	2

Źródło: www.gddkia.gov.pl (2010)

Zgodnie z danymi ZDW w Szczecinie na drodze 102 badano natężenie ruchu w 2010 roku. Badania przeprowadzono na odcinku Międzyzdroje – Międzywodzie. Wyniki wspomnianych badań w postaci średniego dobowego ruchu w poszczególnych punktach pomiarowych dróg wojewódzkich przedstawione zostały w dalszej części opracowania.

**Tabela 25. Analiza natężenia ruchu na drodze wojewódzkiej
na odcinku przebiegającym przez teren Gminy Międzyzdroje**

nr drogi	102
nazwa odcinka	Międzyzdroje - Międzywodzie
pikietaż	0,0 + 23,6
długość	23,6
pojazdy silnikowe ogółem	2 458
motocykle	39
samoch. osob. mikrobusy	2 163
lekkie sam. ciężarowe (dostawcze)	152
samoch. ciężarowe bez. przycz.	37
samoch. ciężarowe z przycz.	10
autobusy	57
ciągniki rolnicze	0

Źródło: www.zzdw.koszalin.pl (2010)

Dla dróg powiatowych i gminnych na terenie Gminy Międzyzdroje nie prowadzono badania natężenia ruchu.

Głównym powodem uciążliwej emisji hałasu, ogólnie, obok stosunkowo wysokiego natężenia ruchu pojazdów (zwłaszcza w sezonie letnim), jest wysoki udział w potoku ruchu pojazdów ciężkich, który w szczególności negatywnie oddziałuje na terenach zwartej zabudowy.

Uciążliwość ze strony zakładów produkcyjnych czy usługowych może wynikać z braku zachowania standardów i dopuszczalnych norm, odpowiedzialność za negatywne oddziaływania należy przede wszystkim do użytkowników urządzeń, instalacji będących źródłami hałasu. Źródła te nie mogą powodować przekraczania standardów jakości środowiska poza terenem, do którego zarządzający ma tytuł prawny.

4.9. PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE

Do promieniowania niejonizującego możemy zaliczyć promieniowanie radiowe, mikrofalowe, podczerwone, a także światło widzialne. Znaczące oddziaływanie na środowisko pól elektromagnetycznych występuje:

- w paśmie 50 Hz od urządzeń i sieci energetycznych; źródłem największych oddziaływań mogących powodować przekroczenia poziomów dopuszczalnych są napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110 kV, 220 kV i 400 kV oraz związane z nimi stacje elektroenergetyczne,
- w paśmie od 300 MHz do 40 000 MHz od urządzeń radiokomunikacyjnych, radiolokacyjnych i radionawigacyjnych. Największy udział w emisji mają stacje bazowe telefonii komórkowej ze swoimi antenami sektorowymi i antenami radiolinii (antena sektorowa służy do komunikacji z telefonem komórkowym, natomiast antena radiolinii służy do komunikacji między stacjami bazowymi),
- w paśmie 50 Hz od urządzeń elektrycznych pracujących w zakładach pracy i gospodarstwach domowych. Większość urządzeń jest zasilana z sieci energetycznej. W tej kategorii występuje lawinowy wzrost liczby źródeł, a ewidencja ich nie jest możliwa.

Brak jest wiarygodnych informacji na temat oddziaływania na zdrowie i środowisko przy ekspozycjach długoletnich na promieniowanie elektromagnetyczne. Na terenie Gminy Międzyzdroje nie wykonywane były pomiary promieniowania elektromagnetycznego.

W krajowych przepisach dopuszcza się występowanie pochodzących od linii elektroenergetycznych pól elektrycznych o natężeniach mniejszych od 1 kV/m m.in. na obszarach zabudowy mieszkaniowej. Z punktu widzenia ochrony środowiska człowieka istotne więc mogą być linie i stacje elektroenergetyczne o napięciach znamionowych równych co najmniej 110 kV, bądź wyższych. Zasięg promieniowania mogącego wpływać niekorzystnie na człowieka sięga do 40 m po obu stronach linii. Trzeba też wziąć pod uwagę, że napowietrzne linie elektroenergetyczne, zarówno wysokiego, jak i średniego napięcia, mogą oddziaływać niekorzystnie na ptaki, które rozbijają się o linie, a także wpływać niekorzystnie na krajobraz.

Linie 110 kV są źródłami pola elektromagnetycznego mogącego powodować przekroczenie wartości dopuszczalnych na terenach zamieszkałych. Największa wartość natężenia pola elektrycznego jaka może wystąpić pod linią lub w jej pobliżu nie przekracza tutaj 3 kV/m. Największa wartość natężenia pola elektrycznego, jaka może wystąpić pod linią 220 kV lub w jej pobliżu nie przekracza 6 kV/m. Maksymalne wartości natężenia pola elektrycznego pod linią 400 kV, na wysokości 1,8 m od powierzchni ziemi, wynoszą 10 kV/m. Przez teren Gminy linie te przebiegają bezkolizyjnie, nie stwarzając zagrożenia polem elektromagnetycznym dla ludzi w środowisku.

Obiektami, o istotnym z punktu widzenia ochrony środowiska, oddziaływaniu mogą być także stacje bazowe telefonii komórkowych, anteny nadawcze. Wpływ stacji bazowych telefonii komórkowej na zdrowie i samopoczucie człowieka nie jest jeszcze dokładnie rozpoznany, jednak traktuje się je jako obiekty potencjalnie niebezpieczne. W praktyce, w otoczeniu anten stacji bazowych GSM, znajdujących się w miastach, pola o wartościach wyższych od dopuszczalnych w praktyce występują w odległości do 25 metrów od anten na wysokości zainstalowania tych anten. Ponieważ anteny są instalowane na dachach wysokich budynków lub na specjalnie stawianych wieżach, prawdopodobnie nie stwarzają one zagrożenia dla mieszkańców. Mogą jednak stanowić zagrożenie dla ptaków oraz wpływać

niekorzystnie na krajobraz. Na terenie Gminy zlokalizowane są anteny nadawcze telefonii komórkowej. Według analizy rozkładu pól elektromagnetycznych, obszar przekroczeń dopuszczalnego poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego o gęstości mocy $0,1 \text{ W/m}^2$ (szkodliwego dla zdrowia ludzi), występować będzie na znacznych wysokościach: powyżej 20 m n.p.t. i maksymalnym zasięgu do 71 m od anten (łącznie dla wszystkich stacji bazowych), a więc w miejscach niedostępnych dla przebywania tam ludzi.

Aby ograniczyć uciążliwości promieniowania elektromagnetycznego koniecznym jest podejmowanie niezbędnych działań polegających na analizie wpływu na środowisko nowych obiektów emitujących promieniowanie elektromagnetyczne (na etapie wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu i pozwoleń na budowę). Inwestorzy są zobowiązani do wykonywania pomiarów kontrolnych promieniowania przenikającego do środowiska w otoczeniu stacji. Pomiary kontrolne rzeczywistego rozkładu gęstości mocy promieniowania powinny być przeprowadzane bezpośrednio po pierwszym uruchomieniu instalacji i każdorazowo w razie istotnej zmiany warunków pracy urządzeń mogących mieć wpływ na zmianę poziomów elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego wytwarzanego przez to urządzenia. Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku reguluje rozporządzenie Min. Środowiska z dn. 30.10.2003 r. (Dz. U. Nr 192, poz. 1883).

4.10. POWAŻNE AWARIE PRZEMYSŁOWE (ORAZ ZAGROŻENIA INNE)

Poważne awarie obejmują skutki dla środowiska powstałe w wyniku awarii przemysłowych i transportowych z udziałem niebezpiecznych substancji chemicznych. Zapobieganie poważnym awariom w odniesieniu do przemysłu wykorzystującego niebezpieczne substancje chemiczne ma ogromne znaczenie ekonomiczne i decyduje o jego wizerunku i akceptacji w społeczeństwie. W ustawie Prawo ochrony środowiska, określone zostały podstawowe zasady zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom przemysłowym, podmioty, których dotyczą wprowadzone przepisy, oraz ich obowiązki i zadania, a także główne procedury i dokumenty.

W przypadku wystąpienia awarii Gmina oraz inne organy administracji mają obowiązek zabezpieczenia środowiska przed awariami. Główne obowiązki administracyjne ciążyą na władzach wojewódzkich i Straży Pożarnej, działania bezpośrednie z pewnością na prowadzących działalność, która może spowodować awarię, w ustawie określonych jako „prowadzący zakład o zwiększonym lub dużym ryzyku”. Na terenie Gminy nie funkcjonują jednak zakłady określone jako zakłady o zwiększonym lub dużym ryzyku.

Innym typem zagrożeń na terenie Gminy są zagrożenia pochodzące z komunikacji. W efekcie dużego i stale rosnącego natężenia przewozów materiałów, stanu technicznego dróg oraz niejednokrotnie fatalnego stanu technicznego taboru ciężarowego rośnie ryzyko zagrożenia. Biorąc to pod uwagę, za potencjalne źródło awarii można zatem uznać również ciągi komunikacyjne oraz stacje paliw jako miejsca wypadków drogowych i zagrożeń produktami ropopochodnymi dla gleb i wód. Zagrożenie pożarowe i wybuchowe stanowią zbiorniki paliw płynnych znajdujące się na stacjach paliw zlokalizowanych na terenie Gminy.

Skutkami zagrożenia pożarowego ze strony awarii na tego typu obiektach to zagrożenie życia i zdrowia, straty w gospodarce. W przypadku wystąpienia pożarów i wybuchów zbiorników niezbędna będzie ewakuacja zamieszkałej w pobliżu ludności oraz

nastąpią utrudnienia w ruchu kołowym. Ryzyko wystąpienia tego typu zagrożenia określa się jako prawdopodobne.

Obecność na terenie Gminy gazociągów przesyłowych wysokiego ciśnienia stwarza także zagrożenie pożarowe, a nawet wybuchowe. Ryzyko wystąpienia tego typu zagrożenia określa się również jako prawdopodobne. Względem istniejącej sieci należy zachować obowiązującą odległości podstawowe lokalizacji obiektów terenowych. Lokalizacja wszelkich obiektów bliżej niż w ustalonych odległościach podstawowych, wymaga uzgodnienia z właściwym zarządcą sieci. Dla gazociągów układanych w ziemi i nad ziemią powinny być wyznaczone, na okres eksploatacji gazociągu, strefy kontrolowane, w obrębie których nie należy wznosić budynków, urządzać stałych składów i magazynów, sadzić drzew oraz nie powinna być podejmowana żadna działalność mogąca zagrozić trwałości gazociągu podczas jego eksploatacji. Szerokość wymienionych stref obecnie reguluje rozporządzenie Ministra Gospodarki z dn. 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz. U. 2013 poz. 640).

4.11. FAUNA I FLORA

Administracyjnie lasy Gminy Międzyzdroje należą do Nadleśnictwa Międzyzdroje oraz do Wolińskiego Parku Narodowego.

Lasy położone na Mierzei Przytorskiej zalicza się do kategorii lasów ochronnych, tę samą funkcję pełnią lasy gospodarcze położone w strefie nadmorskiej.

W lasach Nadleśnictwa Międzyzdroje wyznaczone są następujące kategorie ochronne (według PUL z 1996 r.): glebochronne, wodochronne, stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, stanowiące drzewostany nasienne, wyłączone z użytkowania rębego.

Dominują siedliska borowe (bór mieszany świeży, bór świeży) z przewagą sosny w składzie gatunkowym drzewostanu, w siedliskach leśnych większy jest udział dębu i buka.

Ekosystemy leśne na terenie Wolińskiego Parku Narodowego cechuje duża mozaikowość spowodowana zróżnicowaniem reliefu i siedlisk. Strefę wysoczyzny morenowej zajmować winny zbiorowiska lasów liściastych (dąbrowy) i olsów. Prowadzone kontrole stanu sanitarnego potwierdzają dobry stan zdrowotny całości ekosystemów leśnych.

Poza lasami należącymi do Nadleśnictwa, na terenie Gminy występują lasy będące w administracji osób prywatnych.

**Tabela 26. Powierzchnia lasów leżących
na terenie Gminy Międzyzdroje**

las – forma własności	powierzchnia ha
las ogółem	4 856,4
las publiczne ogółem	4 855,7
las prywatne ogółem	0,7

Źródło: GUS – Bank Danych Lokalnych (2012)

Poza lasami ważną rolę ekologiczną w krajobrazie rolniczym oraz funkcję ochronną przed różnymi formami erozji pełnią także zadrzewienia. Najczęściej występują w obniżeniach wytopiskowych w obrębie gruntów ornych oraz w obrębie trwałych użytków zielonych. Ze względu na funkcję ochronną należy preferować zadrzewienia na stromych zboczach rynien jeziornych i dolin cieków oraz w szczególności w strefach przybrzeżnych

jezior. Spełniają one rolę naturalnego buforu przeciw spływom powierzchniowym z terenów rolnych. Ponadto ogromne znaczenie ochronne i krajobrazotwórcze mają zadrzewienia przydrożne.

4.11.2. Fauna

Dla terenu Gminy Międzyzdroje nie sporządzono opracowań faunistycznych. W związku z czym opis fauny Gminy sporządzony został na podstawie Programu Ochrony Środowiska Ochrony Środowiska Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012 - 2015 z perspektywą na lata 2016 – 2019 (2011 r.). Fauna Gminy Międzyzdroje została także omówiona w rozdziale dotyczącym Wolińskiego Parku Narodowego.

Bezkręgowce to najliczniejsza i najbardziej rozpowszechniona, a jednocześnie najslabiej rozpoznana grupa systematyczna zwierząt w województwie zachodniopomorskim. Do najcenniejszych gatunków fauny bezkręgowej należą między innymi: pijawka lekarska, zagrożony wymarciem rak szlachetny, jelonek rogacz, kozioróg dębosz, ponad 30 cennych gatunków motyli, cztery gatunki trzmieli, 10 gatunków pajęczaków i spora grupa mięczaków

Do ichtiofauny zalicza się minogi i ryby. Spośród pięciu gatunków minogów zarejestrowanych w Polsce, trzy występują na terenie województwa zachodniopomorskiego. Charakterystycznym elementem ichtiofauny Pomorza Zachodniego są ryby związane z dolnym biegiem rzek i ich estuariami: aloza, parposz i ciosa. Spośród ryb krytycznie zagrożonym gatunkiem jest łosoś. Gatunkami cennymi przyrodniczo i gospodarczo są sieja i sielawa, gatunki związane głównie z czystymi, głębokimi jeziorami.

Herpetofauna województwa zachodniopomorskiego składa się z 16 gatunków płazów i 8 gadów. Wszystkie podlegają ochronie gatunkowej. Naturalne uwarunkowania regionu umożliwiają bytowanie lokalnie licznych zespołów płazów, wśród których część to gatunki zagrożone oraz mające znaczenie dla zachowania bioróżnorodności w skali europejskiej, np. traszka grzebieniasta, kumak nizinny, ropucha zielona i ropucha paskówka. Do najcenniejszych przedstawicieli gadów w zachodniopomorskim należą gniewosz plamisty oraz żółw błotny.

Pomorze Zachodnie charakteryzuje się niezwykle bogatą awifauną. Zdecydowana większość z nich podlega ochronie. Wśród przedstawicieli awifauny zaobserwowanych na terenie województwa zachodniopomorskiego wyróżniono 82 gatunki ptaków uznanych za szczególnie cenne ze względu na swoją rzadkość oraz ważną rolę pełnioną w ekosystemach. Największym bogactwem awifauny charakteryzuje się północno-zachodnia część regionu obejmująca estuarium Odry i pas wybrzeża.

Spośród ssaków do faunistycznych rzadkości na Pomorzu Zachodnim należy popielica, charakterystyczny nadrzewny gryzoń zamieszkujący stare, zwarte kompleksy lasów liściastych i mieszanych. Stwierdzono jej występowanie na pojedynczych stanowiskach w zaledwie kilku zachodniopomorskich gminach. Charakterystyczna dla Pomorza jest istniejąca tu populacja żubrów, która powstała w wyniku introdukcji.

4.11.1. Zieleni urządzona

Przez pojęcie zieleni urządzonej należy rozumieć zieleni planowaną, której układ, fizjonomia oraz różnorodność są efektem przemyślanych działań człowieka. Formy zieleni urządzonej można traktować jako ekosystemy sztuczne, których przetrwanie często uzależnione jest od ingerencji człowieka. Do form zieleni urządzonej zalicza się: parki, parki podworskie, czy też zespoły parkowo - pałacowe, cmentarze, skwery, zieleńce, kwietniki, aleje i szpalery, klomby, ogródki działkowe, zieleni obiektów sportowych, ale także zielone dachy, itp.

Parki zabytkowe straciły na pewien okres czasu dawną funkcję reprezentacyjno - użytkową. Największym ich walorem jest aktualnie znaczenie przyrodnicze i krajobrazowe. Na skutek wieloletnich zaniedbań i użytkowania niezgodnego z ich pierwotną funkcją, nastąpiło w parkach wiele niekorzystnych zmian. Pozytywny wyjątek stanowi Park Zdrojowy Chopina w centrum Międzyzdrojów (wpisany w rejestr zabytków), w którym zrewaloryzowane zostały funkcje parku, wykonuje się zabiegi konserwacji zieleni i utrzymuje park na wysokim poziomie estetycznym.

W 2009 r. w wyniku realizacji zadania pn. „Międzyzdroje w kwiatkach” zostały urządzone tereny zieleni miejskiej: w centralnej części promenady (przy moło), w sąsiedztwie Alei Gwiazd, teren zieleni pomiędzy Hotelem Amber, a Amfiteatrem, przy Balbince, wokół Pomnika Marynarza, Plac Neptuna.

Według sprawozdania SG – 01 Leśnictwo i ochrona środowiska za rok 2013 na terenie Gminy Międzyzdroje zieleni tworzą:

- 2 parki spacerowo – wypoczynkowe o łącznej powierzchni 4,7 ha,
- 6 zieleńców o łącznej powierzchni 3,7 ha
- zieleni uliczna zajmująca powierzchnię 3,5 ha.

Szczególnym typem zieleni urządzonej są także cmentarze. W Gminie, według sprawozdania SG – 01 Leśnictwo i ochrona środowiska za rok 2013, znajdują się 2 cmentarze i zajmują obszar o powierzchni 7,1 ha.

W ramach utrzymania i pielęgnacji zieleni w Gminie prowadzi się co roku nasadzenia drzew i krzewów, a także zabiegi pielęgnacyjne. Zgodnie z danymi Urzędu Miejskiego w Międzyzdrojach w roku 2013 nasadzono 169 drzew oraz 1 151 krzewów.

4.11.3. Przyroda chroniona i jej zasoby

Ustawa z dn. 16.04.2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2013 r. poz. 627 ze zm.) przedstawia poszczególne formy ochrony przyrody, z których na terenie Gminy Międzyzdroje występują zarówno formy obszarowe, takie jak: Park Narodowy, Natura 2000, rezerваты przyrody, jak i formy indywidualnej ochrony, takie jak pomniki przyrody. Za ustanowienie form ochrony przyrody i planów ochrony odpowiedzialne są odpowiednie organy wskazane w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Przez teren województwa zachodniopomorskiego, w tym przez teren Gminy Międzyzdroje, przebiegają także korytarze ekologiczne. Charakteryzują się dużą różnorodnością gatunkową, krajobrazową i siedliskową. Są one także ważnymi ostojami dla gatunków rodzinnych i wędrownych, a zwłaszcza dla gatunków rzadkich i zagrożonych wyginieciem.

Wszystkie korytarze ekologiczne należy uwzględniać w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, np. w opracowaniach ekofizjograficznych, MPZP, mając na uwadze ich specyfikę. Jako akty prawa miejscowego, gwarantują one określone, zgodne z wymogami ochrony środowiska i zasadami zrównoważonego rozwoju, zachowania korytarzy ekologicznych jako ciągłego systemu.

Ryc. 16. Przebieg korytarza ekologicznego przez teren Gminy Międzyzdroje

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/

4.11.3.1. Park Narodowy

Na obszarze Gminy Międzyzdroje znajduje się Woliński Park Narodowy. Powierzchnia parku wynosi 10,937 ha, a utworzony został Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 03.03.1960 r. (Dz. U. 1960 Nr 14 poz. 29). Park został powiększony Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 03.01.1996 r. (Dz. U. 1966 Nr 4 poz. 30).

Obejmuje on cenne obszary położone w obrębie miasta Świnoujścia i Gminy Międzyzdroje oraz Wolina i Dziwnowa, w obrębie Wyspy Wolin, Zatoki Pomorskiej, Zalewu Szczecińskiego i Delty Wstecznej Świny. Został utworzony po to, aby chronić szczególne walory tego obszaru: najpiękniejszy odcinek polskiego wybrzeża klifowego, dobrze zachowane lasy bukowe, unikalną, wyspiarską deltę Świny oraz przybrzeżny pas wód Bałtyku.

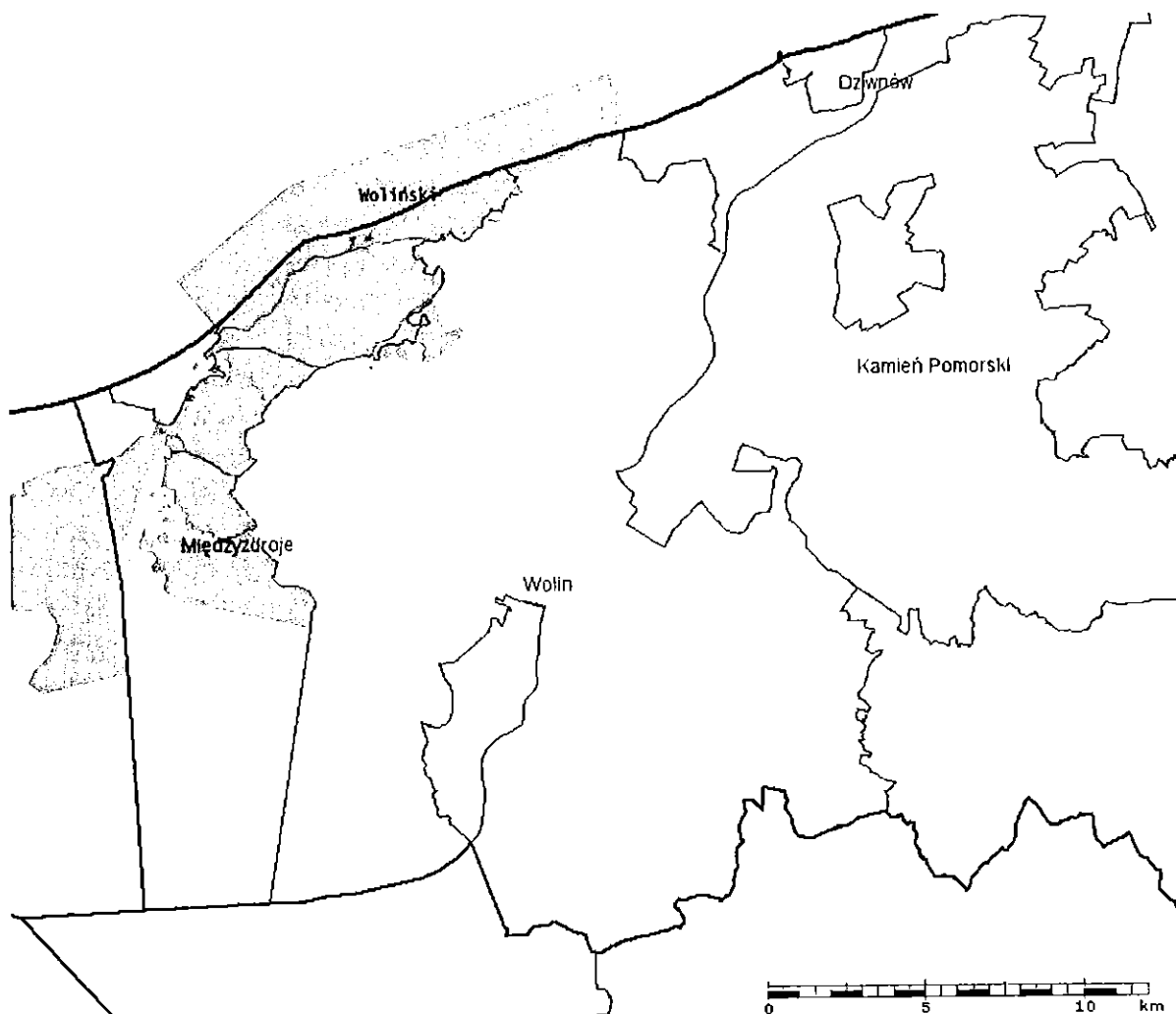
Wokół WPN utworzona została strefa ochronna (otulina) o łącznej powierzchni 3 369 ha.

Flora roślin naczyniowych Parku liczy ponad 1 300 gatunków i kilka-kilkanaście tysięcy gatunków zwierząt. Część z nich to gatunki mające tu jedno z niewielu polskich stanowisk. Świat roślin i zwierząt rozwinął się we wzajemnej współzależności z innymi elementami środowiska naturalnego. Morze, Zalew Szczeciński, rzeki, jeziora, tereny podmokłe, wydmy, klify, pas wzgórz morenowych to przeróżne siedliska interesujących zbiorowisk roślinnych. Na terenie dyluwialnym zbiorowiska roślinne są zwarte i dość ostro od siebie oddzielone. Są to głównie lasy zajmujące część północną i północno - zachodnią, zbiorowiska jeziorne w części północno - wschodniej oraz pola uprawne zamykające wyspę od strony Dziwnej. Na obszarach aluwialnych spotykamy roślinność wydmową, leśną, łąkową, błotną, wodną, torfowiskową.

Charakterystyczną cechą tych zbiorowisk jest niejednokrotnie ich pasowy układ. Na stosunkowo niewielkim obszarze żyje 1 135 gatunków roślin naczyniowych rodzimych lub zdomowionych na stałe, gdy tymczasem na całym Pomorzu stwierdzono 1 580 gatunków. Obszar ten odznacza się również bogactwem zespołów roślinnych, których wyróżniono ponad 60. Osobliwościami przyrodniczymi na terenie wyspy są paprocie - długosz królewski i pióropusznik strusi, owadożerna rosiczka okrągłolistna, liczne widłaki, mikołajek nadmorski rosnący na wydmach, storczyki rosnące w runie buczyn nadmorskich i boru bażynowego. Z krzewów wspomnieć należy bluszcz pospolity, wiciokrzew pomorski, jarzab brekinie. W środowisku wodnym spotykamy grzybieńczyk wodny, grzybieńczyk biały, poryblin jeziorny.

Wyspiarski charakter terenu powoduje, że stabilna jest grupa zwierząt mało ruchliwych, nie latających m. in. bezkręgowców. Natomiast różnorodność środowisk stwarza doskonale warunki rozwoju wszystkim pozostałym grupom. Wśród kręgowców króluje ptactwo w liczbie 200 gatunków, z czego 110 - 115 to gatunki lądowe. Zwraca uwagę także duża liczba ptaków drapieżnych z bielikiem na czele. Jest on gatunkiem lęgowym na wyspie. Każdego roku w 2 - 3 gniazdach wyprowadza się potomstwo, co dobitnie świadczy o roli, jaką w zachowaniu tego gatunku pełni Park Narodowy ze względu na duże, dobrze zachowane kompleksy leśne oraz małą penetrację ludzi. Z innych ptaków drapieżnych spotyka się tu: orlika krzykliwego, sokoła wędrownego, kobuzę, kania czarną, pustulkę, pszczołojadę, jastrzębia, krogulca, myszółowę. Następną gromadą licznie reprezentowaną to ryby, zarówno morskie, jak i słodkowodne: tasze, belony, skarpy, tobiasze, dorsze, śledzie, a także liny, karasie, szczupaki, wzdregi, węgorze, okonie, itd. Z płazów żyje tu chroniona ropucha paskówka, żaba śmieszka, żaba trawna, żaba wodna. Bogaty jest świat owadów: jelonek rogacz i inne rzadkie chrząszcze, liczne ważki, motyle nocne i dzienne, wśród których najrzadszy jest chroniony paź królowej. Małże morskie reprezentują cztery gatunki bałtyckie. Są to sercówka jadalna, omólek jadalny, rogowiec bałtycki.

Niektóre części Wolińskiego Parku Narodowego i jego otuliny znajdują się na obszarze o zakłóconej równowadze ekologicznej środowiska wodnego (wody podziemne i powierzchniowe), m.in. na skutek nadmiernego odprowadzania wód w polderowym systemie odwadniania centralnej części Gminy na wyspie Wolin. Degradacja retencji wody na wyspie stanowi bardzo poważne zagrożenie dla ekosystemów leśnych w Parku i jego bezpośrednim otoczeniu.

Ryc. 17. Lokalizacja Parku Narodowego na terenie Gminy Międzyzdroje

Źródło: emgsp.pgi.gov.pl/emgsp

4.11.3.2. Natura 2000¹⁶

Na terenie Gminy Międzyzdroje najważniejszą (obok Wolińskiego Parku Narodowego) pod względem rangi, formą ochrony przyrody jest sieć NATURA 2000. W jej ramach na omawianym terenie włączonych do ochrony jest siedem obszarów:

- Obszar o znaczeniu dla Wspólnoty tzw. OZW - Wolin i Uznam (kod PLH 320019),
- Obszar o znaczeniu dla Wspólnoty tzw. OZW - Ujście Odry i Zalew Szczeciński (kod PLH 320018),
- Obszar Specjalnej Ochrony Zalew Szczeciński (kod PLB 320009),
- Obszar Specjalnej Ochrony Delta Świny (kod PLB 320002).

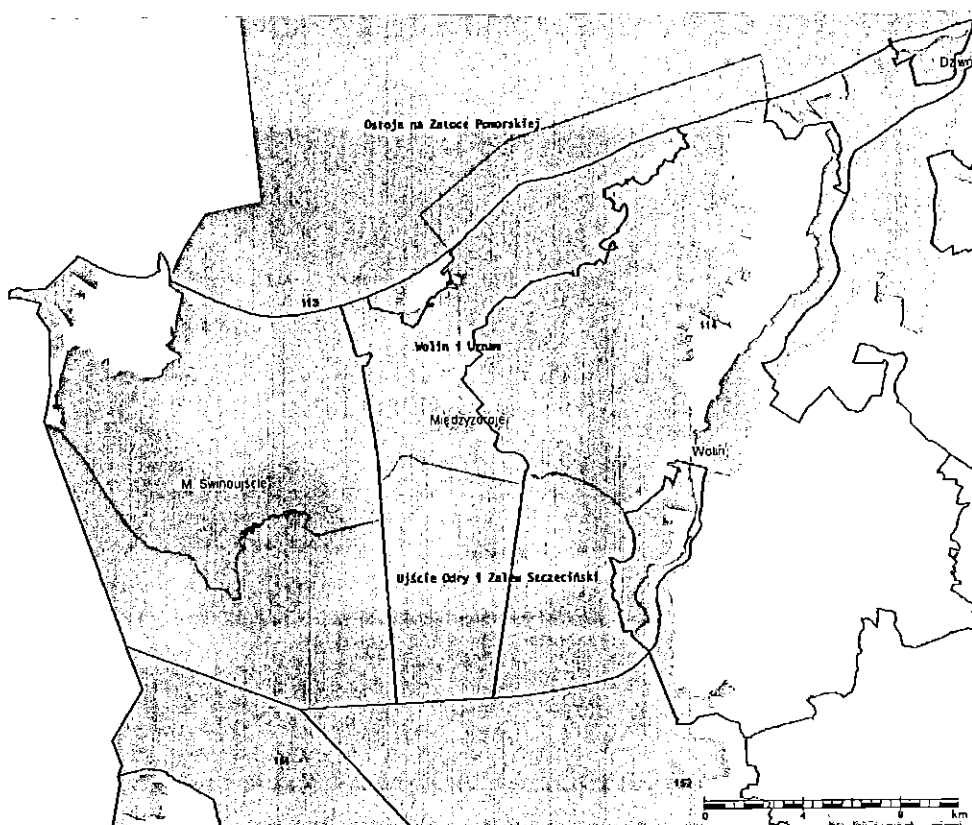
Obszar o znaczeniu dla Wspólnoty tzw. OZW Wolin i Uznam – obszar obejmuje dwie wyspy: Wolin i Uznam, razem z 5-cio kilometrowym pasem wód przybrzeżnych pomiędzy Karnolicami i Lubinem (500 m szerokości; wody są płytkie do 1,5 m). Krajobraz obejmuje takie utwory, jak moreny czołowe i denne. Do wypiętrzeń morenowych przylegają

¹⁶ Na podstawie standardowego formularza danych dla obszarów specjalnej ochrony (oso) dla obszarów spełniających kryteria obszarów o znaczeniu wspólnotowym (ozw) dla specjalnych obszarów ochrony (soo)

usypiane przez fale morskie szeregi piaszczystych niewysokich wałów, tworzące tereny równinne, bądź o bardziej zróżnicowanej konfiguracji obszary wydmy o różnym stopniu zaawansowania rozwoju szaty roślinnej. Często spotyka się tu ogromne glazy narzutowe. Charakterystyczne dla tego obszaru są wysokie klify oraz białe i szare wydmy. Część z nich porośnięta jest lasem, stosunkowo mało zmienionym przez działalność człowieka. Najciekawsze ze zbiorowisk leśnych to buczyna pomorska (*Melico-Fagetum*) i mieszane lasy bukowo – dębowo - sosnowe (*Fago-Quercetum*). Ciekawym fragmentem ostoi jest delta rzeki Świny, obejmująca naturalne i sztuczne kanały oraz liczne wyspy z torfowiskami, łąki, trzcinowiska i małe pola; są tam także płaty lasów olszowych. W ostoi znajduje się też kilka jezior, głównie eutroficznych. Obszar ten skupia na swoim terenie rzadkie siedliska i związane z nimi fitocenozy, niejednokrotnie o zasięgu występowania ograniczonym tylko do tego obszaru. Charakteryzuje się ogromną różnorodnością ekosystemów lądowych, bagiennych i wodnych oraz bogatą florą (1 135 gatunków roślin naczyniowych) w tym wielu gatunków prawnie chronionych, rzadkich bądź zagrożonych. Łącznie w obszarze zidentyfikowano 30 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, a wśród nich siedliska priorytetowe. Do takich należą: nadmorskie wydmy szare (doskonale wykształcone i zajmujące największą powierzchnię), nadmorskie wrzosowiska bażynowe, murawy kserotermiczne ze stanowiskami storczyków, żywe torfowiska wysokie, torfowiska nakredowe, bory i lasy bagienne. Ogółem wyróżniono tu ponad 60 zbiorowisk roślinnych o naturalnym charakterze (lasy, zarośla, zbiorowiska nadbrzeżne, piaszokolubne, wodnoblotne, słonorośla). Wybrzeże z wysokimi klifami w okolicach Lubina z roślinnością kserotermiczną podnosi walory przyrodnicze ostoi. W ostoi występuje bogata fauna - stwierdzono tu 20 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, w tym szczególnie licznie bezkręgowce z priorytetową pachnicą dębową *Osmoderma eremita*. Zagrożone wyginięciem w skali światowej żubry występują tylko w zamkniętej hodowli restytucyjnej w Wolińskim Parku Narodowym, na kilkunastu hektarach ogrodzonego kompleksu lasu. Na terenie obszaru leży ostoja ptasia o randze europejskiej Delta Świny E01.

Obszar o znaczeniu dla Wspólnoty tzw. OZW Ujście Odry i Zalew Szczeciński - położony jest u ujścia rzeki Odry obejmujący również jej dolny odcinek, Zalew Szczeciński, Wyspę Chrząższczewską i Zalew Kamieński. Dźwina i Zalew Kamieński to najbardziej naturalne elementy ujścia Odry. W zacisznych enklawach różnych części zalewu są one miejscem występowania wielu gatunków hydrofitów. Zalew Szczeciński ograniczają od północy tereny wyspy Wolin i Uznam. Ze środowiskiem morskim Bałtyku Zalew Szczeciński połączony jest poprzez koryto Dziwny na wschodzie, Świny w środkowej części oraz poprzez Pianę na zachodzie. Przy wylotach ramion ujściowych wód zalewu rozwijają się delty wsteczne powstające w trakcie wlewania się wody morskiej do jego akwenu, co ma miejsce podczas sztormów, bądź przy długotrwałych silnych wiatrach z kierunków północnych. Wiatry północne powodują zjawisko tzw. „cofki”, w efekcie której następuje podwyższenie stanu wód w zalewie, sięgające czasem nawet do 1 m. Z racji okresowych wlewów wody morskiej zmieniają się w zalewie parametry chemiczne jego środowiska, zwłaszcza w zakresie zawartości chlorków, temperatury i wysycenia powierzchniowych warstw wody tlenem. Znajduje to swoje odzwierciedlenie w obecności roślin słonolubnych. Obszary terenów przyległych głównie po stronie wschodnich wybrzeży stanowią płaską strefę nadzalewową, którą pokrywają utwory mineralne, bądź organiczne torfów zakumulowanych w lokalnych obniżeniach i płytkich basenach nadzalewowych. Jedynie wybrzeża północne na niewielkim odcinku oraz wschodnie wyspy Wolin mają bardziej zróżnicowaną rzeźbę i znaczną rozpiętość wysokościową. Laguna, priorytetowy rodzaj siedliska z Załącznika I Dyrektywy

Rady 92/43/EWG, ponad 80 % obszaru. Łącznie zidentyfikowano tu 13 rodzajów siedlisk z tego załącznika. Torfowe obszary Basenu Czarnocińskiego są miejscem występowania wielu prawnie chronionych lub rzadkich gatunków roślin naczyniowych, a także licznych mchów brunatnych i torfowców. W rejonie Miroszowa w zachodniej części zalewu występuje zjawisko abrazji klifowego brzegu - klif żywy. Zalew Szczeciński ma kluczowe znaczenie dla ichtiofauny regionu, a także Polski. Wstępują tu zarówno gatunki ryb i minogów chronionych, jak i innych, cennych z punktu widzenia biologii, czy gospodarki człowieka. Akwen ten położony jest na styku dwóch różnorodnych środowisk; słodko i słonowodnego - estuarium. Efektem tego jest występowanie gatunków ryb charakterystycznych dla obu tych środowisk. Leży on na szlaku wędrówek tarłowych m.in. takich gatunków jak: certa, aloza, łosoś, troć wędrowna, czy węgorz. Jest miejscem tarła wielu gatunków ryb (parposz, różanka). Łącznie zidentyfikowano tu 16 gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Wody Zalewu odznaczają się dużym zagęszczeniem organizmów dennych; zwłaszcza ochołkowatych *Chironomidae*, skąposzczetów *Oligochaeta* i mięczaków. Rozległy obszar wód Zalewu Szczecińskiego oraz urozmaicona strefa wybrzeży zasiedlona różnymi zbiorowiskami roślinności bagiennej, szuwarowej i wodnej jest miejscem egzystencji wielu gatunków ptaków, które znajdują tu dobre warunki żerowania, rozrodu i odpoczynku podczas migracji. Niejednokrotnie w okresie zimowym można tu obserwować żerujące bieliki w ilości do 250 osobników. Obszar obejmuje ważne ostoje ptasie o randze europejskiej.

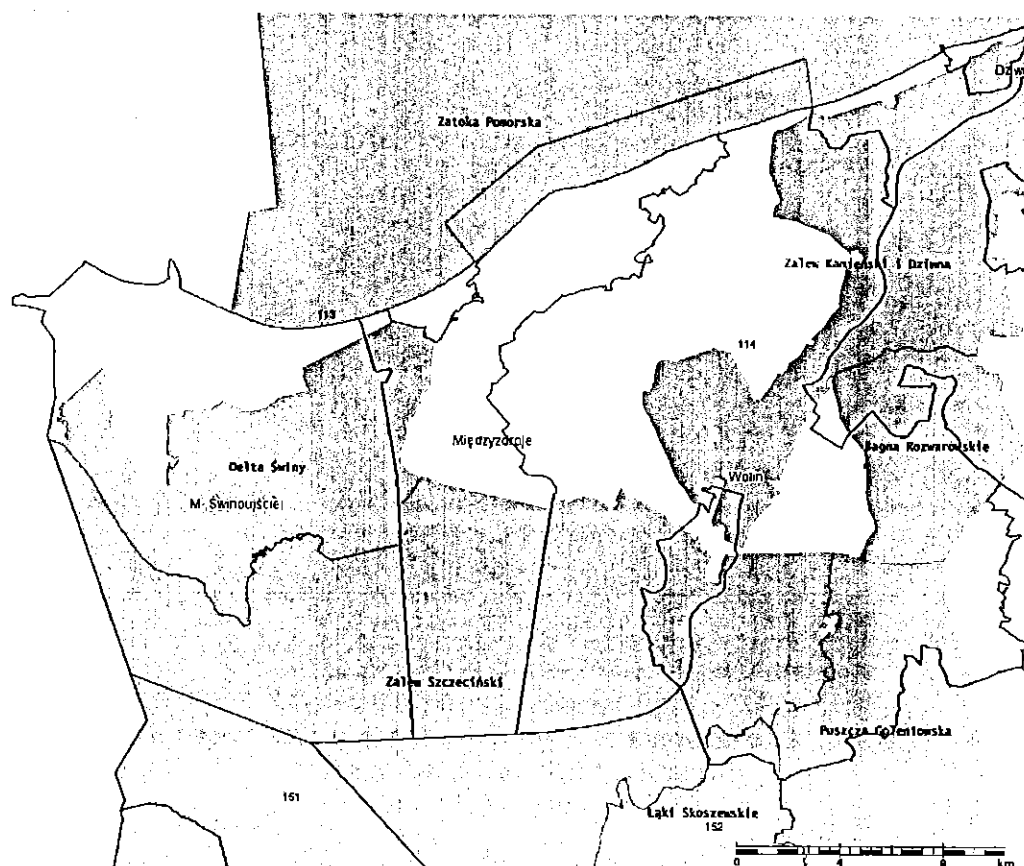
**Ryc. 18. Lokalizacja obszarów o znaczeniu dla Wspólnoty
na terenie Gminy Międzyzdroje**

Źródło: emgsp.pgi.gov.pl/emgsp

Obszar Specjalnej Ochrony Zalew Szczeciński jest ostoją ptasią o randze europejskiej E02. Występuje tu co najmniej 25 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 9 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Stanowi bardzo ważną ostoję ptaków

wodno - błotnych przede wszystkim w okresie wędrówek i zimą. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1 % populacji krajowej następujących gatunków ptaków: gęgawa, czernica, bielik (PCK), błotniak zbożowy (PCK), kania czarna (PCK), biegus zmienny (schinzii) (PCK), gąsiorek, ohar (PCK), perkoz dwuczuby, kropiatkasiewiczka obrożna (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje kania ruda (PCK), łyska i zimorodek; wodniczka (PCK) występuje w liczbie zaledwie do 4 samców. W okresie wędrówek występuje tu co najmniej 1 % populacji szlaku wędrówkowego następujących gatunków ptaków: łabędź krzykliwy, rybitwa czarna, czernica, gągoł, głowienka, łyska, nurogęs, ogorzalka. W stosunkowo dużych ilościach występują: perkoz dwuczuby, kormoran czarny, gęś zbożowa i siewka złota. W okresie zimy występuje co najmniej 1 % populacji szlaku wędrówkowego następujących gatunków ptaków: łabędź krzykliwy, nurogęs, ogorzalka, markaczka, gągoł, bielaczek, bielik (do 250 osobników).

Obszar Specjalnej Ochrony Delta Świny obejmuje ostoję ptasią o randze europejskiej PL001. Występuje w niej, co najmniej 38 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, 27 gatunków ptaków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Gniazduje tu ponad 160 gatunków, a liczba stwierdzonych przekracza 240. Jest to ważna ostoja wodniczki - gniazduje tutaj 1 – 3 % populacji krajowej. W okresie lęgowym gnieździ się na omawianym terenie ponad 1 % populacji krajowej bielika i krakwy. Nieregularnie podejmują tu lęgi batalion i biegus zmienny. Lęgi wyprowadza na te tereny również derkacz. Poza okresem lęgowym na obszarze występują znaczące koncentracje zimujących nurogęsi, gęgaw, bielaczka.

Ryc. 19. Lokalizacja Obszarów Specjalnej Ochrony na terenie Gminy Międzyzdroje

Źródło: emgsp.pgi.gov.pl/emgsp

4.11.3.3. Rezerwat przyrody

Na terenie Gminy Międzyzdroje ustanowionych jest pięć rezerwatów przyrody:

- Rezerwat im. doc. Stefana Jarosza - położony na wschód od m. Wiselka w okolicach latarni morskiej „Kikut”. Zajmuje powierzchnię 9,68 ha. Został utworzony dla ochrony kępy litej buczyny w drzewostanach sosnowych.
- Rezerwat im. prof. Adama Wodziczki - obejmuje wąski pas klifu nad Zalewem Szczecińskim od Lubina do Karnocic. Zajmuje powierzchnię 24,19 ha. Został utworzony dla ochrony klifu ze stanowiskami roślinności kserotermicznej.
- Rezerwat im. prof. Zygmunta Czubińskiego - o powierzchni 37,52 ha, chronione jest stanowisko buczyny pomorskiej ze storczykami. Jest położony na wschód od Góry Gosań, ciągnie się od klifu na Świdnej Kępie do okolic jeziora Grodno.
- Rezerwat im. dr Bohdana Dyakowskiego - powierzchnia rezerwatu wynosi 40,92 ha, chronione jest stanowisko buczyny z łanami perłówki jednokwiatowej. Położony w pobliżu Trzciągowa.
- Rezerwat im. prof. Władysława Szafera - ma powierzchnię 41,19 ha. Na jego terenie chronione jest stanowisko buczyny z żywcem cebulkowym. Położony jest u podnóża Lelowej Góry, na wschód od Wapnicy.

4.11.3.4. Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody na terenie Gminy Międzyzdroje są pojedyncze drzewa oraz skupiska drzew, o szczególnej wartości przyrodniczej i krajobrazowej.

Wśród chronionych gatunków są: dąb szypułkowy, dąb bezszypułkowy, wiśnia ptasia, kasztan jadalny, cis pospolity, buk zwyczajny, bukszpan zwyczajny, jodła grecka, żywotnik olbrzymi, sosna zwyczajna, bluszcz pospolity, lipa drobnolistna, topola czarna, jesion mанныy.

Tabela 27. Wykaz pomników przyrody zlokalizowanych na terenie Gminy Międzyzdroje

Lp.	Nazwa pomnika, gatunek drzewa: nazwa polska i łacińska	Wymiary		Położenie: miejscowość, obręb ewidencyjny, nr działki, opis położenia
		obwód pnia [cm]	wysokość [m]	
1	TELESFOR Dąb szypułkowy <i>Quercus robur L.</i>	580	22	Międzyzdroje, obręb 20, dz.nr 9/1, przy ul. Bohaterów Warszawy 1
2	RYBITWY Wiśnia ptasia <i>Prunus avium L.</i>	195	19	Międzyzdroje, obręb 20, dz.nr 74/2, przy ul. Bohaterów Warszawy
3	RYBITWY Wiśnia ptasia <i>Prunus avium L.</i>	160	17	Międzyzdroje, obręb 20, dz.nr 74/2, przy ul. Bohaterów Warszawy
4	MARON Kasztan jadalny <i>Castanea sativa Mill.</i>	130	14	Międzyzdroje, obręb 20, dz.nr 405, róg ulicy Gryfa Pomorskiego i Dąbrówki
5	BIELIKI (1) Cis pospolity <i>Taxus baccata L.</i>	117	12	Międzyzdroje, obręb 20, dz.nr 156, przy ul. Gryfa Pomorskiego 12
6	BIELIKI (2) Cis pospolity	60-90	11	Międzyzdroje, obręb 20, dz.nr 156,

Lp.	Nazwa pomnika, gatunek drzewa: nazwa polska i łacińska	Wymiary		Położenie: miejscowość, obręb ewidencyjny, nr działki, opis położenia
		obwód pnia [cm]	wysokość [m]	
	<i>Taxus baccata</i> L.			przy ul. Gryfa Pomorskiego 12
7	BUKI Quistorpa (1) Buk zwyczajny <i>Fagus silvatica</i> L.	160	16	Międzyzdroje obręb 20, dz. nr 8, przy ul. Gryfa Pomorskiego 70
8	BUKI Quistorpa (2) Buk zwyczajny <i>Fagus silvatica</i> L.	200	16	Międzyzdroje obręb 20, dz. nr 8, przy ul. Gryfa Pomorskiego 70
9	BUKI Quistorpa (3) Buk zwyczajny <i>Fagus silvatica</i> L.	252	16	Międzyzdroje obręb 20, dz. nr 8, przy ul. Gryfa Pomorskiego 70
10	Bez nazwy Buk zwyczajny <i>Fagus silvatica</i> L.	330	16	Międzyzdroje obręb 20, dz. nr 8, przy ul. Gryfa Pomorskiego 70
11	STRAŻNICY (1) Cis pospolity <i>Taxus baccata</i> L.	180	10	Międzyzdroje obręb 20, dz. nr 113/3 , przy ulicy Gryfa Pomorskiego od strony Placu Neptuna
12	STRAŻNICY (2) Cis pospolity <i>Taxus baccata</i> L.	90	10	Międzyzdroje obręb 20, dz. nr 113/3, przy ulicy Gryfa Pomorskiego od strony Placu Neptuna
13	BOLKO Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> L.	330	16	Międzyzdroje obręb 21, dz. nr 254, przy posesji przy ul. Kolejowej 15
14	STORADA Dąb bezszypułkowy <i>Quercus sessilis</i> Ehrh.	380	16	Międzyzdroje obręb 21, dz. nr 254, przy ulicy Kolejowej
15	REGALINDA Dąb bezszypułkowy <i>Quercus sessilis</i> Ehrh.	470	24	Międzyzdroje obręb 20, dz. nr 254 przy posesji ulicy Kolejowej 35a
16	WOJOWIE (1) Cis pospolity <i>Taxus baccata</i> L.	128	12	Międzyzdroje obręb 20, dz. nr 371, przy ul. Książąt Pomorskich 25
17	WOJOWIE (2) Cis pospolity <i>Taxus baccata</i> L.	82	12	Międzyzdroje obręb 20, dz. nr 371, przy ul. Książąt Pomorskich 25
18	BARNIM Dąb bezszypułkowy <i>Quercus sessilis</i> Ehrh.	301	18	Międzyzdroje obręb 21, dz. nr 49, przy posesji ulicy Lipowej 2a
19	APOSTOŁ Dąb bezszypułkowy <i>Quercus sessilis</i> Ehrh.	370	18	Międzyzdroje obręb 21, dz. nr 49, przy posesji przy ul. Lipowej 4
20	WARCISŁAW I Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> L.	392	18	Międzyzdroje obręb 20, dz. nr 407/5, przy ulicy Ludowej 2a
21	RYBACY (1) Żywotnik olbrzymi <i>Thuja pilicata</i> Don.	235	18	Międzyzdroje obręb 20, dz. nr 385, przy ulicy Ludowej 10
22	RYBACY (2) Żywotnik olbrzymi <i>Thuja pilicata</i> Don.	194	18	Międzyzdroje obręb 20, dz. nr 385, przy ulicy Ludowej 10
23	PRZYTULENI Sosna zwyczajna i Bluszcz pospolity <i>Pinus silvestris</i> L.	180 i 48	12	Międzyzdroje obręb: 20, dz. nr 391, róg ulicy Ludowej i 1000-lecia P.P.

Lp.	Nazwa pomnika, gatunek drzewa: nazwa polska i łacińska	Wymiary		Położenie: miejscowość, obręb ewidencyjny, nr działki, opis położenia
		obwód pnia [cm]	wysokość [m]	
	<i>i Hedera helix L.</i>			
24	BURSZTYN Cis pospolity <i>Taxus baccata L.</i>	137+80	11	Międzyzdroje obręb :19, dz. nr 397, przy ul. Myśliwskiej 21
25	KARCZMARZ Dąb bezszypułkowy <i>Quercus sessilis Ehrh.</i>	530	25	Międzyzdroje obręb 20, dz. nr 50/1, przy ulicy Spokojnej
26	PAN TADEUSZ Dąb szypułkowy <i>Quercus robur L.</i>	308	22	Międzyzdroje obręb 20, dz. nr 184 i 185, przy ulicy Zdrojowej 17/19
27	APTEKARZ Bukspan zwyczajny <i>Buxus sempervirens L.</i>	36+20+26 +20	7	Międzyzdroje obręb 20, dz. nr 151, przy ulicy Zwycięstwa 9
28	JADWIGA Cis pospolity <i>Taxus baccata L.</i>	94	12	Międzyzdroje obręb 20, dz. nr 1/6, przy posesji przy ul. Zwycięstwa 41
29	JAGIEŁŁO Cis pospolity <i>Taxus baccata L.</i>	140	12	Międzyzdroje obręb 20, dz. nr 1/6, przy posesji ul. Zwycięstwa 41
30	Bez nazwy Dąb bezszypułkowy <i>Quercus sessilis Ehrh.</i>	360	7	Gmina Międzyzdroje obręb 17, oddz. Nr 166a, rośnie na terenie lasów państwowych
31	ELŻBIETA Jodła grecka <i>Abies cephalonica Loud.</i>	355	26	Gmina Międzyzdroje obręb 17, oddz. Nr 192f, rośnie na terenie lasów państwowych
32	Bez nazwy Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata Mill.</i>	346	18	Lubin obręb 24, dz. nr 149, rośnie na terenie cmentarza komunalnego przy ulicy Dobrej
33	Bez nazwy Topola czarna <i>Populus nigra L.</i>	470	25	Lubin obręb 24, dz. nr 2/1, przy ulicy Głównej
34	Bez nazwy Topola czarna <i>Populus nigra L.</i>	372	25	Lubin obręb 24, dz. nr 2/1, przy ulicy Głównej
35	Bez nazwy Dąb szypułkowy <i>Quercus robur L.</i>	470	25	Lubin obręb 24, dz. nr 10, pas drogi powiatowej - ulica Główna
36	BABKI PROSZALNE Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata Mill.</i>	780 (obwód łączny pni zrostu 190+220 +420)	25	Lubin obręb 24, dz. nr 114, przy kościele ulicy Głównej
37	Bez nazwy Dąb szypułkowy <i>Quercus robur L.</i>	506	25	Lubin obręb 24, dz. nr 67/1, przy ul. Głównej 46
38	ORLIK (1) Dąb szypułkowy <i>Quercus robur L.</i>	275	16	Wapnica obręb 23, dz. nr 230/1, skrzyżowanie ulicy Jodłowej z Turkusową
39	ORLIK (2) Dąb szypułkowy <i>Quercus robur L.</i>	212	16	Wapnica obręb 23, dz. nr 230/1, skrzyżowanie ulicy Jodłowej z Turkusową
40	ORLIK (3) Dąb szypułkowy	201	16	Wapnica obręb 23, dz. nr 230/1,

Lp.	Nazwa pomnika, gatunek drzewa: nazwa polska i łacińska	Wymiary		Położenie: miejscowość, obręb ewidencyjny, nr działki, opis położenia
		obwód pnia [cm]	wysokość [m]	
	<i>Quercus robur L.</i>			skrzyżowanie ulicy Jodłowej z Turkusową
41	PERUN Dąb szypułkowy <i>Quercus robur L.</i>	301	12	Wapnica obręb 23, dz. nr 120, przy ul. Turkusowej 13d
42	PRASTARY Dąb szypułkowy <i>Quercus robur L.</i>	651	25	Wapnica obręb 23, dz. nr 121/2, przy ulicy Turkusowej
43	TURKUS (1) Cis pospolity <i>Taxus baccata L.</i>	270	10	Wapnica obręb 23, dz. nr 154/9, przy ul. Turkusowej 20
44	TURKUS (2) Cis pospolity <i>Taxus baccata L.</i>	105+55+92	10	Wapnica obręb 23, dz. nr 154/9, przy ul. Turkusowej 20
45	TURKUS (3) Cis pospolity <i>Taxus baccata L.</i>	46+60+52 +50	12	Wapnica obręb 23, dz. nr 154/9, przy ul. Turkusowej 20
46	TURKUS (4) Cis pospolity <i>Taxus baccata L.</i>	70	12	Wapnica obręb 23, dz. nr 154/8, przy ul. Turkusowej 20a
47	TURKUS (5) Cis pospolity <i>Taxus baccata L.</i>	170	11	Wapnica obręb 23, dz. nr 154/8, przy ul. Turkusowej 20a
48	TURKUS (6) Cis pospolity <i>Taxus baccata L.</i>	125+90	12	Wapnica obręb 23, dz. nr 154/8, przy ul. Turkusowej 20a
49	Bez nazwy (1) Cis pospolity <i>Taxus baccata L.</i>	64+62	10	Wapnica obręb 23, dz. nr 144/10, przy ul. Turkusowej 22e
50	Bez nazwy (2) Cis pospolity <i>Taxus baccata L.</i>	56+62	10	Wapnica obręb 23, dz. nr 144/10 przy ul. Turkusowej 22e
51	Trott Dąb szypułowy <i>Quercus robur L.</i>	360	b.d.	Gmina Międzyzdroje obręb 17, dz. nr 221/2, Leśnictwo Lubiewo, oddział 221i
52	Madejak Dąb szypułowy <i>Quercus robur L.</i>	333	b.d.	Gmina Międzyzdroje obręb 17, dz. nr 221/2, Leśnictwo Lubiewo, oddział 221i
53	Skrzypecki Dąb szypułowy <i>Quercus robur L.</i>	330	b.d.	Gmina Międzyzdroje obręb 17, dz. nr 221/2, Leśnictwo Lubiewo, oddział 221i
54	Gryf Jesion mанныy <i>Fraxinus ornus L.</i>	62+52+48	8	Międzyzdroje obręb 20, dz. nr 61 przy ulicy Bohaterów Warszawy

Źródło: Urząd Miejski w Międzyzdrojach, 2014 r.

4.11.4. Zagrożenia zasobów przyrodniczych

Na terenie Gminy należałoby przeprowadzić inwentaryzację przyrodniczą (poza obszarem WPN, który posiada inwentaryzację przyrodniczą), w celu wyznaczenia obszarów cennych przyrodniczo i uniknięcia zniszczenia siedlisk i stanowisk chronionych gatunków na skutek prowadzenia różnorodnej działalności. Dobrze przeprowadzona inwentaryzacja

byłaby podstawą dla właściwego rozwoju Gminy, uwzględniającego walory i zasoby przyrodnicze Gminy, przy jednoczesnym ograniczeniu ich zagrożeń.

Układ siedlisk, struktura wiekowa i gatunkowa drzewostanów sprawia, że ich zagrożenie ze strony czynników biotycznych jest stosunkowo niewielkie. Czynniki mające wpływ na zdrowotność lasu są opady, szczególnie w okresie wegetacyjnym – jako czynnik stymulujący wzrost i rozwój drzewostanów oraz szkodliwe działanie grzybów, owadów i ssaków. Okresy suche przyczyniają się do zamierania drzewostanów. W osłabionych fizjologicznie drzewostanach mogą rozwijać się grzyby patogeniczne prowadzące do usychania drzew. Innym czynnikiem zagrażającym terenom leśnym są silne wiatry oraz pożary.

Zagrożenie pożarowe lasów uzależnione jest przede wszystkim od pory roku. Szczególnie duże występuje w okresie wczesnowiosennym przy małej wilgotności ściółki oraz w czasie dłuższych okresach posuchy. Poza tym zagrożenie dla obszarów leśnych stwarza bezpośrednie sąsiedztwo szlaków komunikacyjnych drogowych oraz penetracja terenów przez ludność. Zagrożenie rozprzestrzeniania się pożarów może spowodować straty w gospodarce leśno - uprawowej i zwierzyny leśnej oraz zagrożenie dla gospodarstw rolnych i ludności zamieszkałej w pobliżu. Ryzyko wystąpienia pożaru na terenach leśnych określa się jako wysoce prawdopodobne.

W przypadku obszarów NATURA 2000, każdy z nich może być chroniony w inny sposób – na wielu z nich gospodarka człowieka nie musi być w ogóle ograniczana, a niekiedy nawet dla zachowania ekosystemów półnaturalnych, wspiera się pewne jej formy. Ochrona musi być po prostu skuteczna, co jest weryfikowane w ramach obowiązkowego monitoringu. Zgodnie z zapisami art. 33, ust. 1 ustawy o ochronie przyrody na obszarach NATURA 2000 są zabronione działania, które mogą w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w istotny sposób mogą wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar NATURA 2000.

Należy również zwrócić uwagę na zagrożenia jakie mogą występować względem obszarów prawnie chronionych, a przede wszystkim obszarów NATURA 2000. Obszary NATURA 2000 obejmujące obszar Gminy Międzyzdroje są zagrożone przede wszystkim następującymi czynnikami (Poradnik ochrony siedlisk i gatunków, GDOŚ):

- zanieczyszczenia ściekami przemysłowymi, komunalnymi, rolniczymi, eutrofizacja,
- działalność sportowo – rekreacyjna, turystyka, żegluga,
- wypalanie roślinności, wydeptywanie,
- kłusownictwo, rybołówstwo,
- wydobywanie torfu,
- zaśmiecanie, składowanie odpadów,
- zanieczyszczanie wód i powietrza,
- zmiany użytkowania gruntów, inwazje gatunków obcych,
- lokowanie farm elektrowni wiatrowych,
- zanieczyszczenia toksyczne, rozlewy olejowe.

Negatywnie na stan fauny i flory mogą także wpływać procesy przestrzenne przemian krajobrazu, w tym najbardziej rozpowszechniony - fragmentacja siedlisk. Fragmentacja polega na rozpadzie zwartego dotychczas obszaru (siedlisk, ekosystemów lub typów użytkowania gruntu) na mniejsze części (fragmenty). W jej efekcie zdecydowanie zwiększa się liczba płatów i długość granic krajobrazowych, zmniejsza natomiast zwartość krajobrazu. Fragmentacja jest jednym z najbardziej rozpowszechnionych procesów transformacji, prowadzącym do zmniejszania bioróżnorodności oraz przyśpieszenia lokalnego zanikania

roślin i zwierząt. Ze wzrostem fragmentacji ze względu na zanik siedlisk oraz bariery przestrzenne zmniejsza się także rozproszenie zwierząt i ich migracje, co przyczynia się do redukcji gatunków, powodując zmniejszenie bioróżnorodności gatunkowej wśród fauny.

Wszystkie podejmowane działania powinny dążyć do minimalizacji tych procesów. Ważne jest planowanie przestrzenne, rozwój obszarów biologicznie czynnych, łączące racje gospodarcze, potrzeby i możliwości z kwestiami ekologicznymi i możliwościami środowiska. Projektowane inwestycje i działania powinny być połączone z planowaniem sieci ekologicznych, tak by spełniały potrzebę utrzymania „łączności” siedlisk.

Także wszelkie prace modernizacyjne związane z budynkami np. termomodernizacje, mogą stanowić zagrożenie dla fauny. Prace modernizacyjne, w tym planowane termomodernizacje muszą być prowadzone z uwzględnieniem potencjalnie występujących na terenie obiektów chronionych gatunków ptaków i nietoperzy. Jak podaje Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska „przed rozpoczęciem prac remontowych zarządca powinien wykonać ekspertyzę przyrodniczą stwierdzającą obecność lub brak chronionych gatunków ptaków i nietoperzy w danym obiekcie budowlanym”.

W przypadku zadań dotyczących budowy urządzeń melioracyjnych oraz konserwacji, modernizacji i odbudowy urządzeń wodnych, rowów i przepustów konieczne jest rozpoznanie zasobów biotycznych przed przystąpieniem do prac, ponieważ niewłaściwe przeprowadzone mogą zagrozić gatunkom chronionym lub cennym siedliskom.

V. ZAŁOŻENIE PROGRAMOWE

5.1. WPROWADZENIE

We wcześniejszych rozdziałach przeprowadzono analizę stanu środowiska oraz uwarunkowań społeczno - gospodarczych na terenie Gminy Międzyzdroje. Szczegółowo omówiono poszczególne elementy środowiska, towarzyszące im zagrożenia związane m.in. z działalnością człowieka, w tym z funkcjonowaniem różnych obiektów i instalacji. Konsekwencją dokonanej analizy i zidentyfikowanych zagrożeń jest zaproponowanie działań zmierzających do naprawy niekorzystnego stanu środowiska i stworzenie w Gminie warunków do zrównoważonego rozwoju.

W celu realizacji przyjętego założenia konieczne jest zastosowanie głównych zasad polityki ekologicznej w odniesieniu do poszczególnych elementów środowiska. Wymaga to wyznaczenia:

- celów ekologicznych po osiągnięciu których, ma nastąpić poprawa stanu i jakości danego elementu środowiska,
- kierunków działań służących do osiągnięcia wyznaczonych celów ekologicznych (kierunki priorytetowe w ramach celów strategicznych),
- zadań ekologicznych, czyli konkretnych przedsięwzięć prowadzących do realizacji wyznaczonych kierunków działań w ramach danego celu ekologicznego. Poprzez realizację zadań ekologicznych można będzie osiągnąć wymierną poprawę środowiska przyrodniczego, mierzoną za pomocą wskaźników środowiskowych (mierników realizacji).

Cele, zadania, limity i okresy ich uzyskania wynikają przede wszystkim z opracowanych i zatwierdzonych dokumentów, takich jak:

- Światowy Program Rozwoju Zrównoważonego „Agenda 21” (1992 r.),
- Protokół z Kioto w sprawie zmian klimatu (1997 r.),
- Traktat Ustanawiający WE Tytuł XIX - Środowisko Naturalne,
- 7 Program Działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie Środowiska (2013 r.),
- Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009 – 2012, z perspektywą do roku 2016,
- Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych – AKPOŚK (2010 r.),
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
- Program ochrony powietrza dla strefy zachodniopomorskiej, 2013 r.,
- Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012 - 2015 z perspektywą na lata 2016 – 2019 (2011 r.),
- Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012 -2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018 - 2023 (2012 r.),
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kamieńskiego na lata 2009 - 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016 (2010 r.),
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016, (2010 r.).

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje oparty zostanie więc o postanowienia wyżej wymienionych dokumentów oraz o postanowienia wynikające z dokumentów planistycznych, koncepcji i innych opracowań lokalnych, z uwzględnieniem wymogów wynikających z obowiązujących przepisów.

Poniżej przedstawiono cele i kierunki działań dla Gminy Międzyzdroje w odniesieniu do poszczególnych elementów środowiska. Ich realizacja złoży się na wypełnianie zadań określonych w Polityce Ekologicznej Państwa oraz Programie Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego oraz innych dokumentów strategicznych, co powinno prowadzić do zrównoważonego rozwoju całego obszaru. Osiągnięcie określonych celów w ramach wyznaczonych kierunków działań, powinno być realizowane za pomocą konkretnych zadań ekologicznych, które określono szczegółowo w harmonogramie realizacyjnym Programu Ochrony Środowiska. Wiele z zaproponowanych zadań w założeniu powinno być realizowanych właśnie przez Gminę lub przez jednostki działające na tym terenie oraz w regionie. Urząd Miejski będzie w nich pełnić funkcje nadzoru działalności, będzie wspierać działalność w charakterze administracyjnym lub będzie to bezpośredni współudział, jedynie w konkretnych zadaniach będzie współfinansować lub finansować założone zadania.

Punktem wyjścia dla rozważań zgodności założeń POŚ z innymi dokumentami jest omówienie dokumentów ustanowionych na szczeblu międzynarodowych do realizacji, których Polska jest zobowiązana. Założenia dokumentów, umów i konwencji międzynarodowych przekładają się na konstruowanie zapisów prawodawstwa polskiego. W 1992 roku opracowany został jeden z najważniejszych dokumentów, związanych ze zrównoważonym rozwojem tzw. „Agenda 21” - **Światowy Program Rozwoju Zrównoważonego**. Jest to wszechstronny plan działania na wiek XXI dla Narodów Zjednoczonych, rządów i grup społecznych w każdym obszarze, w którym człowiek ma wpływ na środowisko. Dokument ten zwraca szczególną uwagę na *konieczność ochrony zasobów naturalnych i racjonalnego gospodarowania nimi w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju*. Kolejnym najbardziej rozpowszechnionym dokumentem

międzynarodowym, który narzuca Polsce działania w zakresie ochrony środowiska jest **Protokół z Kioto** w sprawie zmian klimatu. Stanowi znaczny postęp w zakresie walki z globalnym ociepleniem, ponieważ zawiera cele wiążące i ilościowe, związane z ograniczeniem i redukcją emisji gazów cieplarnianych.

Obecnie priorytetowe dla Polski jest dostosowanie swoich działań do polityki Unii Europejskiej. Polityka Unii Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska opiera się na przekonaniu, że ambitne normy środowiskowe pobudzają wprowadzenie innowacji w działalność gospodarczą oraz że polityka gospodarcza, polityka społeczna i polityka środowiskowa muszą być ściśle ze sobą powiązane. Główne założenia polityki Wspólnoty w zakresie środowiska naturalnego określone są w **Traktacie Ustanawiającym WE w Tytule XIX - Środowisko Naturalne**. Jego realizacja powinna się przyczynić do zachowania, ochrony i poprawy jakości środowiska naturalnego – z uwzględnieniem różnorodności sytuacji w różnych regionach Wspólnoty - ale również do ochrony zdrowia ludzkiego. Kolejnym ważnym dokumentem, wyznaczającym ramy realizacji polityki wspólnotowej w zakresie ochrony środowiska jest **Program Działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie Środowiska**. W chwili obecnej obowiązuje już 7 Program, który określa działania polityki UE w dziedzinie ochrony środowiska i polityki klimatycznej na najbliższe siedem lat (od roku 2013). Określa on trzy główne cele:

- ochrona przyrody i wzmocnienie odporności ekologicznej,
- zwiększenie trwałego, efektywniej korzystającej z zasobów, ograniczenie niskoemisyjnej gospodarki,
- skuteczne przeciwdziałanie zagrożeniom związane ze środowiskiem dla zdrowia.

W związku z tym, że planowane działania w ochronie środowiska w Polsce, powinny wpisywać się w priorytety w skali Unii Europejskiej przyjęto dokument **Polityka ekologiczna państwa w latach 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016** odnoszący się do prawodawstwa Unii Europejskiej i spełniający cele ochrony środowiska zarówno na poziomie UE, jak i kraju. Podstawą tego dokumentu są działania na rzecz zapewnienia realizacji zasady zrównoważonego rozwoju, przez co, w myśl ustawy Prawo ochrony środowiska, rozumie się taki rozwój społeczno - gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń. Według Polityki Ekologicznej Państwa konieczne jest egzekwowanie wymogów ochrony przyrody oraz rygorystyczne przestrzeganie zasad ochrony środowiska. Nawiązując do Polityki Ekologicznej Państwa, Program Ochrony Środowiska powinien realizować zawarte w niej następujące priorytety ekologiczne:

I. Działania systemowe:

1. **Uwzględnianie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych** - kryteria rozwoju zrównoważonego powinny być uwzględnione we wszystkich dokumentach strategicznych.
2. **Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska** - tworzenie rozwiązań prawno - ekonomicznych sprzyjających rozwojowi gospodarczemu, kontrola przestrzegania prawa przez podmioty działające na rynku.
3. **Zarządzanie środowiskowe** - jak najszersze przystępowanie do systemu EMAS, rozpowszechnianie wiedzy wśród społeczeństwa o tym systemie i tworzenie korzyści ekonomicznych dla firm i instytucji będących w systemie.

4. **Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska** - podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zgodnie z zasadą „myśl globalnie, działaj lokalnie”.
 5. **Rozwój badań i postęp techniczny** - zwiększenie roli placówek badawczych we wdrażaniu ekoinnowacji w przemyśle oraz w produkcji wyrobów przyjaznych dla środowiska oraz doprowadzenie do zadowalającego stanu systemu monitoringu środowiska.
 6. **Odpowiedzialność za szkody w środowisku** - stworzenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody.
 7. **Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym** - przywrócenie właściwej roli planowania przestrzennego, w szczególności dotyczy to miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które powinny być podstawą lokalizacji nowych inwestycji.
- II. Ochrona zasobów naturalnych:**
1. **Ochrona przyrody** - zachowanie bogatej różnorodności biologicznej polskiej przyrody: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym), wraz z umożliwieniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego kraju, który w sposób niekonfliktowy współistnieje z różnorodnością biologiczną.
 2. **Ochrona i zrównoważony rozwój lasów** - racjonalne użytkowanie zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego, rozwijanie idei trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.
 3. **Racjonalne gospodarowanie zasobami wody** - racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych, aby chronić od deficytów wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzi oraz zwiększenie retencji wodnej, skuteczna ochrona głównych zbiorników wód podziemnych przed zanieczyszczeniem.
 4. **Ochrona powierzchni ziemi** - rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno - błotnych przez czynniki antropogeniczne, zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywracając im funkcję przyrodniczą, rekreacyjną lub rolniczą.
 5. **Gospodarowanie zasobami geologicznymi** - racjonalizacja zaopatrzenia ludności oraz sektorów gospodarczych w wodę z zasobów podziemnych oraz otoczenia ich ochroną przed ilościową i jakościową degradacją.
- III. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego** - celem działań w obszarze zdrowia środowiskowego jest dalsza poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia oraz skuteczny nadzór nad wszystkimi w kraju instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowych powodujących zanieczyszczenie środowiska.
1. **Jakość powietrza** - dążenie do spełnienia zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz z dwóch dyrektyw unijnych: Dyrektywy LCP i CAFE.
 2. **Ochrona wód** - utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód, w tym również zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków.
 3. **Gospodarka odpadami** – rozwój gospodarki odpadami realizujący zobowiązania dla Polski wynikające z dyrektyw unijnych.

4. **Oddziaływania hałasu i pól elektromagnetycznych** - dokonanie wiarygodnej oceny narażenia społeczeństwa na ponadnormalny hałas i pola elektromagnetyczne i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe.
5. **Substancje chemiczne w środowisku** - stworzenie efektywnego systemu nadzoru nad substancjami chemicznymi dopuszczonymi na rynek, zgodnego z zasadami Rozporządzenia REACH.

W nawiązaniu do Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych Gmina powinna dążyć do osiągnięcia wymagań wynikających z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. 2006 nr 137 poz. 984 ze zm.), a także osiągnięcia wydajności oczyszczalni ścieków odpowiadającej ładunkowi zanieczyszczeń biodegradowalnych generowanemu przez aglomerację. POŚ w swoich zapisach zarówno dotyczących analizy stanu aktualnego sieci kanalizacyjnej oraz planów inwestycyjnych w zakresie rozbudowy systemu kanalizacyjnego nawiązuje do KPOŚK i wskazuje, że jest on stopniowo realizowany. Program wskazuje niezbędne przedsięwzięcia w zakresie budowy, rozbudowy lub modernizacji oczyszczalni ścieków komunalnych oraz budowy i modernizacji zbiorczych systemów kanalizacyjnych, jakie należy zrealizować w aglomeracjach do końca 2015 r. POŚ nawiązuje do tych zapisów.

POŚ dla Gminy Międzyzdroje powinien nawiązywać także do dokumentów opracowywanych chociażby przez Ministerstwo Środowiska dotyczących projektu „Opracowanie i wdrożenie Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu – KLIMADA”. Głównym celem Strategii jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Plan zakłada następujące kierunki działań w odniesieniu do poszczególnych sektorów (z zaznaczeniem uszczegółowienia ich i wdrożenia na poziomie regionalnym i lokalnym):

1. **Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska:**
 - dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu,
 - dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu,
 - ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu,
 - adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie,
 - zapewnienie funkcjonowania skutecznego systemu ochrony zdrowia w warunkach zmian klimatu.
2. **Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich:**
 - stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami,
 - organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu.
3. **Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu:**
 - wypracowywanie standardów konstrukcyjnych uwzględniających zmiany klimatu,
 - zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu.
4. **Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu:**
 - monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania w kontekście zmian klimatu (miasta i obszary wiejskie),
 - miejska polityka przestrzenna uwzględniająca zmiany klimatu.

5. *Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:*

- *promowanie innowacji na poziomie działań organizacyjnych i zarządczych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu,*
- *budowa systemu wsparcia polskich innowacyjnych technologii sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.*

6. *Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:*

- *zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu,*
- *ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.*

Kolejnym nadrzędnym dokumentem, który powinien mieć swoje odzwierciedlenie w POŚ dla Gminy Międzyzdroje jest Program ochrony powietrza dla strefy zachodniopomorskiej. Dla poszczególnych rodzajów emisji POP zakłada następujące działania niezbędne do przywrócenia standardów jakości powietrza:

- *korzystanie z komunikacji miejskiej zamiast komunikacji indywidualnej;*
- *korzystanie z alternatywnych sposobów przemieszczania się na krótkich odcinkach (np. rower);*
- *ograniczenie pylenia wtórnego z ulic;*
- *ograniczenie używania spalinowego sprzętu ogrodniczego;*
- *całkowity zakaz palenia odpadów zielonych (liści, gałęzi, trawy) w ogrodach oraz na innych obszarach zieleni;*
- *ograniczenie palenia w kominkach;*
- *ogrzewanie mieszkań lepszym jakościowo paliwem;*
- *bezwzględne przestrzeganie spalania odpadów w paleniskach domowych;*
- *czasowy zakaz wjazdu samochodów ciężarowych powyżej 3,5 tony do miast, w których wystąpiły stężenia alarmowe.*

Jako naczelną zasadę ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego, podobnie jak polityki ekologicznej państwa, przyjmuje się sformułowaną w Konstytucji RP zasadę zrównoważonego rozwoju. Celem nadrzędnym jest rozwój gospodarczy regionu przy zachowaniu i ochronie wartości przyrodniczych oraz racjonalnej gospodarce zasobami. Lista celów województwa jest podzielona na cele długo- (do roku 2019) i krótkoterminowe (do roku 2015). Gminne założenia powinny opierać się na celach strategicznych **wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska** – w poniższym zestawieniu wskazano głównie wytyczne, które bezpośrednio odnoszą się do Gminy Międzyzdroje i sytuacji oraz problemów środowiskowych istniejących na tym terenie, a także odnoszących się do jednostek samorządu terytorialnego:

1. ***Jakość powietrza (PA) - potencjalne możliwości ograniczenia emisji gazów do powietrza poprzez rozwój OZE. Cel długoterminowy: kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł***

– ***Cele krótkoterminowe:***

- *Opracowanie i realizacja programów służących ochronie powietrza.*
- *Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych.*
- *Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii*

2. ***Wody powierzchniowe i podziemne (W): zagrożenia jakości wód; jakość wód powierzchniowych; jakość wód podziemnych. Cel długoterminowy: osiągnięcie***

i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych

– **Cele krótkoterminowe:**

- Poprawa jakości wód, osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych.
- Zwiększenie retencji w zlewniach i ochrona przed skutkami zjawisk ekstremalnych.
- Zapewnienie dobrej jakości wód użytkowych i racjonalne ich wykorzystywanie
- Przywrócenie i ochrona ciągłości ekologicznej koryt rzek.

3. Wody morskie: przejściowe i przybrzeżne (WM). Cel długoterminowy: osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód przejściowych i przybrzeżnych oraz skuteczna ochrona linii brzegowej.

– **Cele krótkoterminowe:**

- Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód przejściowych i przybrzeżnych, w szczególności zatrzymanie eutrofizacji tych wód.
- Zatrzymanie procesów degradacji brzegu morskiego i ochrona linii brzegowej.

4. Gospodarka odpadami (GO). Cel długoterminowy: stworzenie systemu gospodarki odpadami, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz hierarchią sposobów postępowania z odpadami

– **Cele krótkoterminowe:**

- Utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB.
- Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska.
- Zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów.
- Wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.

5. Zasoby przyrodnicze województwa (OP). Cel długoterminowy: ochrona dziedzictwa przyrodniczego i zrównoważone użytkowanie zasobów przyrodniczych

– **Cele krótkoterminowe:**

- Poglębianie i udostępnianie wiedzy o zasobach przyrodniczych województwa.
- Stworzenie prawno-organizacyjnych warunków i narzędzi dla ochrony przyrody.
- Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej poprzez zachowanie lub odtworzenie właściwego stanu ekosystemów i siedlisk oraz populacji gatunków zagrożonych.
- Ochrona walorów krajobrazowych i ład przestrzennego w strefie brzegowej Morza Bałtyckiego.
- Wykorzystanie funkcji lasów jako instrumentu ochrony środowiska.
- Zmiana struktury gatunkowej i wiekowej lasów, odnowienie uszkodzonych ekosystemów leśnych.
- Edukacja leśna społeczeństwa, dostosowanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych.
- Identyfikacja zagrożeń lasów i zapobiegania ich skutkom.

6. Turystyka. Cel długoterminowy: zrównoważone wykorzystanie zasobów przyrodniczych w rozwoju turystyki

- **Cele krótkoterminowe:**
 - Wdrożenie zasad turystyki zrównoważonej na obszarach chronionych.
 - Promocja przyrodniczych walorów turystycznych województwa.
- 7. **Klimat akustyczny (H). Cel długoterminowy: poprawa klimatu akustycznego poprzez obniżenie hałasu do poziomu obowiązujących standardów**
 - **Cele krótkoterminowe:**
 - Rozpoznanie i ocena stopnia narażenia mieszkańców województwa na ponadnormatywny hałas.
 - Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców.
- 8. **Pola elektromagnetyczne (PEM). Cel długoterminowy: ochrona przed polami elektromagnetycznymi**
 - **Cele krótkoterminowe:**
 - Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych.
- 9. **Zapobieganie poważnym awariom (PAP). Cel długoterminowy: minimalizacja skutków wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz ograniczenie ryzyka ich wystąpienia**
 - **Cele krótkoterminowe:**
 - Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii.
 - Zapewnienie bezpiecznego transportu substancji niebezpiecznych.
 - Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych.
- 10. **Kopaliny (SM). Cel długoterminowy: zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi**
 - **Cele krótkoterminowe:**
 - Minimalizacja strat w eksploatowanych złożach oraz ochrona środowiska przed negatywnym oddziaływaniem przemysłu wydobywczego.
- 11. **Jakość gleb (GL). Cel długoterminowy: ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych**
 - **Cele krótkoterminowe:**
 - Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem rolnictwa i innych rodzajów działalności gospodarczej.
 - Opracowanie strategii zagospodarowania urobków z prac pogłębiarskich w ramach rozbudowy i modernizacji infrastruktury portowej.
 - Inwentaryzacja i rekultywacja gleb zdewastowanych i zdegradowanych.
- 12. **Edukacja ekologiczna (EE). Cel długoterminowy: wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców województwa**
 - **Cele krótkoterminowe:**
 - Kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa w zakresie ochrony powietrza i gospodarki odpadami.
 - Kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa w zakresie zużycia wody oraz jej zanieczyszczeń.
 - Tworzenie proekologicznych wzorców zachowań, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, w odniesieniu do pozostałych komponentów środowiska.
 - Wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje uwzględnia także cele przyjęte w Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na

lata 2012 -2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018 - 2023. Działania Gminy w zakresie gospodarki odpadami wpisują się w realizację głównego celu działań mającego na celu stworzenie systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju i opartego na hierarchii sposobów postępowania z odpadami komunalnymi.

Zgodnie z zasadą sporządzania strategicznych dokumentacji, Program powinien również nawiązywać do zapisów **powiatowego programu ochrony środowiska**. W chwili obecnej dla Powiatu Kamieńskiego obowiązuje niezaktualizowany Program Ochrony Środowiska (Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kamieńskiego na lata 2009 - 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016 (2010 r.). W chwili obecnej (stan na kwiecień 2014 r.) nie jest przygotowywana aktualizacja Programu. Nie mniej jednak, zaznaczyć należy, że cele w opracowywanej w przyszłości aktualizacji powiatowego programu nie powinny być rozbieżne z celami obecnie obowiązującymi i jako naczelną zasadę ochrony środowiska powiatu, podobnie jak polityki ekologicznej państwa, przyjmować sformułowaną w Konstytucji RP zasadę zrównoważonego rozwoju.

Aktualizowany Program Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje uwzględnia również zapisy **dotychczas obowiązującego Programu Ochrony Środowiska**, ponieważ ważnym aspektem prowadzenia polityki ochrony środowiska jest ciągłość podejmowanych działań. Projekt Programu nie odbiega w dużym stopniu od zakresu tematycznego dokumentu dotąd obowiązującego. W przygotowanej aktualizacji oparto się na aktualnych danych. Jak pisano w początkowych rozdziałach Programu jako rok bazowy został przyjęty rok 2013, jednak kiedy nie było możliwości odniesienia się do aktualnych danych, wykorzystano materiały z lat wcześniejszych. Poza tym, podobnie jak w przypadku POŚ z roku 2010, w przedstawianym projekcie dokumentu znalazły się następujące zagadnienia (w rozszerzonym lub skróconym zakresie):

1. Charakterystyka Gminy.
2. Infrastruktura Gminy.
3. Ocena i analiza stanu środowiska przyrodniczego Gminy.
4. Cele i kierunki działań dla Gminy Międzyzdroje w odniesieniu do poszczególnych elementów środowiska.
5. Harmonogram realizacyjny POŚ.
6. Koncepcja edukacji ekologicznej.
7. System finansowania inwestycji.
8. Strategia i monitoring realizacji Programu.

Gmina Międzyzdroje sukcesywnie realizowała priorytetowe cele przyjęte w POŚ z 2010 roku. Jak wynika z analizy przeprowadzonych inwestycji i wydatkowanych środków, Gmina Międzyzdroje to jednostka, która przeznacza znaczne nakłady finansowe oraz administracyjne na rozwój jednostki, zarówno w ramach prowadzonych inwestycji i przedsięwzięć, jak i działań organizacyjnych. Zadania, wpisujące się w założenia Programu Ochrony Środowiska, przeprowadzone przez Gminę Międzyzdroje w ostatnich latach skupiały się głównie na modernizacjach sieci infrastruktury wodno – ściekowej, poprawie jakości powietrza atmosferycznego, a także na gospodarce odpadami. Oprócz tego jednostka przeznaczała również środki na zadania bieżące, jak utrzymanie zieleni, czy edukację ekologiczną, wsparcie jednostek.

5.2. STRATEGIA OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY MIĘDZYZDROJE

Harmonogram realizacyjny Programu Ochrony Środowiska zakłada realizację działań Gminy, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi oraz planowanymi przez jednostkę inwestycjami.

Obowiązki samorządu gminnego wynikają bezpośrednio z następujących ustaw:

- ustawy o samorządzie gminnym,
- ustawy Prawo ochrony środowiska,
- ustawy Prawo Wodne,
- ustawy o odpadach,
- ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
- ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,
- ustawy o ochronie przyrody.

Przy sporządzaniu celów strategicznych w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska dla Gminy Międzyzdroje opierano się na zapisach wspomnianych ustaw, jednak w większości do harmonogramu wprowadzono zaplanowane przez Gminę inwestycje i przedsięwzięcia. Zapisane w harmonogramie realizacyjnym działania wynikające bezpośrednio z ustaw, to zadania, na które w szczególności organy Gminy powinny zwrócić uwagę, ze względu na problemy w danym zakresie bądź niedociągnięcia administracyjne lub finansowe.

Najważniejszymi kwestiami dla Gminy Międzyzdroje w ramach prowadzonych działań są inwestycje w zakresie drogownictwa oraz innych sieci infrastruktury, w tym rozwój energii odnawialnej. Wszelkie inne działania, już pozainwestycyjne, związane są z prowadzeniem rejestrów, ewidencji, kontrolami oraz prowadzeniem postępowań administracyjnych i edukacją ekologiczną.

Wyznaczone cele ekologiczne, a w ich ramach kierunki działań (wymienione w tabelach przedstawiających harmonogramy), jakie należy podjąć w zakresie ochrony środowiska na terenie Gminy Międzyzdroje, stanowią podstawę dla realizacji konkretnych zadań ekologicznych na przestrzeni kilkunastu lat. Zadania zostały wyznaczone na podstawie analizy stanu środowiska przyrodniczego na tym terenie, przewidywanych kierunków rozwoju oraz informacji w zakresie planowanych inwestycji (w dziedzinie ochrony środowiska), które przekazane zostały przez Urząd Miejski oraz instytucje i podmioty zajmujące się ochroną środowiska w całym regionie.

Cele strategiczne i kierunki działań określono jako obowiązujące w czasie krótkoterminowego i długoterminowego harmonogramu Programu Ochrony Środowiska (od roku 2014 do roku 2017, wraz z perspektywą na lata 2018 - 2021).

Z uwagi na szeroki zakres przedsięwzięć koniecznych do osiągnięcia wyznaczonych celów, spośród wszystkich zadań ekologicznych wybrano pewną grupę zadań, którą należy realizować w pierwszej kolejności. Ich zestawienie stanowi krótkookresowy harmonogram (4 – letni, w latach 2014 - 2017) i są to przede wszystkim konkretne inwestycje infrastrukturalne.

Część pozostałych zadań ekologicznych będzie realizowana w okresie długoterminowym (8 – letnim, do roku 2021), w ramach długookresowego harmonogramu znajdują się zadania wymagające kontynuacji, np. edukacja ekologiczna, szkolenia, kontrole, monitoring, itd.).

Zaznacza się, że część zadań realizowanych w ramach jednego celu, może także wpływać na realizację innych celów. Przykładem może być przebudowa dróg wpisująca się nie tylko w realizację celu ekologicznego: utrzymanie standardów jakości powietrza, redukcja emisji pyłów gazów i odorów, ale także w realizację celu ekologicznego: zminimalizowanie uciążliwego hałasu i utrzymanie jak najlepszej jakości stanu akustycznego środowiska.

W ramach wyznaczonego harmonogramu realizacyjnego, zadania podzielono na zadania własne Urzędu Miejskiego (zadania Gminy) i zadania koordynowane (wspólne z innymi jednostkami oraz innymi podmiotami zajmującymi się działaniami proekologicznymi oraz infrastrukturą zapewniającą ochronę środowiska).

Zadania własne Gminy to przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy. Natomiast zadania koordynowane to pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego, bądź instytucji działających na terenie Gminy, ale podległych bezpośrednio organom powiatowym, wojewódzkim, bądź centralnym.

Należy zaznaczyć, że szeroko pojęta ochrona środowiska oraz działania mające prowadzić do zrównoważonego rozwoju nie są tylko zadaniami realizowanymi na poziomie lokalnym, przez samorząd gminny. Działania Gminy Międzyzdroje są ukierunkowane poprzez działania prowadzone na szczeblu krajowym, wojewódzkim oraz regionalnym przez takie jednostki i instytucje, jak: Ministerstwo Środowiska, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, Marszałka, Wojewodę i Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego, Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych (Nadleśnictwa, Leśnictwa), Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Ośrodki Edukacji Ekologicznej, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, Państwową Straż Pożarną, Inspekcję Transportu Drogowego, zarządców dróg wszystkich kategorii, organy nadzoru budowlanego, inspekcję sanitarną, zarządzający instalacjami, starostwo powiatowe, podmioty gospodarcze, czy też właściciele gruntów.

Proces zarządzania środowiskiem w postaci planowania konkretnych inwestycji spoczywa niewątpliwie głównie na władzach samorządowych. Mając na uwadze spójność koordynacji działań pomiędzy poszczególnymi szczeblami władz samorządowych i rządowych, a także współpracę z pozostałymi partnerami, zarządzanie środowiskiem Gminy Międzyzdroje przy pomocy Programu Ochrony Środowiska wymagać będzie ustalenia roli i zakresu działania poszczególnych podmiotów zaangażowanych w jego realizację, struktury organizacji Programu oraz systemu monitoringu.

Władze Gminy pełnią w odniesieniu do Programu kilka funkcji. Jedną z ważniejszych jest funkcja regulacyjna, na którą składają się akty prawa lokalnego – uchwały oraz decyzje administracyjne związane odpowiednio z określonymi obszarami zagadnień środowiskowych. Władze pełnią również funkcje wykonawcze i kontrolne. Pożądane jest, aby władze Gminy pełniły również funkcje wspierające dla podmiotów zaangażowanych w rozwój obszaru oraz funkcje kreujące działania ukierunkowane na poprawę środowiska przyrodniczego.

Do podstawowych instrumentów prawnych odnoszących się do zagadnień ochrony środowiska należą: standardy i normy środowiskowe, pozwolenia i odpowiedzialność administracyjna, karna i cywilna. Głównymi instrumentami finansowymi są opłaty ekologiczne, kary, fundusze celowe, ulgi podatkowe. Wśród instrumentów o charakterze społecznym wyróżnia się dostęp do informacji, komunikację społeczną, edukację i promocję ekologiczną.

Głównymi celami strategicznymi dla Gminy Międzyzdroje, w nawiązaniu do prowadzonej obecnie polityki zrównoważonego rozwoju (obowiązującego dotąd Programu Ochrony Środowiska) są następujące kierunki:

1. **Cel ekologiczny:** *modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodno – ściekowej dla zapewnienia lepszej ochrony środowiska oraz poprawy warunków życia mieszkańców.*
2. **Cel ekologiczny:** *zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie i przywracanie do stanu właściwego składników przyrody.*
3. **Cel ekologiczny:** *ograniczenie przekształceń ziemi w wyniku procesów naturalnych oraz antropogenicznych.*
4. **Cel ekologiczny:** *zapewnienie wystarczającej ilości wody o odpowiedniej jakości użytkowej oraz ochrona przed powodzią.*
5. **Cel ekologiczny:** *utrzymanie standardów jakości powietrza, redukcja emisji pyłów gazów i odorów.*
6. **Cel ekologiczny:** *zminimalizowanie uciążliwego hałasu i utrzymanie jak najlepszej jakości stanu akustycznego środowiska.*
7. **Cel ekologiczny:** *ochrona mieszkańców przed polami elektromagnetycznym.*
8. **Cel ekologiczny:** *racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów oraz wzrost udziału zasobów odnawialnych.*
9. **Cel ekologiczny:** *upowszechnienie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia oraz wdrożenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej.*
10. **Cel ekologiczny:** *minimalizacja wpływu na środowisko oraz eliminacja ryzyka dla zdrowia ludzi w miejscach największego oddziaływania na środowisko i zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego lub biologicznego.*
11. **Cel ekologiczny:** *rozwój gospodarki odpadami.*

5.2.1. Priorytet zachowanie zasobów wodnych

1. Cel ekologiczny: modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodno – ściekowej dla zapewnienia lepszej ochrony środowiska oraz poprawy warunków życia mieszkańców.
2. Cel ekologiczny: zapewnienie wystarczającej ilości wody o odpowiedniej jakości użytkowej oraz ochrona przed powodzią.

Tabela 28. Zadania wyznaczone w ramach ochrony zasobów wodnych

Cele i zadania	Koszty realizacji w poszczególnych latach [zł]					Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny
	2014	2015	2016	2017	2018-2021		
	Źródła finansowania						
Cel ekologiczny: modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodno – ściekowej dla zapewnienia lepszej ochrony środowiska oraz poprawy warunków życia mieszkańców							
Przekazanie dotacji celowej dla Związku Gmin Wyspy Wolin z przeznaczeniem na poprawę zaopatrzenia w wodę Gmin: Dziwnów, Międzyzdroje, Wolin, Świnoujście.	212 000					2014	ZGWW
Modernizacja sieci wodociągowej polegająca na wyłączeniu z eksploatacji przewodów wykonanych z rur azbestowo – cementowych.	Środki własne Gminy					2014 - 2032	Gmina
	brak danych kosztowych						
Budowa sieci sanitarnej w ul. Niepodległości na odcinku od skrzyżowania drogi ul. Wodniczki z ulicą Niepodległości z drogą krajową w Międzyzdrojach.	60 000	1 200 000				2014 - 2015	Gmina
	Środki własne Gminy						
Sporządzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, kontynuacja działań w zakresie ich kontroli technicznej oraz częstotliwości opróżniania.	brak danych kosztowych					-	Gmina
	środki własne Gminy						
Budowa kanalizacji deszczowej i sanitarnej w linii drogi ul. Komunalnej w Międzyzdrojach. Koszty zawierają także budowę drogi ul. Komunalnej.	900 000					2014	Gmina
	Środki własne Gminy						
Wykonanie badania wód opadowych wprowadzanych do wód i do ziemi z ulic w Międzyzdrojach.	1 000					2014	Gmina
Realizacja zadań związanych z budową i konserwacją urządzeń melioracyjnych i drenarskich.	Środki własne Gminy						
	brak danych kosztowych						
Konserwacja i bieżące utrzymanie rowów	10 000					2014	Gmina

Cele i zadania	Koszty realizacji w poszczególnych latach [zł]					Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny
	2014	2015	2016	2017	2018-2021		
	Źródła finansowania						
	środki własne Gminy						
	koszty administracyjne						
melioracyjnych.							
Ochrona terenów zalewowych przed wprowadzeniem zabudowy, uwzględnianie terenów zalewowych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (uwzględniając zapisy Opracowań ekofizjograficznych, uregulowań RZGW).						zadanie ciągłe	Gmina

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 29. Ocena zgodności celów projektu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 z celami omówionych dokumentów wyższego szczebla w ramach ochrony zasobów wodnych

Nazwa dokumentu wyższego szczebla	Cele dokumentów wyższego szczebla, w realizacji których wpisuje się POŚ dla Gminy Międzyzdroje
dokumenty międzynarodowe i wspólnotowe	Agenda 21 W zakresie Agendy 21: – konieczność ochrony zasobów naturalnych i racjonalnego gospodarowania nimi w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju.
	Traktat ustanawiający WE W zakresie Traktatu ustanawiającego WE - Tytuł XIX. Środowisko Naturalne: – ochrona zdrowia ludzkiego, – ostrożne i racjonalne wykorzystywanie zasobów naturalnych.
	7 Program Działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie Środowiska W zakresie 7 Programu: – Zwiększenie trwałego, efektywniejszego korzystania z zasobów.
	Polityka ekologiczna Państwa W zakresie PEP zgodność z celami: • działania systemowe: • uwzględnianie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych, • udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska, • aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym, • ochrona zasobów naturalnych: • racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, • gospodarowanie zasobami geologicznymi, – poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego: • ochrona wód.
dokumenty krajowe	Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na W zakresie Planu zgodność z celami: – zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska:

Nazwa dokumentu wyższego szczebla		Cele dokumentów wyższego szczebla, w realizacji których wpisuje się POŚ dla Gminy Międzyzdroje
zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030		<ul style="list-style-type: none"> dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu.
	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych	<p>W ramach KPOŚK:</p> <ul style="list-style-type: none"> osiągnięcie wymagań wynikających z rozporządzenia Ministra Środowiska z dn. 24.07.2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. 2006 nr 137 poz. 984 ze zm.), osiągnięcie wydajności oczyszczalni ścieków odpowiadającej ładunkowi zanieczyszczeń biodegradowalnych generowanemu przez aglomerację.
	POŚ dla województwa	<p>W zakresie POŚ dla województwa zgodność z celem:</p> <ul style="list-style-type: none"> osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód przejściowych i przybrzeżnych oraz skuteczna ochrona linii brzegowej wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców województwa
	POŚ dla powiatu	<p>W zakresie Planu zgodność z celami – brak aktualizacji POŚ dla powiatu, nie mniej jednak opracowany POŚ dla Gminy Międzyzdroje wpisuje się w realizację poprzednich celów ekologicznych ustanowionych na szczeblu powiatowym</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentów wyższego szczebla

5.2.2. Priorytet zachowanie zasobów przyrody

1. Cel ekologiczny: zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie i przywracanie do stanu właściwego składników przyrody.

Tabela 30. Zadania wyznaczone w ramach ochrony zasobów przyrody

Tabela 30. Zadania wyznaczone w ramach pomocy priorytetowej							
Cele i zadania	Koszty realizacji w poszczególnych latach [zł]					Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny
	2014	2015	2016	2017	2018-2021		
	Źródła finansowania						
Cel ekologiczny: zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie i przywracanie do stanu właściwego składników przyrody							
Ustanawianie (wraz z opracowaniem dokumentacji)	koszty administracyjne				zadanie ciągłe		organy wskazane

Cele i zadania	Koszty realizacji w poszczególnych latach [zł]					Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny
	2014	2015	2016	2017	2018-2021		
	Źródła finansowania						
nowych form ochrony przyrody (np. pomników przyrody), planów ochrony oraz ich wdrażanie.	środki własne jednostek realizujących						w ustawie z dn. 16.04.2004 r. o ochronie przyrody
	766 000					2014 / zadanie ciągłe	
Utrzymanie zieleni.	środki własne Gminy						
Urządzenie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień parków oraz pomników przyrody, wykonanie opinii i ekspertyz dotyczących drzewostanu.	23 068					2014 / zadanie ciągłe	Gmina
	środki własne Gminy						
Wykonanie planów zagospodarowania przestrzennego celem uporządkowania strefy urbanistycznej miasta.	145 000					2014	Gmina
	środki własne Gminy						
Utrzymanie lasów.	Brak danych kosztowych					zadanie ciągłe	WPN, Nadleśnictwa
	środki własne jednostek realizujących						
Kontrola wydawania pozwoleń na wycinkę drzew przez mieszkańców (wizja lokalna).	Koszty administracyjne					zadanie ciągłe	Gmina
	środki własne Gminy						
Ograniczenie populacji dzików.	10 000					2014	Gmina
	środki własne Gminy						
Realizacja Programu opieki nad zwierzętami, w tym wydatki związane z bezdomnymi zwierzętami.	20 000					zadanie ciągłe	Gmina
	środki własne Gminy						
Przekazanie dotacji na utrzymanie komunalnego schroniska dla bezdomnych zwierząt w Sosnowicach.	32 000					2014 / zadanie ciągłe	Gmina
	środki własne Gminy						

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 31. Ocena zgodności celów projektu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 z celami omówionych dokumentów wyższego szczebla w ramach ochrony zasobów przyrody

Nazwa dokumentu wyższego szczebla	Cele dokumentów wyższego szczebla, w realizacji których wpisuje się POŚ dla Gminy Międzyzdroje
dokumenty międzynarodowe i wspólnotowe	Agenda 21 – konieczność ochrony zasobów naturalnych i racjonalnego gospodarowania nimi w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju.
	Traktat ustanawiający WE – zachowanie, ochrona i poprawa jakości środowiska naturalnego, – ostrożne i racjonalne wykorzystywanie zasobów naturalnych.
	7 Program Działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie Środowiska – ochrona przyrody i wzmocnienie odporności ekologicznej, – zwiększenie trwałego, efektywniejszego korzystania z zasobów.
	W zakresie PEP zgodność z celem: • działania systemowe: • uwzględnianie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych, • aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska, • udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska, • aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym, • ochrona zasobów naturalnych: • ochrona przyrody, • ochrona i zrównoważony rozwój lasów, • ochrona powierzchni ziemi.
Dokumenty krajowe	Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 – zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska: • ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu, • adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie.
	POŚ dla województwa – ochrona dziedzictwa przyrodniczego i zrównoważone użytkowanie zasobów przyrodniczych – zrównoważone wykorzystanie zasobów przyrodniczych w rozwoju turystyki
	POŚ dla powiatu – zrównoważone wykorzystanie zasobów przyrodniczych w rozwoju turystyki
	W zakresie POŚ dla województwa zgodność z celem: – ochrona dziedzictwa przyrodniczego i zrównoważone użytkowanie zasobów przyrodniczych – zrównoważone wykorzystanie zasobów przyrodniczych w rozwoju turystyki

Zródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentów wyższego szczebla

5.2.3. Priorytet zachowanie zasobów powierzchni ziemi

1. Cel ekologiczny: ograniczenie przekształceń ziemi w wyniku procesów naturalnych oraz antropogenicznych.

Tabela 32. Zadania wyznaczone w ramach ochrony zasobów powierzchni ziemi

Cele i zadania	Koszty realizacji w poszczególnych latach [zł]					Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny
	2014	2015	2016	2017	2018-2021		
	Źródła finansowania						
Cel ekologiczny: ograniczenie przekształceń ziemi w wyniku procesów naturalnych oraz antropogenicznych							
Ochrona gleb najlepszych kompleksów w MPZP przed zabudowaniem.	Koszty administracyjne					zadanie ciągłe	Gmina
	środki własne Gminy						
Edukacja ekologiczna rolników w zakresie wdrażania Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych.	Brak szczegółowych danych kosztowych					zadanie ciągłe	Gmina (szkolenia), sołtysi, ODR
	środki własne jednostek realizujących						
Stopniowe opracowywanie MPZP, zgodnie z założeniami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wraz z prowadzeniem procedury strategicznej oceny oddziaływania projektów MPZP.	Koszty administracyjne					zadanie ciągłe	Gmina
	środki własne Gminy						

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 33. Ocena zgodności celu i przewidzianych w ramach jego realizacji zadań projektu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 z celami omówionych dokumentów wyższego szczebla w ramach ochrony zasobów powierzchni ziemi

dokumenty międzynarodowe i wspólnotowe	Nazwa dokumentu wyższego szczebla	Cele dokumentów wyższego szczebla, w realizacji których wpisuje się POŚ dla Gminy Międzyzdroje
	Agenda 21	W zakresie Agendy 21: – konieczność ochrony zasobów naturalnych i racjonalnego gospodarowania nimi w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju.
		W zakresie Traktatu ustanawiającego WE – Tytuł XIX. Środowisko Naturalne: – zachowanie, ochrona i poprawa jakości środowiska naturalnego, – ostrożne i racjonalne wykorzystywanie zasobów naturalnych.
	7 Program Działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie Środowiska	W zakresie 7 Programu:

Nazwa dokumentu wyższego szczebla	Cele dokumentów wyższego szczebla, w realizacji których wpisuje się POŚ dla Gminy Międzyzdroje
	<ul style="list-style-type: none"> - ochrona przyrody i wzmocnienie odporności ekologicznej, - zwiększenie trwałego, efektywniejszego korzystania z zasobów.
Polityka ekologiczna Państwa	<p>W zakresie PEP zgodność z celem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • działania systemowe: <ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych, • aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska, • udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska, • aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym, • ochrona zasobów naturalnych: <ul style="list-style-type: none"> • ochrona powierzchni ziemi.
Dokumenty krajowe	<p>W zakresie programu KLIMADA:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska: • adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie, • skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich: <ul style="list-style-type: none"> • organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu.
POŚ dla województwa	<p>W zakresie POŚ dla województwa zgodność z celem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych
POŚ dla powiatu	<p>W zakresie Planu zgodność z celami – brak aktualizacji POŚ dla powiatu, nie mniej jednak opracowany POŚ dla Gminy Międzyzdroje wpisuje się w realizację poprzednich celów ekologicznych ustanowionych na szczeblu powiatowym</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentów wyższego szczebla

5.2.4. Priorytet ochrona zasobów powietrza

1. Cel ekologiczny: utrzymanie standardów jakości powietrza, redukcja emisji pyłów gazów i odorów.

Tabela 34. Zadania wyznaczone w ramach ochrony zasobów powietrza

Cele i zadania	Koszty realizacji w poszczególnych latach [zł]					Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny
	2014	2015	2016	2017	2018-2021		
	Źródła finansowania						
Cel ekologiczny: utrzymanie standardów jakości powietrza, redukcja emisji pyłów gazów							
Wprowadzanie energii odnawialnej na terenie Gminy (promocja kolektorów słonecznych, pomp ciepła, biomasy).	Koszty administracyjne					zadanie ciągłe	Gmina, inwestorzy
	Gmina, przedsiębiorcy, organizacje						
Bieżące utrzymanie drogi krajowej.	brak danych kosztowych					zadanie ciągłe	GDDKIA
	Środki własne GDDKIA						
Bieżące utrzymanie drogi wojewódzkiej.	brak danych kosztowych					zadanie ciągłe	ZDW
	Środki własne ZDW						
Bieżące utrzymanie dróg powiatowych.	brak danych kosztowych					zadanie ciągłe	ZDP
	Środki własne ZDP						
Przekazanie dotacji celowej na dofinansowanie wykonania dokumentacji przebudowy drogi powiatowej 1001Z Zalesie – Wapnica – Lubin oraz drogi 1002Z Wapnica – Lubczewo.	100 000					2014	ZDP
Utrzymanie dróg publicznych gminnych.	315 000					2014	Gmina
Budowa drogi ul. Komunalnej w Międzyzdrojach. Koszty zawierają także budowę kanalizacji deszczowej i sanitarnej w linii drogi.	900 000					2014	Gmina
Opracowanie dokumentacji przebudowy drogi ul. Myśliwskiej, Sportowej i Mieszka I wraz z sieciami infrastruktury.	11 100 000	2 300 000	900 000			2014 – 2015	Gmina
Opracowanie dokumentacji przebudowy drogi ul. Lesnej, Gintera i Lipowej wraz z sieciami infrastruktury.	200 000	2 500 000				2014 – 2015	Gmina
Wykonanie remontu drogi ul. Książąt Pomorskich od ul. Ludowej do ul. Kościuszki w Międzyzdrojach.	11 100 000					2014	Gmina
Budowa dróg na osiedlu Rzemieślniczym w Międzyzdrojach wraz z infrastrukturą.	1120 000	500 000	500 000			2014 – 2016	Gmina
Wykonanie remontu drogi gminnej ul. Słonecznej	100 000					2014	Gmina

Cele i zadania	Koszty realizacji w poszczególnych latach [zł]					Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny
	2014	2015	2016	2017	2018-2021		
	Źródła finansowania						
	Środki własne Gminy						
w Lubinie.	1 248 500					2014	Gmina
Wykonanie remontu drogi gminnej ul. Bocznej w Lubinie.		Środki własne Gminy					
Wykonanie remontu drogi gminnej ul. Orzeszkowej i Marii Skłodowskiej – Curie w Międzyzdrojach.	700 000	140 000	1 500 000	1 500 000		2014 – 2017	Gmina
	Środki własne Gminy						
Budowa drogi w ul. Zbiorczej – Gryfa Pomorskiego – las wraz z sieciami.		100 000	200 000			2015 - 2016	Gmina
	Środki własne Gminy						
Wykonanie remontu drogi w ulicy Piastowskiej, Wiejskiej i Piaskowej w Międzyzdrojach.		120 000	1 000 000	1 000 000		2015 - 2017	Gmina
	Środki własne Gminy						
Przebudowa drogi ul. Dąbrowskiej i Słowiańskiej wraz z infrastrukturą w Międzyzdrojach.		150 000	1 300 000	1 200 000		2015 - 2017	Gmina
	Środki własne Gminy						
Przebudowa drogi ul. E. Piater i Stromej wraz z infrastrukturą w Międzyzdrojach.		150 000	1 000 000	1 000 000		2015 - 2017	Gmina
	Środki własne Gminy						
Wykonanie remontu nawierzchni – wymiana nakładki bitumicznej na ulicach Promenada Gwiazd i Bohaterów Warszawy w Międzyzdrojach.			800 000	800 000		2016 – 2017	Gmina
	Środki własne Gminy						
Budowa i przebudowa drogi ul. Żwirowej w m. Wico.			120 000	1 000 000	1 000 000	2016 - 2018	Gmina
Opracowanie dokumentacji na budowę chodnika i ścieżki rowerowej od drogi wojewódzkiej 102 do drogi powiatowej	30 000					2014	Gmina
	Środki własne Gminy						

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 35. Ocena zgodności celów projektu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 z celami omówionych dokumentów wyższego szczebla w ramach ochrony zasobów powietrza

Nazwa dokumentu wyższego szczebla	Cele dokumentów wyższego szczebla, w realizacji których wpisuje się POŚ dla Gminy Międzyzdroje
dokumenty międzynarodowe i wspólnotowe	W zakresie Agendy 21: – konieczność ochrony zasobów naturalnych i racjonalnego gospodarowania nimi w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju.
Protokół z Kioto w sprawie zmian	W zakresie protokołu z Kioto:

Nazwa dokumentu wyższego szczebla	Cele dokumentów wyższego szczebla, w realizacji których wpisuje się POŚ dla Gminy Międzyzdroje	
	klimate	
dokumenty krajowe	Traktat ustanawiający WE	<ul style="list-style-type: none"> ograniczenie i redukcja emisji gazów cieplarnianych. <p>W zakresie Traktatu ustanawiającego WE - Tytuł XIX. Środowisko Naturalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> zachowanie, ochrona i poprawa jakości środowiska naturalnego, ochrona zdrowia ludzkiego.
	7 Program Działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie Środowiska	<p>W zakresie 7 Programu:</p> <ul style="list-style-type: none"> zwiększenie trwałego, efektywniejszego korzystania z zasobów, ograniczenie niskoemisyjnej gospodarki, skuteczne przeciwdziałanie zagrożeniom związane ze środowiskiem dla zdrowia.
	Polityka ekologiczna Państwa	<p>W zakresie PEP zgodność z celem:</p> <ul style="list-style-type: none"> działania systemowe: <ul style="list-style-type: none"> uwzględnianie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych, aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska, udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska, poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego: <ul style="list-style-type: none"> jakość powietrza, oddziaływanie hałasu.
	Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030	<p>W zakresie programu KLIMADA:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozwój transportu w warunkach zmian klimatu: <ul style="list-style-type: none"> wpracowywanie standardów konstrukcyjnych uwzględniających zmiany klimatu, zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu, zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu: <ul style="list-style-type: none"> monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania w kontekście zmian klimatu (miasta i obszary wiejskie).
	Program ochrony powietrza dla strefy zachodniopomorskiej	<p>W zakresie POP:</p> <ul style="list-style-type: none"> ograniczenie pylenia wtórnego z ulic; ograniczenie palenia w kominach; ogrzewanie mieszkań lepszym jakościowo paliwem; bezwzględne przestrzeganie spalania odpadów w paleniskach domowych.
	POŚ dla województwa	<p>W zakresie POŚ dla województwa zgodność z celem:</p> <ul style="list-style-type: none"> kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł
	POŚ dla powiatu	<p>W zakresie Planu zgodność z celami – brak aktualizacji POŚ dla powiatu, nie mniej jednak</p>

Nazwa dokumentu wyższego szczebla	Cele dokumentów wyższego szczebla, w realizacji których wpisuje się POŚ dla Gminy Międzyzdroje
	opracowany POŚ dla Gminy Międzyzdroje wpisuje się w realizację poprzednich celów ekologicznych ustanowionych na szczeblu powiatowym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentów wyższego szczebla

5.2.5. Priorytet ochrona przed hałasem

1. Cel ekologiczny: **zminimalizowanie uciążliwego hałasu i utrzymanie jak najlepszej jakości stanu akustycznego środowiska.**

Tabela 36. Zadania wyznaczone w ramach ochrony przed hałasem

Cele i zadania	Koszty realizacji w poszczególnych latach [zł]					Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny
	2014	2015	2016	2017	2018-2021		
	Źródła finansowania						
Cel ekologiczny: zminimalizowanie uciążliwego hałasu i utrzymanie jak najlepszej jakości stanu akustycznego środowiska							
Modernizacja i budowa dróg (optymalizacja przebiegu tras komunikacyjnych oraz optymalizacja płynności ruchu, tworzenie zabezpieczeń akustycznych).	zgodnie z założeniami poszczególnych zarządców dróg						
Wprowadzanie zapisów dotyczących standardów akustycznych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.	koszty administracyjne					zadanie ciągłe	Gmina
	środki własne Gminy						

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 37. Ocena zgodności celów projektu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 z celami omówionych dokumentów wyższego szczebla w ramach ochrony przed hałasem

Nazwa dokumentu wyższego szczebla	Cele dokumentów wyższego szczebla, w realizacji których wpisuje się POŚ dla Gminy Międzyzdroje
dokumenty międzynarodowe i wspólnotowe	W zakresie Traktatu ustanawiającego WE - Tytuł XIX. Środowisko Naturalne: – ochrona zdrowia ludzkiego.
	W zakresie 7 Programu: – skuteczne przeciwdziałanie zagrożeniom związane ze środowiskiem dla zdrowia.

Nazwa dokumentu wyższego szczebla		Cele dokumentów wyższego szczebla, w realizacji których wpisuje się POŚ dla Gminy Międzyzdroje
dokumenty krajowe	Polityka ekologiczna Państwa	<p>W zakresie PEP zgodność z celem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - działania systemowe: <ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych, • udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska, • aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym, - poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego: <ul style="list-style-type: none"> • jakość powietrza, • oddziaływanie hałasu.
	Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030	<p>W zakresie programu KLIMADA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój transportu w warunkach zmian klimatu: <ul style="list-style-type: none"> • wypracowywanie standardów konstrukcyjnych uwzględniających zmiany klimatu, • zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu.
	POŚ dla województwa	<p>W zakresie POŚ dla województwa zgodność z celem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa klimatu akustycznego poprzez obniżenie hałasu do poziomu obowiązujących standardów
	POŚ dla powiatu	<p>W zakresie Planu zgodność z celami – brak aktualizacji POŚ dla powiatu, nie mniej jednak opracowany POŚ dla Gminy Międzyzdroje wpisuje się w realizację poprzednich celów ekologicznych ustanowionych na szczeblu powiatowym</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentów wyższego szczebla

5.2.6. Priorytet ochrona przed polami elektromagnetycznymi

1. Cel ekologiczny: ochrona mieszkańców przed polami elektromagnetycznym.

Tabela 38. Zadania wyznaczone w ramach ochrony przed polami elektromagnetycznymi

Cele i zadania	Koszty realizacji w poszczególnych latach [zł]					Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny
	2014	2015	2016	2017	2018-2021		
	Źródła finansowania						
Cel ekologiczny: ochrona mieszkańców przed polami elektromagnetycznym							
Wprowadzanie zapisów dotyczących lokalizacji i	koszty administracyjne					zadanie ciągłe	Gmina

Cele i zadania	Koszty realizacji w poszczególnych latach [zł]					Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny
	2014	2015	2016	2017	2018-2021		
	Źródła finansowania						
	środki własne Gminy						
standardów emisji pól elektromagnetycznych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.							

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 39. Ocena zgodności celów projektu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 z celami omówionych dokumentów wyższego szczebla w ramach ochrony przed polami elektromagnetycznymi

Nazwa dokumentu wyższego szczebla	Cele dokumentów wyższego szczebla, w realizacji których wpisuje się POŚ dla Gminy Międzyzdroje
dokumenty międzynarodowe i wspólnotowe	<p>W zakresie Traktatu ustanawiającego WE - Tytuł XIX. Środowisko Naturalne:</p> <p>– ochrona zdrowia ludzkiego.</p> <p>W zakresie 7 Programu:</p> <p>– skuteczne przeciwdziałanie zagrożeniom związane ze środowiskiem dla zdrowia.</p>
dokumenty krajowe	<p>W zakresie PEP zgodność z celem:</p> <p>– działania systemowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych, • udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska, • aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym, <p>– poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jakość powietrza, • oddziaływanie pól elektromagnetycznych. <p>W zakresie POŚ dla województwa zgodność z celem:</p> <p>– ochrona przed polami elektromagnetycznymi.</p> <p>W zakresie Planu zgodności z celami – brak aktualizacji POŚ dla powiatu, nie mniej jednak opracowany POŚ dla Gminy Międzyzdroje wpisuje się w realizację poprzednich celów ekologicznych ustanowionych na szczeblu powiatowym.</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentów wyższego szczebla

5.2.7. Priorytet racjonalne wykorzystanie zasobów

1. Cel ekologiczny: racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów oraz wzrost udziału zasobów odnawialnych.

Tabela 40. Zadania wyznaczone w ramach racjonalnego wykorzystania zasobów

Cele i zadania	Koszty realizacji w poszczególnych latach [zł]					Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny
	2014	2015	2016	2017	2018-2021		
	Źródła finansowania						
Cel ekologiczny: racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów oraz wzrost udziału zasobów odnawialnych							
Termomodernizacja obiektów szkolnych na terenie Gminy Międzyzdroje.	2 044 902	2 527 780				2014 - 2015	Gmina
	środki własne Gminy						
Zmniejszenie strat energii, poprawy parametrów energetycznych budynków, podnoszenie sprawności wytwarzania energii.	brak danych kosztowych ze względu na szeroki zakres zadań w ramach działalności różnych operatorów sieci infrastruktury					zadanie ciągłe	przedsiębiorstwa, operatorzy sieci
	środki własne jednostki realizującej, dotacje, kredyty						
Geotermia Międzyzdroje: wykonanie studium stanu rozpoznania i możliwości ujęcia wód termalnych, projekt robót geologicznych, wiercenie otworów eksploatacyjnych i chłonnnych.	300 000					2014	Gmina
	środki własne Gminy, środki UE						

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 41. Ocena zgodności celów projektu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 z celami omówionych dokumentów wyższego szczebla w ramach racjonalnego wykorzystania zasobów

Nazwa dokumentu	wyższego szczebla	Cele dokumentów wyższego szczebla, w realizacji których wpisuje się POŚ dla Gminy Międzyzdroje
dokumenty międzynarodowe i wspólnotowe	Agenda 21	W zakresie Agencji 21: – konieczność ochrony zasobów naturalnych i racjonalnego gospodarowania nimi w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju.
	Traktat ustanawiający WE	W zakresie Traktatu ustanawiającego WE - Tytuł XIX. Środowisko Naturalne: – ostrożne i racjonalne wykorzystywanie zasobów naturalnych.
	7 Program Działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie Środowiska	W zakresie 7 Programu: – zwiększenie trwałego, efektywniejszego korzystania z zasobów.
dokumenty	Polityka ekologiczna Państwa	W zakresie PEP zgodność z celem:

Nazwa dokumentu wyższego szczebla		Cele dokumentów wyższego szczebla, w realizacji których wpisuje się POŚ dla Gminy Międzyzdroje
krajowe		<ul style="list-style-type: none"> działania systemowe: <ul style="list-style-type: none"> uwzględnianie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych, udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska.
	Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030	W zakresie programu KLIMADA: <ul style="list-style-type: none"> zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska: dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu, adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie.
	POŚ dla powiatu	W zakresie Planu zgodność z celami – brak aktualizacji POŚ dla powiatu, nie mniej jednak opracowany POŚ dla Gminy Międzyzdroje wpisuje się w realizację poprzednich celów ekologicznych ustanowionych na szczeblu powiatowym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentów wyższego szczebla

5.2.8. Priorytet prowadzenie edukacji ekologicznej

- Cel ekologiczny:** upowszechnienie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia oraz wdrożenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej.

Tabela 42. Zadania wyznaczone w ramach edukacji ekologicznej

Cele i zadania	Koszty realizacji w poszczególnych latach [zł]					Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny
	2014	2015	2016	2017	2018-2021		
	Źródła finansowania						
Cel ekologiczny: upowszechnienie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia oraz wdrożenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej							
Realizacja szkoleń obejmujących zagadnienia środowiskowe dla pracowników Urzędu Miejskiego, rolników, mieszkańców (w zakresie: gospodarki wodnej, ściekowej, gospodarki odpadami, nawożenia, itp.).	brak szczegółowych danych kosztowych					zadanie ciągłe	Gmina, Nadleśnictwa, ODR, organizacje
	środki własne Gminy, ODR, środki WFOŚiGW						
	brak szczegółowych danych kosztowych						
Prowadzenie edukacji ekologicznej poprzez konkursy, festyny, pikniki o tematyce ekologicznej.	środki własne Gminy, Powiatu, środki zewnętrzne, WFOŚiGW					zadanie ciągłe	Gmina, Powiat, Nadleśnictwa, szkoły
Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska oraz						co 4 lata	Gmina

Cele i zadania	Koszty realizacji w poszczególnych latach [zł]					Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny
	2014	2015	2016	2017	2018-2021		
	Źródła finansowania						
	środki własne Gminy, koszty zależne od wyboru oferenta						
opracowywanie raportów z realizacji POŚ (co 2 lata).	koszty administracyjne					zadanie ciągłe	Gmina
	środki własne Gminy						
Informowanie mieszkańców o prowadzonych postępowaniach, wydawanych decyzjach, prowadzonych inwestycjach, opracowywanych planach i programach oraz jakości środowiska na terenie Gminy (BIP, tablica ogłoszeń, lokalna prasa itd.).	źródło: Opracowanie własne						

Tabela 43. Ocena zgodności celów projektu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 z celami omówionych dokumentów wyższego szczebla w ramach edukacji ekologicznej

Nazwa dokumentu wyższego szczebla	Cele dokumentów wyższego szczebla, w realizacji których wpisuje się POŚ dla Gminy Międzyzdroje	
	W zakresie Agendy 21:	
dokumenty międzynarodowe i wspólnotowe	Agenda 21	– konieczność ochrony zasobów naturalnych i racjonalnego gospodarowania nimi w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju.
	Protokół z Kioto w sprawie zmian klimatu	W zakresie protokołu z Kioto: – ograniczenie i redukcja emisji gazów cieplarnianych.
	Traktat ustanawiający WE	W zakresie Traktatu ustanawiającego WE - Tytuł XIX. Środowisko Naturalne: – zachowanie, ochrona i poprawa jakości środowiska naturalnego, – ochrona zdrowia ludzkiego, – ostrożne i racjonalne wykorzystywanie zasobów naturalnych.
	7 Program Działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie Środowiska	W zakresie 7 Programu: – ochrona przyrody i wzmocnienie odporności ekologicznej, – zwiększenie trwałego, efektywniejszego korzystania z zasobów, ograniczenie niskoemisyjnej gospodarki, – skuteczne przeciwdziałanie zagrożeniom związane ze środowiskiem dla zdrowia.
	Polityka ekologiczna Państwa	W zakresie PEP zgodność z celem: • działania systemowe: • uwzględnianie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych, • aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska, • zarządzanie środowiskowe.

Nazwa dokumentu wyższego szczebla	Cele dokumentów wyższego szczebla, w realizację których wpisuje się POŚ dla Gminy Międzyzdroje
	<ul style="list-style-type: none"> • udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska, • odpowiedzialność za szkody w środowisku. • ochrona zasobów naturalnych: <ul style="list-style-type: none"> • ochrona przyrody, • ochrona i zrównoważony rozwój lasów, • racjonalne gospodarowanie zasobami wody, • ochrona powierzchni ziemi, • gospodarowanie zasobami geologicznymi.
Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030	<p>W zakresie programu KLIMADA:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu: <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie świadomości odnośnie ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu, • ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.
POŚ dla województwa	<p>W zakresie POŚ dla województwa zgodność z celem:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców województwa.
POŚ dla powiatu	<p>W zakresie Planu zgodność z celami – brak aktualizacji POŚ dla powiatu, nie mniej jednak opracowany POŚ dla Gminy Międzyzdroje wpisuje się w realizację poprzednich celów ekologicznych ustanowionych na szczeblu powiatowym.</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentów wyższego szczebla

5.2.9. Priorytet zapewnienie bezpieczeństwa ludności

1. Cel ekologiczny: *minimalizacja wpływu na środowisko oraz eliminacja ryzyka dla zdrowia ludzi w miejscach największego oddziaływania na środowisko i zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego lub biologicznego.*

Tabela 44. Zadania wyznaczone w ramach zapewnienia bezpieczeństwa ludności

Cele i zadania	Koszty realizacji w poszczególnych latach [zł]					Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny
	2014	2015	2016	2017	2018-2021		
	Źródła finansowania						
Cel ekologiczny: <i>minimalizacja wpływu na środowisko oraz eliminacja ryzyka dla zdrowia ludzi w miejscach największego oddziaływania na środowisko i zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego lub biologicznego</i>							
Współpraca z powiatem w ramach realizacji planów zarządzania kryzysowego w związku z wystąpieniem podtopień/powodzi (w razie potrzeb).	koszty zależne od podjętych działań					w razie potrzeb	Gmina, Powiat, KPPSP
	środki własne jednostki realizującej						
Uwzględnianie zagadnień zagrożenia poważnymi awariami w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz wydawanych decyzjach.	koszty administracyjne					zadanie ciągłe	Gmina
	środki własne Gminy						

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 45. Ocena zgodności celów projektu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 z celami omówionych dokumentów wyższego szczebla w ramach zapewnienia bezpieczeństwa ludności

Nazwa dokumentu wyższego szczebla	Cele dokumentów wyższego szczebla, w realizacji których wpisuje się POŚ dla Gminy Międzyzdroje	
	Agenda 21	
dokumenty międzynarodowe i wspólnotowe		W zakresie Agendy 21: – konieczność ochrony zasobów naturalnych i racjonalnego gospodarowania nimi w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju.
	Traktat ustanawiający WE	W zakresie Traktatu ustanawiającego WE - Tytuł XIX. Środowisko Naturalne: – ochrona zdrowia ludzkiego.
	7 Program Działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie Środowiska	W zakresie 7 Programu: – skuteczne przeciwdziałanie zagrożeniom związane ze środowiskiem dla zdrowia.
dokumenty krajowe	Polityka ekologiczna Państwa	W zakresie PEP zgodność z celem: • działania systemowe: • uwzględnianie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych.

Nazwa dokumentu wyższego szczebla	Cele dokumentów wyższego szczebla, w realizacji których wpisuje się POŚ dla Gminy Międzyzdroje
	<ul style="list-style-type: none"> • aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska, • udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska, • odpowiedzialność za szkody w środowisku, • aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym, • ochrona zasobów naturalnych: • racjonalne gospodarowanie zasobami wody.
Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030	<p>W zakresie programu KLIMADA:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska: • dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu.
POŚ dla województwa	<p>W zakresie POŚ dla województwa zgodność z celem:</p> <ul style="list-style-type: none"> – minimalizacja skutków wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz ograniczenie ryzyka ich wystąpienia
POŚ dla powiatu	<p>W zakresie Planu zgodność z celami – brak aktualizacji POŚ dla powiatu, nie mniej jednak opracowany POŚ dla Gminy Międzyzdroje wpisuje się w realizację poprzednich celów ekologicznych ustanowionych na szczeblu powiatowym</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentów wyższego szczebla

5.2.10. Priorytet rozwój gospodarki odpadami

1. Cel ekologiczny: rozwój gospodarki odpadami.

Tabela 46. Zadania wyznaczone w ramach rozwoju gospodarki odpadami

Cele i zadania	Koszty realizacji w poszczególnych latach [zł]					Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny
	2014	2015	2016	2017	2018-2021		
Cel ekologiczny: rozwój gospodarki odpadami	Źródła finansowania						
Zadania z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi będą wynikać z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Określone przez ustawę obowiązki Gminy będą stopniowo i zgodnie z obowiązującymi terminami realizowane przez Gminę Międzyzdroje.							
Wypożyczenie PSZOK w ramach obsługi systemu zagospodarowania odpadów.	108 000					2014	Gmina
Obsługa systemu zagospodarowania odpadów.	2 392 000	2 500 000				2014 - 2015	Gmina
Utrzymanie zrekultywowanego składowiska odpadów.	brak szczegółowych danych kosztowych					zadanie ciągłe	Gmina

Cele i zadania	Koszty realizacji w poszczególnych latach [zł]					Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny
	2014	2015	2016	2017	2018-2021		
	Źródła finansowania						
	środki własne Gminy						
Prowadzenie monitoringu składowiska odpadów.	12 000					2014 / zadanie ciągłe	Gmina
Utrzymanie czystości.	1 468 000					2014 / zadanie ciągłe	Gmina
Finansowanie transportu i unieszkodliwiania azbestu w ramach Programu usuwania wyrobów zawierających azbest.	20 000					2014 / do 2032	Gmina
	Środki własne Gminy, WFOŚiGW						
	brak szczegółowych danych kosztowych						
Prowadzenie edukacji ekologicznej poprzez konkursy, festyny, pikniki związanej z gospodarką odpadami.	środki własne Gminy i jednostek realizujących					zadanie ciągłe	Gmina, Nadleśnictwa, szkoły

Źródło: Opracowanie własne

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 47. Ocena zgodności celów projektu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 z celami omówionych dokumentów wyższego szczebla w ramach rozwoju gospodarki odpadami

Nazwa dokumentu wyższego szczebla	Cele dokumentów wyższego szczebla, w realizacji których wpisuje się POŚ dla Gminy Międzyzdroje
dokumenty międzynarodowe i wspólnotowe	<p>W zakresie Traktatu ustanawiającego WE - Tytuł XIX. Środowisko Naturalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zachowanie, ochrona i poprawa jakości środowiska naturalnego, - ochrona zdrowia ludzkiego. <p>W zakresie 7 Programu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - skuteczne przeciwdziałanie zagrożeniom związane ze środowiskiem dla zdrowia.
dokumenty krajowe	<p>W zakresie PEP zgodność z celem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • działania systemowe: <ul style="list-style-type: none"> • uwzględnianie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych, • aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska, • zarządzanie ściekami ściekowymi, • udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska, • odpowiedzialność za szkody w środowisku, • poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego: <ul style="list-style-type: none"> • gospodarka odpadami.

Nazwa dokumentu wyższego szczebla		Cele dokumentów wyższego szczebla, w realizację których wpisuje się POŚ dla Gminy Międzyzdroje
	POŚ dla województwa	W zakresie POŚ dla województwa zgodność z celem: – stworzenie systemu gospodarki odpadami, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz hierarchią sposobów postępowania z odpadami
	Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012 -2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018 - 2023 (2012 r.)	W zakresie Planu zgodność z celem: – stworzenie systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju i opartego na hierarchii sposobów postępowania z odpadami komunalnymi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentów wyższego szczebla

VI. KONCEPCJA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ

6.1. ZAŁOŻENIA OGÓLNE

Edukacja ekologiczna znalazła stosowną rangę zarówno w Konstytucji RP, jak i sektorowych uregulowaniach prawnych, przede wszystkim w ustawach: Prawo ochrony środowiska, o ochronie przyrody i w ustawie o systemie oświaty. Istotne znaczenie dla edukacji ekologicznej wynika również z podpisanych przez Polskę dokumentów międzynarodowych przede wszystkim Agendy 21.

Podstawowym celem edukacji ekologicznej jest upowszechnianie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia oraz wdrożenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej. Ważnym celem jest również kształtowanie pełnej świadomości i budzenie zainteresowania społeczeństwa sprawami środowiska, rozpatrując jego walory w ramach ekonomii, ekologii i wartości społecznych. Ponadto należy umożliwić każdemu człowiekowi zdobywanie wiedzy i umiejętności niezbędnych dla poprawy stanu środowiska i zachęcać mieszkańców do angażowania się w sprawy ochrony środowiska i właściwego korzystania z jego zasobów.

6.2. POTRZEBA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ

Edukacja ekologiczna jest koncepcją kształcenia i wychowywania społeczeństwa w duchu poszanowania środowiska przyrodniczego zgodnie z hasłem „**myśleć globalnie, działać lokalnie**”. Ważnym elementem jest łączenie wiedzy przyrodniczej z humanistyczną oraz działaniami praktycznymi.

Potrzeba wdrożenia ekorozwoju, m. in. poprzez edukację ekologiczną, pojmowanego jako całokształt harmonijnych działań człowieka, korzystającego z zasobów środowiska przyrodniczego w sposób racjonalny, odpowiedzialny oraz gwarantujący ich zachowanie dla przyszłych pokoleń jest obecnie sprawą pilną, godną stawiania jej ponad wszelkimi podziałami. Dlatego też edukacyjne działania proekologiczne powinny integrować całe społeczeństwo.

Obejmuje ona uwzględnianie, we wszystkich działaniach, tematyki z zakresu ochrony i kształtowania środowiska. Zagadnienia szeroko pojętej ekologii, powinny docierać do wszystkich grup społecznych i wiekowych. W związku z tym ważne jest znalezienie odpowiednich środków przekazu tak, aby w jak najprostszy i najskuteczniejszy sposób przekazywać informację ekologiczną.

Niewiele osób rozumie, jaki wpływ na stan i jakość środowiska mają zachowania poszczególnych osób, rodzin i grup społecznych, jak również ich przyzwyczajenia, styl życia, sposoby wypoczynku lub odżywiania. Dlatego też edukacja ekologiczna, wspomagająca zrozumienie zależności między człowiekiem, jego wytworami i przyrodą, obejmować musi wszystkich ludzi bez wyjątku, w pierwszej kolejności najmłodszych, którzy mogą skutecznie przekazywać osobom starszym wzorce zachowań proekologicznych. Jedynie wspólny wysiłek wszystkich ludzi razem i każdego z osobna, podejmowany codziennie, w każdym miejscu: w domu, w pracy, podczas wypoczynku, jest w stanie zahamować degradację środowiska, wpłynąć na poprawę jakości naszego życia i zdrowia oraz zapewnić perspektywę godziwego życia przyszłym pokoleniom.

Przewidziany do realizacji program edukacji ekologicznej powinien zawierać następujące zagadnienia:

- potrzebę edukacji ekologicznej,
- uwzględnianie we wszystkich działaniach tematyki z zakresu ochrony i kształtowania środowiska,
- znalezienie i zróżnicowanie form i treści przekazu, aby w najprostszy i najskuteczniejszy sposób przekazywać informację ekologiczną,
- podział mieszkańców na grupy, do których trafiać będą odpowiednio przygotowane formy edukacyjne (np. pracowników samorządowych, dziennikarzy i nauczycieli, dzieci i młodzież, dorosłych mieszkańców oraz przedsiębiorców).

Należy równocześnie wyznaczyć cele i efekty, jakie ma przynieść prowadzona akcja edukacyjno - informacyjna. Właściwie opracowany program edukacji ekologicznej powinien również uwzględniać nakłady finansowe oraz możliwości finansowania zadań edukacyjnych przewidzianych harmonogramem programu. Istotna jest również spójność tego programu z założeniami programów edukacyjnych wyższych szczebli (powiatowym i wojewódzkim).

Podczas różnych konkursów i akcji ekologicznych warto jest pogłębiać znajomość problemów środowiskowych związanych także z odpadami komunalnymi, pokazać korzyści płynące ze zbiórki makulatury oraz innych surowców wtórnych, kształcić umiejętności ograniczenia ilości odpadów wytwarzanych w domu oraz aktywnego udziału w działaniach na rzecz środowiska. Działacze zajmujący się tematyką ochrony środowiska powinni również zwrócić uwagę na problem spalania odpadów w gospodarstwach domowych. Uświadamiając szkodliwość, jaka wynika z wprowadzania do atmosfery substancji pochodzących ze spalania w nieprzystosowanych do tego urządzeniach, mogą doprowadzić do mierzalnej poprawy faktycznego stanu środowiska przyrodniczego w skali regionu.

Akcje ekologiczne powinny być prowadzone cyklicznie oraz angażować coraz więcej mieszkańców. Ważne jest także aby Gmina działała wspólnie z innymi jednostkami w zakresie ochrony środowiska, gospodarki odpadami i infrastruktury komunalnej. Współpraca pozwala na osiągnięcie szerszych celów, pozyskanie większych środków finansowych na inwestycje.

6.3. DZIAŁANIA W ZAKRESIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ NA TERENIE GMINY MIĘDZYDROJE

Gmina Międzyzdroje aktywnie działa w zakresie edukacji ekologicznej mieszkańców, przede wszystkim prowadząc wymierne akcje ekologiczne. Działania w zakresie edukacji ekologicznej na terenie Gminy prowadzone są głównie przez szkoły jako centra edukacji w terenie. W szkołach prowadzi się zajęcia mające na celu informowanie dzieci i młodzieży o aktualnych problemach związanych z ochroną środowiska.

Najprężniej działającą placówką oświatową w zakresie ochrony środowiska i edukacji w tym zakresie na terenie Gminy Międzyzdroje jest Szkoła Podstawowa nr 2 w Wapnicy. Całokształt pracy dydaktyczno – wychowawczej Szkoły Podstawowej nr 2 im. prof. dra Władysława Szafera w Wapnicy podporządkowany jest szeroko rozumianej tematyce ekologicznej, ochrony środowiska itp. Wpływ na profil jednostki ma misja szkoły, która brzmi: „Życie w harmonii z przyrodą”. Określona misja powoduje, że główne cele pracy placówki skupione są wokół kształtowania właściwych postaw wobec otaczającej przyrody ożywionej i nieożywionej. Działanie uczniów polega też na inicjowaniu wielu lokalnych wydarzeń tym zakresie, dzięki czemu szkoła od lat aktywizuje społeczność lokalną w działania ekologiczne.

Do najważniejszych efektów działań ekologicznych, realizowanych przez placówkę można zaliczyć m.in.:

- Dni Recyklingu – cykliczne dni zbiórki elektroodpadów, wpisane w kalendarz Szkoły i sołectwa, pierwszy Dzień Recyklingu miał miejsce 12.12.2009 r. W dniu 27.09.2013 r. odbył się już IX Dzień Recyklingu.
- przystąpienie przez Szkołę do trzyletniego cyklu (2009 - 2012) zajęć w ramach ogólnopolskiego projektu „Z małej szkoły w wielki świat”, który miał na celu wyrównywanie szans edukacyjnych i społecznych uczniów wiejskich szkół, w ramach udziału realizowane były też projekty o tematyce przyrodniczej,
- wymiana w szkole żarówek tradycyjnych na żarówki LED, zakup perlatorów (modyfikują strumień wody, co ogranicza zużycie wody i zmniejsza rachunki za wodę) na krany, zakup do wszystkich klas pojemników do selektywnej zbiórki odpadów,
- liczne konkursy ekologiczne organizowane na terenie szkoły i powiatu (np. konkurs plastyczny – językowy SPRING DAY ON WOLIN ISLAND, który zasięgiem objął powiat kamieński i miasto Świnoujście, Ogólnopolski Konkurs Nauk Przyrodniczych ŚWIETLIK),
- Szkoła współpracuje z licznymi instytucjami, stowarzyszeniami, fundacjami promującymi działania ekologiczne np. Nadleśnictwo Międzyzdroje, ZOŚ Międzyzdroje, UAM Poznań, Liga Ochrony Przyrody, Schronisko dla Bezdomnych Zwierząt w Świnoujściu, Fundacja ARKA, Fundacja GAJA, Fundacja RECAL, Organizacja Odzysku REBA, ElektroEko Organizacja Odzysku, Biblioteka Miejska w Międzyzdrojach.

Skuteczność i zaangażowanie Szkoły w akcje ekologiczne zaowocowały otrzymywaniem corocznych certyfikatów potwierdzających prowadzone działania ekologiczne: LCAE (2009, 2011), Zielona Flaga (2010, 2012, 2013), Puchar Recyklingu (2013).

Środki finansowe na edukację ekologiczną jednostka pozyskuje w postaci grantów finansowych na działania ekologiczne i edukacyjne: GazSystem 2011 (10 000 zł), GazSystem 2012 (10 000 zł), English Teaching 2012 (11 640 zł), a także od sponsorów m.in.: Nadleśnictwo Międzyzdroje, Woliński Park Narodowy, WFOŚiGW Szczecin, WORD Szczecin, Miasto Szczecin, liczne wydawnictwa i fundacje, instytucje Gminy Międzyzdroje.

Akcje prowadzone przez Szkołę Podstawową nr 2 w Wapnicy szczegółowo charakteryzuje kolejna tabela:

Tabela 48. Działania w zakresie edukacji ekologicznej Szkoły Podstawowej nr 2 w Wapnicy, na przestrzeni ostatnich 4 lat

Lp.	Rodzaj działań	Opis podejmowanych działań	Okres realizacji zadania (ROK)
1.	Udział w I edycji konkursu Funduszu Naturalnej Energii, otrzymanie grantu w wysokości 10 000,00 zł, którego organizatorem jest Operator gazociągów Przesyłowych GAZ - SYSTEM	Realizacja projektu „Żyj energicznie lecz ekonomicznie”, w ramach którego realizowano: <ul style="list-style-type: none"> - stworzenie strony internetowej szkoły szczególnie dotyczącej projektu, - edukacja ekologiczna dzieci i społeczności lokalnej, - Ekologiczny Dzień Patrona, - konkurs na plakat o oszczędzaniu energii, - wycieczka szkolna do Ośrodka Badawczego w Zakresie Energii Odnawialnych OSTOJA w Szczecinie, zamontowanie żarówek LED w szkole, 	VI – XI 2011 r.

Lp.	Rodzaj działań	Opis podejmowanych działań	Okres realizacji zadania (ROK)
		<ul style="list-style-type: none"> - wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów – ustawienie odpowiednich pojemników, - zorganizowanie zbiórki elektrośmieci. 	
2.	Udział w II edycji konkursu Funduszu Naturalnej Energii, otrzymanie grantu w wysokości 10 000,00 zł którego organizatorem jest Operator gazociągów Przesyłowych GAZ - SYSTEM	Realizacja projektu „ Czy warto segregować odpady?”, w ramach którego realizowano: <ul style="list-style-type: none"> - edukacja ekologiczna dzieci i społeczności lokalnej, - konkurs na komiks „Na tropie odpadów” - dla uczniów szkół podstawowych wyspy Wolin, - dwudniowa wycieczka dla uczniów do zakładów przetwarzających surowce wtórne (ElanaPet w Toruniu, Papiernia w Świeciu, Rhenus w Pile – doczyszczanie szkła, huta szkła w Ujściu – przetwarzanie szkła), - ustawienie tablic informacyjnych „Długość życia odpadów” przy turystycznym szlaku niebieskim obok szkoły, - Ekologiczny Dzień Patrona, - zorganizowanie kolejnej zbiórki elektrośmieci. 	IX XII 2012 r.
3.	Udział w IV edycji konkursu Funduszu Naturalnej Energii, otrzymanie grantu w wysokości 10 000,00 zł którego organizatorem jest Operator gazociągów Przesyłowych GAZ - SYSTEM	Realizacja projektu „Bawmy się w ekologii”, w ramach którego realizowano: <ul style="list-style-type: none"> - edukacja ekologiczna dzieci i społeczności lokalnej, - konkurs na grę ekologiczną – dla uczniów szkół podstawowych powiatu kamieńskiego, - wzbogacenie przyszkolnego placu zabaw o elementy z zakresu edukacji ekologicznej, - obchody Dnia Ziemi pod hasłem „Dzień Zabaw w Ekologię”, - wydanie własnej gry o tematyce ekologicznej. 	III – VI 2014 r.
4.	Udział w ogólnopolskim projekcie edukacyjnym WWF Polska pn.: „Pozwólmy zwierzętom żyć tam, gdzie się urodziły”, którego organizatorem jest NFOŚiGW	<ol style="list-style-type: none"> 1. udział nauczycieli w konferencji przedmiotowo – metodycznej, 2. przeprowadzenie zajęć edukacyjnych z uczniami na podstawie otrzymanych materiałów edukacyjnych, w klasach 1-3 w ramach zajęć zintegrowanych, w klasach 4-6 w ramach lekcji przyrody, języka angielskiego i koła ekologicznego, 3. przygotowanie prezentacji multimedialnej o zagrożonych gatunkach, 4. nagranie filmu promującego program WWF, 5. zorganizowanie wystawy i udostępnienie jej w Międzynarodowym Domu Kultury, w muzeum Wolińskiego Parku Narodowego i w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Międzyzdrojach. 	V – XI 2012 r.
5	Udział w projekcie „Młody Ekolog – wspieranie zrównoważonego rozwoju poprzez realizację programów edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży”, którego organizatorem jest Związek Gmin Dorzecza Parsęty	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udział uczniów klas VI SP 2 i SP 1 w pięciodniowej wycieczce do Ośrodka Edukacji Ekologicznej w Lipiu, gdzie dzieci uczestniczyły w warsztatach i zajęciach terenowych dotyczących zakresu dbałości o środowisko naturalne, 2. wzbogacenie bazy dydaktycznej szkoły o 3 zestawy edukacyjne do badania gleby, wody i powietrza. 	X 2010 r.
6	Udział w konkursie „Ekologiczny	<ol style="list-style-type: none"> 1. zbiórka elektrośmieci, 2. wycieczka do Zakładu Odzysku Odpadów REMONDIS 	III – V 2010 r.

Lp.	Rodzaj działań	Opis podejmowanych działań	Okres realizacji zadania (ROK)
	Pierwszy dzień Wiosny Fundacji Nasza Ziemia	w Szczecinie, 3. zajęcia edukacyjne pod hasłem „kolory recyklingu”, 4. obchody Pierwszego Dnia Wiosny – przygotowanie przez uczniów plakatów, wierszyków o tematyce wiosennej, 5. szkoła była jednym z 20 laureatów w/w konkursu i w nagrodę otrzymała szereg drobnych pomocy i akcesoriów związanych z działaniami ekologicznymi, które były później wykorzystywane w następnych akcjach.	
7	Realizacja autorskiego projektu „By żyło nam się czystiej – leśne kolory recyklingu” w ramach Ogólnopolskiego Konkursu Lasów Państwowych „CZYSTY LAS”	1. propagowanie selektywnej zbiórki odpadów, 2. zorganizowanie zbiórki elektrośmieci – uczestnicy otrzymywali sadzonkę drzewka ozdobnego, 3. obchody Dnia Ziemi, Dnia Dla Natury 2000, Akcji sprzątanie Świata.	2010 r.
8	Udział w Programie „Szkoly dla Ekorozwoju” Fundacji partnerstwo dla Środowiska		
9	Udział w konkursie EKOPEDAGOG Towarzystwa Ekologiczno – Społecznego „Wolę Być”	Wyróżnienie nauczycieli zaangażowanych w propagowanie i realizację edukacji ekologicznej tytułem EKOPEDAGOG i nagrodą rzeczową, w naszej szkole dwukrotnie tytuł ten zdobyła P. Iwona Samołyk	2012 r. 2013 r.

Źródło: Szkoła Podstawowa nr 2 w Wapnicy

Pozostałe szkoły z terenu Gminy Międzyzdroje także podejmują działania z zakresu edukacji ekologicznej.

Szkoła Podstawowa nr 1 im. Bolesława Chrobrego w Międzyzdrojach angażuje swoich uczniów w następujące akcje ekologiczne:

- „Sprzątanie świata” – akcja odbywa się corocznie, w ramach akcji wykonane zostają także: gazetka tematyczna „Jak długo żyją śmieci?”, plakaty „Jak segregować śmieci”, pojemniki do segregacji odpadów.
- Dzień Ziemi – akcja obejmuje naukę segregacji odpadów, zbiórkę makulatury, plastiku i elektrośmieci, konkurs na zbiórkę elektrośmieci. Coroczne Dni Ziemi otrzymują hasło przewodnie:
 - rok 2011 hasło: „Las zieleni, ptaki i inne zwierzaki” – zajęcia obejmowały: wykonywanie plakatów, naukę czytania mapy leśnej, konkursy rozpoznawania zwierząt i roślin leśnych,
 - rok 2012 hasło „Energia dobra dla wszystkich” – wykonanie gazetki, wystawa plakatów „Jak oszczędzasz energię?”, pogadanki we wszystkich klasach na temat źródeł energii i sposobów jej oszczędzania,
 - rok 2013 odbyło się przedstawienie „Ziemia i my”.
- Woda dar życia - projekt realizowany w ramach zadań międzynarodowego programu Comenius we współpracy z partnerami z krajów UE: odbywa się odczytywanie i obliczanie zużycia wody w szkole, podejmowane są działania mające na celu zmniejszenie zużycia wody (naklejki w łazienkach, gazetki tematyczne, prace plastyczne),
- Konkurs na plakat o odzie: „Przygody kropelki wody”,

- Obchody światowego Dnia Wody – przedstawienie „Woda i mali ekolodzy”.

Natomiast Gimnazjum nr 1 im. Jana Pawła II roku 2010, organizowało Ogólnopolski Festiwal Ekologiczny. Festiwal zakończony został na XV edycji w związku z brakiem możliwości finansowania. W jego miejsce od roku 2011 organizowany jest Festiwal Profilaktyczny. Ogólnopolski Festiwal Ekologiczny obejmował swoim zasięgiem młodzież od szkoły podstawowej do ponadgimnazjalnej. Proponowany był udział w konkursach: literackim, fotograficznym, wiedzy, filmowym oraz artystycznym (przy współpracy z MDK). Tematyka ekologiczna zawarta była w hasłach konkursowych np.: „Natura dobrem najwyższym - 50 lat WPN” (2010 r.), „Czystość atmosfery przyszłością naszej ery” (2009 r.), „W zdrowym ciele zdrowy duch” (2008 r.), „Dajmy szansę Bałtykowi” (2007 r.), „Edukacja ekologiczna koniecznością XXI wieku” (2006 r.).

Ponadto w gimnazjum organizowane są co roku akcje „Sprzątania Świata”, młodzież bierze udział w konkursach proponowanych przez inne instytucje. Szkoła współpracuje z Wolińskim Parkiem Narodowym i Stacją Morską Uniwersytetu Szczecińskiego. W szkole, w ramach projektów, uczniowie podejmują działania proekologiczne, są to zadania tematyczne oceniane przez nauczyciela w ramach przedmiotów biologia i chemia. Na lekcjach są realizowane zadania ekologiczne wynikające z Podstawy Programowej.

Urząd Miejski w edukacji ekologicznej uczestniczy przede wszystkim od strony administracyjnej. Podstawowe działania Urzędu skupiają się na udostępnianiu informacji o środowisku i działań organizowanych w Gminie związanych z ochroną środowiska poprzez komunikaty i ogłoszenia w zwyczajowo przyjęty sposób (tablice ogłoszeń, kurendy w sołectwach, BIP i strona bip.miedzyzdroje.pl). Prowadzone są także zebrania z mieszkańcami Gminy.

Zaznaczyć należy, że w ostatnim czasie ważnym elementem edukacji ekologicznej prowadzonej na terenie Gminy była akcja informacyjna nt. nowego systemu gospodarki odpadami - kampania edukacyjna pod hasłem „segregujesz-zyskujesz”. Akcja miała na celu zachęcenie mieszkańców i turystów do segregowania odpadów, a także zapoznanie ze sposobem segregacji w Gminie Międzyzdroje. Na potrzeby akcji zakupiono m.in. plakaty, ulotki (10 000 szt.), magnesy, łamigłówki, ekologiczne przybory szkolne. Odbyło się wiele konkursów z udziałem dorosłych i dzieci. Przy pomocy binokularów można było spojrzeć na różnego rodzaju odpady. Wśród mieszkańców są na bieżąco rozprowadzane zakupione materiały dot. podstawowych założeń segregacji odpadów na terenie Gminy Międzyzdroje wynikające z obowiązującego Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Międzyzdroje. Plakaty, ulotki są także dostępne w holu Urzędu Miejskiego, w siedzibie Zakładu Ochrony Środowiska.

VII. SYSTEM FINANSOWANIA INWESTYCJI

KRAJOWE I MIĘDZYNARODOWE PROGRAMY PROMUJĄCE ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY, INTEGRACJĘ I WSPÓŁPRACĘ MIĘDZYNARODOWĄ

Po uzyskaniu przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej pojawiły się nowe możliwości i szanse na lepszy rozwój gospodarczy zgodny z ideą ekorozwoju. Uzyskanie funduszy pochodzących ze źródeł unijnych bądź innych organizacji międzynarodowych jest obecnie możliwe poprzez przystępowanie zainteresowanych stron do konkretnych programów i projektów. W obecnych warunkach gospodarczych kraju, są to często jedyne źródła finansowania i realizacji inwestycji. Bardzo ważnym jest, aby władze lokalne podejmowały próby uzyskania tych funduszy, a tym samym wykorzystały szansę na rozwój zrównoważony swojego regionu i polepszenie w nim warunków życia ludności.

Aktualne Programy, dotyczące działań w zakresie ochrony oraz kształtowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, dzięki którym możliwe jest uzyskanie środków na konkretne projekty rozwojowe, obowiązywały do końca 2013 roku. W chwili obecnej (stan na kwiecień 2014 r.) trwają prace nad nowymi zasadami gospodarowania unijnymi dotacjami, w związku z zatwierdzeniem przez Parlament Europejski nowego budżetu unijnego. Według nowych założeń Polska otrzyma 72,9 mld euro na realizację polityki spójności, m. in. na następujące dziedziny:

- innowacje,
- przedsiębiorczość,
- autostrady i drogi ekspresowe,
- badania i rozwój,
- zieloną energię,
- transport przyjazny środowisku,
- społeczeństwo informacyjne,
- włączenie społeczne, edukację, rynek pracy.

Od roku 2014 wdrażane są nowe programy zarządzane odpowiednio przez:

- Ministerstwo Rozwoju Regionalnego:
 - programy w dziedzinie środowiska, transportu, energetyki,
 - program dotyczący innowacyjności, badań naukowych i ich powiązań ze strefą przedsiębiorstw,
 - rozwój kapitału ludzkiego,
 - program dotyczący rozwoju cyfrowego,
 - program dla Polski Wschodniej,
 - programy dotyczące współpracy terytorialnej (EWT),
- Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi:
 - program dotyczący rozwoju obszarów wiejskich,
 - program dotyczący rozwoju obszarów morskich i rybackich,
- Zarządy Województw:
 - 16 programów regionalnych.

Na chwilę obecną (kwiecień 2014 r.) odbywają się ostatnie prezentacje założeń programów oraz konsultacje społeczne.

Najwięcej inwestycji z zakresu ochrony środowiska będzie dotowanych zapewne z największego ze wszystkich programów operacyjnych – PO Infrastruktura i Środowisko (PO IŚ).

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (2014 - 2020)¹⁷

Głównym celem programu jest Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. Źródłem finansowania projektów są środki Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Dnia 27 stycznia 2014 r. Program został zaakceptowany przez Komisję Europejską.

Do głównych priorytetów PO IiŚ zalicza się:

1. Gospodarka wodno - ściekowa.
2. Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi.
3. Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska.
4. Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska.
5. Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych.
6. Drogowa i lotnicza sieć TEN-T.
7. Transport przyjazny środowisku.
8. Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe.
9. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna.
10. Bezpieczeństwo energetyczne w tym dywersyfikacja źródeł energii.
11. Kultura i dziedzictwo kulturowe.
12. Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia.
13. Infrastruktura szkolnictwa wyższego.
14. Pomoc techniczna – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego.
15. Pomoc techniczna – Fundusz Spójności

Z nowymi programami będzie można zapoznać się po ich wdrożeniu na stronach funduszy europejskich oraz poszczególnych jednostek odpowiadających za zarządzanie programami.

Program działań na rzecz środowiska i klimatu LIFE ustanowiony na lata 2014 - 2020¹⁸

Środki programu LIFE będą dystrybuowane w ramach dwóch podprogramów:

1. Działania na rzecz środowiska, gdzie wsparcie mogą uzyskać przedsięwzięcia dotyczące ochrony środowiska i efektywnego gospodarowania zasobami, przyrody i różnorodności biologicznej oraz zarządzania i informacji w zakresie środowiska,
2. Działania na rzecz klimatu, w którym wspierane mogą zostać inicjatywy dotyczące łagodzenia i dostosowania do skutków zmiany klimatu oraz zarządzania i informacji w zakresie klimatu.

Beneficjentami programu, podobnie jak w latach 2007-2013, mogą być podmioty zarejestrowane na obszarze Unii Europejskiej.

¹⁷ na podstawie www.pois.gov.pl, stan na kwiecień 2014 r.

¹⁸ Na podstawie www.portalsamorzadowy.pl/ochrona-srodowiska/57460.html, stan na marzec 2014 r.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) będzie pełnił funkcję krajowego punktu kontaktowego dla programu LIFE. Wzorem lat poprzednich, przedsięwzięcia realizowane przez beneficjentów z Polski, oprócz dofinansowania ze środków LIFE, będą mogły uzyskać dodatkowe wsparcie finansowe pochodzące ze środków NFOŚiGW.

Szczegółowe informacje dotyczące zasad przygotowania wniosków publikowane będą na stronie NFOŚiGW: www.nfosigw.gov.pl/srodki-zagraniczne/instrument-finansowy-life/projekty-zintegrowane-life.

Realizacja założeń i celów wymienionych w Programie Ochrony Środowiska wymaga znacznych nakładów finansowych. Zdając sobie z tego sprawę należy dążyć do zwiększania wpływów do budżetu Gminy. Innym źródłem finansowania zadań w zakresie gospodarki odpadami, gospodarki wodno - ściekowej i szeroko rozumianej ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego na terenie Gminy Międzyzdroje powinny być także Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (Narodowy FOŚiGW, Wojewódzki FOŚiGW). Od 1 stycznia 2010 r. został zlikwidowany gminny fundusz ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Środki funduszu gminnego przejął Burmistrz i jest on częścią budżetu Gminy. Przychody obecnych funduszy z tytułu opłat i kar stanowią nadal dochody budżetu Gminy.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Zachodniopomorski Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie oferują możliwość dofinansowania szerokiej gamy projektów w ramach różnych programów priorytetowych ogłaszanych często jako konkursy. Są także podmiotami, które koordynują dofinansowanie z innych instrumentów finansowych. Działanie jednostek opiera się na Wspólnej Strategii Działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2013 - 2016 z perspektywą do 2020 roku. Zgodnie z nią misją instytucji jest *skuteczne wspieranie działań na rzecz środowiska*, natomiast celem generalnym jest *Poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku*. Zakłada się, że osiągnięcie celu generalnego będzie realizowany w ramach czterech priorytetów środowiskowych tj.:

1. ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi, w tym:
 - poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
 - efektywne i racjonalne korzystanie z zasobów wodnych,
 - adaptacja sektora gospodarki wodnej do zmian klimatycznych.
2. racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi, w tym:
 - minimalizacja składowanych odpadów,
 - wykorzystanie odpadów komunalnych oraz osadów ściekowych na cele energetyczne,
 - promowanie ponownego wykorzystania i recyklingu,
 - racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin.
3. ochrona atmosfery, w tym:
 - poprawa jakości powietrza,
 - wspieranie rozproszonych odnawialnych źródeł energii.
4. ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów, w tym:
 - utrzymanie i odbudowa ekosystemów i ich funkcji,
 - ochrona korytarzy ekologicznych,

- zapewnienie zrównoważonego rozwoju leśnictwa, gospodarki rolnej i rybackiej.

Dodatkowo Fundusze co roku ogłaszają listę programów priorytetowych na rok kolejny, które pomagają im zrealizować zadania zgodnie z przyjętą Strategią. Strategie NFOŚiGW, jak i WFOŚiGW w Szczecinie, a także listy priorytetowe zamieszczone są na ich stronach [www \(www.nfosigw.gov.pl i www.wfos.szczecin.pl\)](http://www.nfosigw.gov.pl).

Jednostki samorządowe, a także osoby prawne i fizyczne mogą korzystać także z dotacji i preferencyjnych kredytów, oferowanych oraz finansowanych ze środków Banku Ochrony Środowiska. Udziela on następujących kredytów proekologicznych:

- Kredyt Dom EnergoOszczędny,
- Słoneczny EkoKredyt,
- Kredyt z Dobrą Energią,
- Kredyty z dopłatami NFOŚiGW,
- Kredyty na urządzenia i wyroby służące ochronie środowiska,
- Kredyt EkoMontaż,
- Kredyty na zaopatrzenie wsi w wodę,
- Kredyt EnergoOszczędny,
- Kredyt EkoOszczędny,
- Ekologiczne kredyty hipoteczne,
- Kredyt z Klimatem,
- Kredyty we współpracy z WFOSiGW,
- Kredyt EKOodnowa dla firm (ze środków Banku KfW),
- Kredyty z linii kredytowej NIB.

Wśród wielu możliwych źródeł finansowania inwestycji, jednostki samorządowe, każdorazowo i indywidualnie powinny dopasowywać system możliwości finansowania do danej inwestycji i przedsięwzięcia.

VIII. STRATEGIA I MONITORING REALIZACJI PROGRAMU

8.1. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA

Warunkiem realizacji Programu Ochrony Środowiska jest ustalenie systemu zarządzania tym Programem. Zarządzanie Programem odbywa się z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju, w oparciu o instrumenty zarządzania zgodne z kompetencjami i obowiązkami podmiotów zarządzających.

W odniesieniu do gminnego Programu Ochrony Środowiska jednostką, na której spoczywać będą główne zadania zarządzania tym Programem będzie Gmina Międzyzdroje, jednak całościowe zarządzanie środowiskiem w Gminie będzie odbywać się na kilku szczeblach. Oprócz szczebla gminnego są jeszcze szczeble powiatowy i wojewódzki, obejmujące działania podejmowane w skali powiatu i województwa, a także szczeble jednostek organizacyjnych, obejmujących działania podejmowane przez podmioty

gospodarcze korzystające ze środowiska. Na każdą z tych jednostek nałożone są różne (czasami zbieżne) obowiązki.

Na innych zasadach odbywa się zarządzanie w stosunku do podmiotów gospodarczych korzystających ze środowiska. Kierują się one głównie rachunkiem (efektami) ekonomicznym i zasadami konkurencji rynkowej, choć powszechne staje się także uwzględnianie głosu opinii społecznej. Na tym szczeblu zarządzane środowiskiem odbywa się przez:

- dotrzymywanie wymagań stawianych przez przepisy prawa,
- porządkowanie technologii i reżimów obsługi urządzeń,
- modernizację stosowanych technologii,
- eliminowanie technologii uciążliwych dla środowiska,
- instalowanie urządzeń ochrony środowiska,
- stałą kontrolę zanieczyszczeń.

Instytucje działające w ramach administracji, a odpowiedzialne za wykonanie i egzekwowanie prawa mają głównie na celu zapobieganie zanieczyszczeniom poprzez:

- racjonalne planowanie przestrzenne,
- kontrolowanie gospodarczego korzystania ze środowiska,
- porządkowanie działalności związanej z gospodarczym korzystaniem ze środowiska,
- instalowanie urządzeń i instalacji ochrony środowiska.

Instrumenty służące do zarządzania Programem Ochrony Środowiska wynikają z obowiązujących aktów prawnych (np. Prawo ochrony środowiska, ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym, o ochronie przyrody, o odpadach, o utrzymaniu czystości i porządku w gminach itp.) i można je podzielić na instrumenty prawne, finansowe, społeczne oraz strukturalne.

8.1.1. Instrumenty prawne

Instrumentami prawnymi są wszystkie konkretne rozwiązania ukierunkowane na osiągnięcie celu ekologicznego, z których Gmina może korzystać i jednocześnie mają one odniesienie prawne – wynikają z obowiązujących przepisów – prawnych. Instrumenty prawne dają jednostkom samorządu terytorialnego i instytucjom działającym w ochronie środowiska możliwość nałożenia określonych obowiązków i postanowień na podmioty.

Do instrumentów prawnych zaliczamy:

- pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, w tym pozwolenia zintegrowane,
- decyzje związane z gospodarką odpadami,
- koncesje geologiczne wydawane na rozpoznanie i eksploatację surowców mineralnych,
- przeprowadzanie pełnej procedury oceny oddziaływania na środowisko czy przeglądów ekologicznych w przypadku istniejących inwestycji,
- uchwały zatwierdzające plany zagospodarowania przestrzennego,
- decyzje ustalające lokalizację inwestycji celu publicznego lub warunków zabudowy i zagospodarowania terenu,
- decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięć,

- strategiczne oceny oddziaływania inwestycji oraz opracowywanych planów i programów na środowiska.

Szczególnym instrumentem prawnym jest od niedawna monitoring, czyli kontrola jakości stanu środowiska. Prowadzony on jest zarówno jako badania jakości środowiska, jak też w odniesieniu do ilości zasobów środowiska. Obecnie, wprowadzenie badań monitoringowych jako obowiązujących, czynią je instrumentem o znaczeniu prawnym.

8.1.2. Instrumenty finansowe

Posiadanie odpowiednich środków finansowych na realizację Programu jest niezbędnym warunkiem wdrożenia polityk środowiskowej Gminy. Do instrumentów finansowych mogących być źródłem realizacji przedsięwzięć proekologicznych zaliczamy:

- opłaty za korzystanie ze środowiska – za emisje zanieczyszczeń do powietrza, za pobór wody powierzchniowej i podziemnej, za odprowadzanie ścieków do wód lub ziemi, za składowanie odpadów, za powierzchnię, z której odprowadzane są ścieki,
 - administracyjne kary pieniężne,
 - odpowiedzialność cywilna, karna i administracyjna,
 - kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska,
 - pomoc publiczna na ochronę środowiska w postaci preferencyjnych pożyczek i kredytów, dotacji, odroczeń, rozłożenia na raty i umorzeń płatności wobec budżetu państwa i funduszy ekologicznych, zwolnień i ulg podatkowych.
- Część instrumentów finansowych została także omówiona i wskazana w rozdziale

VII.

8.1.3. Instrumenty społeczne

Uzgodnienia ze społeczeństwem poprzez udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji i uchwalaniu dokumentacji są ważnym elementem skutecznego zarządzania, opartego o zasady zrównoważonego rozwoju i uwzględnianie racji społecznych. Można je podzielić na:

1. Narzędzia dla usprawnienia współpracy i budowania partnerstwa tzw. „uczenie się poprzez działanie”. Można w nich wyróżnić dwie kategorie dotyczące:
 - działań samorządów (doksztalcanie profesjonalne i system szkoleń, interdyscyplinarny model pracy, współpraca i partnerstwo w systemach sieciowych),
 - powiązań między władzami samorządowymi a społeczeństwem (udział społeczeństwa w zarządzaniu poprzez system konsultacji i debat publicznych, wprowadzenie mechanizmów, tzw. budowania świadomości – kampanie edukacyjne).
2. Narzędzia dla formułowania, integrowania i wdrożenia polityk środowiskowych:
 - środowiskowe porozumienia, karty, deklaracje, statuty,
 - strategie i plany działań,
 - systemy zarządzania środowiskiem,
 - ocena wpływu na środowisko (udział społeczeństwa w strategicznych ocenach oddziaływania na środowisko),
 - ocena strategii środowiskowych.

3. Narzędzia włączające mechanizmy rynkowe w realizację zrównoważonego rozwoju:
 - opłaty, podatki, grzywny (na rzecz środowiska),
 - regulacje cenowe,
 - regulacje użytkowania, oceny inwestycji,
 - środowiskowe zalecenia dla budżetowania,
 - kryteria środowiskowe w procedurach przetargowych.
4. Narzędzia dla pomiaru, oceny i monitorowania skutków zrównoważonego rozwoju:
 - wskaźniki równowagi środowiskowej,
 - ustalenie wyraźnych celów operacyjnych,
 - monitorowanie skuteczności procesów zarządzania.

Kolejnym, bardzo istotnym elementem instrumentów społecznych jest edukacja ekologiczna. Pod tym pojęciem należy rozumieć różnorodne działania, które zmierzają do kształtowania świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz przyjaznych dla środowiska nawyków. Podstawą jest tu rzetelne i ciągłe przekazywanie wiedzy na temat ochrony środowiska oraz komunikowanie się władz samorządów lokalnych ze społeczeństwem na drodze podejmowanych działań inwestycyjnych.

Ważna dla ochrony środowiska jest również współpraca pomiędzy powiatowymi i gminnymi służbami ochrony środowiska, instytucjami naukowymi, organizacjami społecznymi oraz podmiotami gospodarczymi. Wzajemne relacje powinny opierać się na partnerstwie, które będą prowadziły do wspólnej realizacji poszczególnych przedsięwzięć. Pozarządowe organizacje ekologiczne mogą zajmować się zarówno działaniami planistycznymi (opracowywać operaty ochrony przyrody dla Nadleśnictw), prowadzić konstruktywne, fachowe programy ochrony różnych gatunków czy typów siedlisk, realizować prośrodowiskowe inwestycje (np. związane z alternatywnymi źródłami energii), itp. Tradycyjną rolą organizacji jest też prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów ochrony środowiska i monitoringu i włączanie się do strategicznych ocen oddziaływania inwestycji i projektów na środowisko.

Niezbędne jest, aby prowadzona komunikacja społeczna objęła swym zasięgiem wszystkie grupy społeczeństwa. Bardzo ważną sprawą jest właściwe, rzetelne i odpowiednio wcześniejsze informowanie tych mieszkańców, których planowane inwestycje będą dotyczyły w sposób bezpośredni. Podmioty zajmujące się rozwojem lokalnym oraz podmioty gospodarcze nie mogą dopuścić do zaistnienia sytuacji, kiedy to mieszkańcy dowiadują się o planowanych zamierzeniach z „innych” źródeł np. prasy. W takim przypadku wielokrotnie zajmą oni postawę negatywną w stosunku do planowanej inwestycji.

Edukacja i informacja z komunikacją są ze sobą ściśle powiązane, bowiem dobra i właściwa informacja potęguje proces edukacji.

8.1.4. Instrumenty strukturalne

Do instrumentów strukturalnych należą wszelkie programy strategiczne np. strategie rozwoju, plany rozwoju lokalnego wraz z programami sektorowymi, a także program ochrony środowiska, i to one wytyczają główne tendencje i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego, społecznego, infrastrukturalnego i ochrony środowiska. Nadrzędnym

dokumentem powinna być Strategia rozwoju Gminy, którą Gmina Międzyzdroje już posiada (Strategia Rozwoju Gminy Międzyzdroje na lata 2014 - 2025, 2013 r.). Dokument ten jest bazą dla opracowania programów sektorowych np. dotyczących rozwoju obszarów wiejskich, przemysłu, ochrony zdrowia, turystyki, ochrony środowiska itp.

W programach tych powinny być uwzględnione z jednej strony kierunki rozwoju poszczególnych dziedzin gospodarki i ich konsekwencje dla środowiska, a z drugiej wytyczone pewne ramy tego rozwoju, warunkowane troską o stan środowiska. Oznacza to, że ochrona środowiska na terenie Gminy wymaga podejmowania pewnych działań w określonych dziedzinach gospodarki, jak i codziennego życia jego mieszkańców.

Każda Gmina decyduje o kształtowaniu swojej przestrzeni geograficznej, sposobie zarządzania środowiskiem i tworzeniem lepszego modelu życia swoich mieszkańców. Program Ochrony Środowiska jest jednym z elementów prowadzenia ekorozwoju gminy, który powinien nawiązywać do:

- Polityki Ekologicznej Polski,
- programów ekologicznych wyższego szczebla,
- lokalnych wartości zasobów i zagrożenia środowiskowego,
- lokalnej świadomości, chęci i możliwości działania.

Lokalny rozwój powinien następować bez degradacji zasobów przyrody i jej ekosystemów oraz uwzględniać warunki przyrodnicze i społeczne.

Podstawowe założenie ekorozwoju wymaga zastąpienia filozofii maksymalnego zysku, filozofią wspólnego interesu. Dlatego tak ważne jest współdziałanie samorządu gminnego i mieszkańców Gminy (wspomniane wcześniej rozmowy z mieszkańcami i edukacja ekologiczna). Właśnie w Gminie, wspólny interes jest szczególnie ważny i musi uwzględniać potrzeby wszystkich mieszkańców. Jest to model życia, w którym ludzie starają się żyć w zgodzie z przyrodą i mieć wpływ na otaczającą ich rzeczywistość społeczną i gospodarczą.

Dobre warunki środowiskowe wpływają na rozwój gospodarczy Gminy i poprawę warunków zdrowotnych. Droga ich osiągnięcia powinien być program ekorozwoju Gminy, którego częścią jest aktualizowany Program Ochrony Środowiska oraz przestrzeganie jego założeń.

8.2. MONITOROWANIE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

8.2.1. Zasady monitoringu

W procesie wdrażania Programu ważna jest kontrola przebiegu tego procesu oraz ocena stopnia realizacji zadań w nim wyznaczonych z punktu widzenia osiągnięcia założonych celów. Z tego względu ważne jest wyznaczenie systemu monitorowania, na podstawie, którego będzie możliwe dokonanie oceny procesu wdrażania oraz będą mogły być dokonane modyfikacje Programu.

Monitoring powinien być sprawowany w następujących zakresach:

- monitoring środowiska,
- monitoring programu,
- monitoring odczuć społecznych.

Monitoring środowiska

System kontroli środowiska, jest narzędziem wspomagającym prawne, finansowe i społeczne instrumenty zarządzania środowiskiem. Dostarcza informacji o efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska i może być traktowany jako podstawa do oceny całej polityki ochrony środowiska. Jest jednym z najważniejszych kryteriów, na podstawie, których tworzona jest nowa polityka. Mierniki efektów ekologicznych są w znacznym stopniu dostępne jako wielkości mierzone w ramach istniejących systemów kontroli i monitoringu. Pomiary poziomów emisji i immisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych, są wykonywane w ramach działalności np. WIOŚ, PIG, a przyrost obszarów aktywnych przyrodniczo (lasów, łąk, terenów parkowych, form ochrony przyrody) znany jest instytucjom takim jak np. Urząd Miejski, RDLP, RDOŚ i innym.

Monitoring Programu

Najważniejszym wskaźnikiem jest monitorowanie realizacji poszczególnych zadań. Rada Miejska będzie oceniała, co dwa lata stopień wdrożenia Programu, natomiast na bieżąco będzie kontrolowany postęp w zakresie wykonania przedsięwzięć zdefiniowanych w Programie. Okresowa ocena realizacji przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w harmonogramie POŚ i analiza wyników tej oceny będą stanowiły wkład dla listy przedsięwzięć, obejmujących kolejne okresy realizacji zadań. Cykl ten będzie się powtarzał, co każde dwa lata, co zapewni ciągły nadzór nad wykonaniem Programu. W przypadku nie osiągnięcia zaplanowanych zamierzeń należy dokonać analizy sytuacji i poznać jej przyczyny. Powodem mogą być np. brak czasu, środków finansowych, zasobów ludzkich lub też zmiana kolejności przewidzianych w Programie zadań priorytetowych.

W cyklach czteroletnich będzie oceniany stopień realizacji celów ekologicznych (określonych w tym dokumencie do końca 2017 roku). Ocena ta będzie bazą do ewentualnej korekty celów i strategii ich realizacji. Taka procedura pozwoli na spełnienie wymagań zapisanych w ustawie Prawo ochrony środowiska, a dotyczących okresu, na jaki jest przyjmowany program ochrony środowiska i systemu raportowania o stanie realizacji programu ochrony środowiska.

Na poniższym schemacie przedstawiono harmonogram monitoringu realizacji Programu.

Tabela 49. Harmonogram monitoringu i sprawozdań z Programu

Monitoring	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Monitoring stanu środowiska							
Mierniki efektywności Programu		za lata 2013-2014		za lata 2015-2016		za lata 2017-2018	
Ocena realizacji listy przedsięwzięć							
Raporty z realizacji Programu							
Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska	aktualizacja POŚ na lata 2014-2017				aktualizacja POŚ na lata 2018-2021		

Źródło: opracowanie własne

Monitoring odczuć społecznych

Monitoring odczuć społecznych jest sprawowany na podstawie badań opinii społecznej i specjalistycznych opracowań służących jakościowej ocenie udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz poprawy stanu środowiska, a także ocenie odbioru przez społeczeństwo efektów Programu, między innymi przez ilość i jakość interwencji zgłaszanych do organów kontrolnych w stosunku do naruszenia norm środowiskowych.

8.2.2. Monitorowanie założonych efektów ekologicznych

W ocenie postępu wdrażania Programu Ochrony Środowiska oraz jego faktycznego wpływu na środowisko pomocna jest analiza i monitorowanie założonych efektów ekologicznych. Służą temu zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2013 poz. 1232 ze zm.) raporty z realizacji programów ochrony środowiska, które należy sporządzać co dwa lata i przedstawiać je Radzie Miejskiej. Powinny one być realizowane przy pomocy wskaźników (mierników) stanu środowiska i zmian presji na środowisko, a także wskaźników świadomości społecznej.

Poniżej zaproponowano najistotniejsze wskaźniki, przyjmując, że lista ta nie jest wyczerpująca i może być modyfikowana:

1. Zasoby przyrodnicze:

- % powierzchni Gminy objętej prawną ochroną przyrody,
- powierzchnia parku narodowego i otuliny,
- powierzchnia obszarów Natura 2000,
- powierzchnia rezerwatów przyrody,
- liczba pomników przyrody,
- ilość obszarowych form ochrony przyrody posiadających plany ochrony lub plany zadań ochronnych,
- % powierzchni Gminy objęty użytkami leśnymi,
- roczna powierzchnia nasadzeń / zalesień,
- ilość wykonanych działań pielęgnacyjnych parków.

2. Powierzchnia ziemi:

- powierzchnia gruntów ornych,
- udział gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych,
- udział poszczególnych klas bonitacyjnych gleb (grunty orne),
- powierzchnia gleb ochronnych,
- powierzchnia gleb wymagająca wapnowania.

3. Wody powierzchniowe i podziemne:

- jakość cieków wodnych,
- jakość wód w zbiornikach wodnych,
- przekraczane wskaźniki w wodach powierzchniowych,
- jakość wód podziemnych,
- przekraczane wskaźniki w wodach podziemnych,
- liczba ujęć wody komunalnych,
- wydajność ujęć wody,
- długość sieci wodociągowej,
- liczba przyłączy wodociągowych,

- procent mieszkańców objętych siecią wodociagową,
 - długość zlikwidowanej sieci z materiałów azbestowych,
 - udział ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków,
 - długość sieci kanalizacyjnej,
 - długość sieci kanalizacji deszczowej,
 - liczba przyłączy kanalizacyjnych,
 - liczba szamb,
 - liczba przydomowych oczyszczalni ścieków,
 - ilość odprowadzonych ścieków,
 - ilość wytworzonych osadów ściekowych, w tym wykorzystanych,
 - ilość ładunków zanieczyszczeń w ściekach dopływających do oczyszczalni,
 - ilość ładunków zanieczyszczeń w ściekach odpływających z oczyszczalni,
 - powierzchnia gruntów zmeliorowanych,
 - ilość zmodernizowanych urządzeń wodnych.
4. **Powietrze atmosferyczne:**
- roczna emisja zanieczyszczeń z zakładów produkcyjnych / transportu,
 - ilość zakładów przekraczających dopuszczalne poziomy emisji,
 - jakość powietrza w strefie,
 - przekraczane wskaźniki jakości powietrza,
 - ilość przeprowadzonych termomodernizacji,
 - ilość funkcjonujących kotłowni zbiorczych,
 - ilość instalacji działających w oparciu o energię odnawialną,
 - moc instalacji działających w oparciu o energię odnawialną, ilość budynków objętych energią odnawialną,
 - ilość usuniętego azbestu.
5. **Hałas:**
- ilość przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu na trasach komunikacyjnych,
 - wielkość zanotowanych przekroczeń,
 - miejsca notowanych przekroczeń.
6. **Pola elektromagnetyczne:**
- ilość emitorów pól elektromagnetycznych: liniowych, punktowych,
 - wielkość zanotowanej emisji.
7. **Racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych:**
- ilość zużytej wody na 1 mieszkańca na rok, na 1 korzystającego na rok,
 - zużycie energii, na 1 mieszkańca na rok,
 - liczba instalacji działających w oparciu o energię odnawialną.
8. **Edukacja ekologiczna:**
- liczba projektów zrealizowanych na rzecz ochrony środowiska (konkursy, szkolenia itp.),
 - ilość zebranych odpadów podczas akcji ekologicznych,
 - ilość ścieżek przyrodniczo – dydaktycznych.
9. **Poważne awarie:**
- ilość sytuacji awaryjnych,
 - ilość wyemitowanych substancji niebezpiecznych,
 - ilość zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii.

WYKORZYSTANE MATERIAŁY I OPRACOWANIA

Wybrane akty prawne:

Stan prawny na kwiecień 2014 r.

Regulacje prawne w zakresie ochrony środowiska zawarte są w wielu ustawach i aktach wykonawczych (rozporządzeniach). Do najważniejszych z nich, w kontekście realizacji niniejszego Programu, należy zaliczyć:

- ustawa z dn. 27.04.2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2013 poz. 1232 ze zm.),
- ustawa z dn. 18.07.2001 r. Prawo Wodne (Dz. U. 2012, poz. 145 ze zm.),
- ustawa z dn. 07.07.1994 r. Prawo Budowlane (Dz. U. 2013 poz. 1409),
- ustawa z dn. 06.04.2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2013 poz. 627 ze zm.),
- ustawa z dn. 13.09.1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminie (Dz. U. 2013 poz. 1399),
- ustawa z dn. 07.06.2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. 2006 r., Nr 123, poz. 858),
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dn. 29.03.2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. 2007, Nr 61 poz. 417 ze zm.),
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dn. 08.04.2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U. 2011 r., Nr 86 poz. 478),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 24.08.2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2012 r., poz. 1031),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 22.12.2004 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru i granic aglomeracji (Dz. U. 2004 r. Nr 283 poz. 2841),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 24.07.2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. 2006 r. Nr 137 poz. 984),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 23.07.2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. 2008 r. Nr 143 poz. 896),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 14.06.2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2007 r. Nr 120 poz. 826 z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 30.10.2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. 2003 r. Nr 192 poz. 1883),
- rozporządzenie Ministra Gospodarki z dn. 13.12.2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. 2011 r. nr 8 poz. 31),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 30.12.2002 r. w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (Dz. U. 2003 r. Nr 5 poz. 58),
- rozporządzenia Ministra Środowiska z dn. 27.10.2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. 2008 r. Nr 198 poz. 1226).

Literatura i wybrane dokumenty programowe:

- Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, grudzień 2002 r.,
- Projekt prac geologicznych związanych z wykonaniem otworu obserwacyjnego (piezometru) dla monitoringu jednolitej części wód podziemnych na obszarze wysoczyzny Wyspy Wolin (GWB 5), PIG, 2009 r.
- Światowy Program Rozwoju Zrównoważonego „Agenda 21” (1992 r.),
- Protokół z Kioto w sprawie zmian klimatu (1997 r.),
- Traktat Ustanawiający WE Tytuł XIX - Środowisko Naturalne,
- 7 Program Działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie Środowiska (2013 r.),
- Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016,
- Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych - AKPOŚK 2010,
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
- Program ochrony powietrza dla strefy zachodniopomorskiej, 2013 r.,
- Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012 - 2015 z perspektywą na lata 2016 – 2019 (2011 r.),
- Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012 -2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018 - 2023 (2012 r.),
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kamieńskiego na lata 2009 - 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016 (2010 r.),
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016, (2010 r.),
- Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Międzyzdroje na lata 2011 - 2026 (2011 r.),
- Budżet Gminy Międzyzdroje,
- raporty o stanie środowiska województwa zachodniopomorskiego, WIOŚ Szczecin,
- standardowe formularze danych dot. obszarów NATURA 2000.

Dostępne strony internetowe:www.sejm.gov.plwww.stat.gov.plnatura2000.gdos.gov.plwww.wfos.szczecin.plspdpsh.pgi.gov.pl/PSHv7www.gddkia.gov.plgeoserwis.gdos.gov.pl/mapywww.gios.gov.plwww.wios.szczecin.plwww.nfosigw.gov.plwww.geoportal.gov.plwww.pois.gov.plemgsp.pgi.gov.pl/emgspbip.miedzyzdroje.pl**Materiały w posiadaniu Urzędu Miejskiego w Międzyzdrojach:**

- decyzje,
- pozwolenia,
- umowy,
- raporty i sprawozdania ilościowe,

- opracowania,
- statystyki,
- uchwały.

Materiały przekazane przez instytucje:

- Urząd Marszałkowski w Szczecinie,
- Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie,
- Zarząd Dróg Powiatowych w Kamieniu Pomorskim,
- Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie,
- Powiatową Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Kamieniu Pomorskim,
- Pomorską Spółkę Gazowniczą Sp. z o.o.

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba ludności na terenie Gminy Międzyzdroje (stan na koniec 2013 r.)	12
Tabela 2. Analiza wieloletnia liczby ludności Gminy Międzyzdroje	12
Tabela 3. Ruch naturalny ludności w Gminie Międzyzdroje	13
Tabela 4. Użytkowanie gruntów na terenie Gminy Międzyzdroje	14
Tabela 5. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sekcji PKD (2013 r.)	16
Tabela 6. Zestawienie ilości gospodarstw rolnych na terenie Gminy Międzyzdroje	17
Tabela 7. Ujęcia wód na cele komunalne eksploatowane na terenie Gminy Międzyzdroje ...	19
Tabela 8. Dane dotyczące sieci wodociągowej na terenie Gminy Międzyzdroje	20
Tabela 9. Dane dotyczące sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Międzyzdroje	21
Tabela 10. Dane na temat realizacji KPOŚK dla Aglomeracji Międzyzdroje	22
Tabela 11. Wykaz podmiotów na terenie Gminy Międzyzdroje, które posiadają pozwolenie wodnoprawne na wprowadzanie wód opadowych do wód lub do ziemi	23
Tabela 12. Pozwolenia wodnoprawne wydane na wprowadzanie oczyszczonych ścieków do wód lub do ziemi dla oczyszczalni ścieków w Międzyzdrojach	24
Tabela 13. Pozwolenia wodnoprawne wydane na wprowadzanie oczyszczonych ścieków do wód lub do ziemi dla oczyszczalni ścieków w Wapnicy	25
Tabela 14. Wykaz podmiotów posiadających zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych	28
Tabela 15. Wykaz anten nadawczych na terenie Gminy Międzyzdroje	30
Tabela 16. Dane dotyczące sieci gazowej i zużycia gazu na terenie Gminy Międzyzdroje ...	31
Tabela 17. Wykaz dróg krajowych na terenie Gminy Międzyzdroje (stan na koniec 2013 r.)	33
Tabela 18. Wykaz dróg powiatowych na terenie Gminy Międzyzdroje (stan na marzec 2014 r.)	34
Tabela 19. Wykaz dróg gminnych na terenie Gminy Międzyzdroje	34
Tabela 20. Wykaz złóż kopalin na terenie Gminy Międzyzdroje	45
Tabela 21. Wyniki badań wód podziemnych na składowisku odpadów w Międzyzdrojach (01.10.2013 r.)	52
Tabela 22. Melioracje na terenie Gminy Międzyzdroje	56
Tabela 23. Monitoring gazu składowiskowego na składowisku odpadów komunalnych w Międzyzdrojach (data pomiaru 01.10.2013 r.)	63
Tabela 24. Analiza natężenia ruchu na drodze krajowej na odcinku przebiegającym przez teren Gminy Międzyzdroje	65
Tabela 25. Analiza natężenia ruchu na drodze wojewódzkiej na odcinku przebiegającym przez teren Gminy Międzyzdroje	65
Tabela 26. Powierzchnia lasów leżących na terenie Gminy Międzyzdroje	68
Tabela 27. Wykaz pomników przyrody zlokalizowanych na terenie Gminy Międzyzdroje	77
Tabela 28. Zadania wyznaczone w ramach ochrony zasobów wodnych	94
Tabela 29. Ocena zgodności celów projektu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 z celami omówionych dokumentów wyższego szczebla w ramach ochrony zasobów wodnych	95
Tabela 30. Zadania wyznaczone w ramach ochrony zasobów przyrody	96
Tabela 31. Ocena zgodności celów projektu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 z celami	

omówionych dokumentów wyższego szczebla w ramach ochrony zasobów przyrody	98
Tabela 32. Zadania wyznaczone w ramach ochrony zasobów powierzchni ziemi.....	99
Tabela 33. Ocena zgodności celu i przewidzianych w ramach jego realizacji zadań projektu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 z celami omówionych dokumentów wyższego szczebla w ramach ochrony zasobów powierzchni ziemi	99
Tabela 34. Zadania wyznaczone w ramach ochrony zasobów powietrza	101
Tabela 35. Ocena zgodności celów projektu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 z celami omówionych dokumentów wyższego szczebla w ramach ochrony zasobów powietrza.....	102
Tabela 36. Zadania wyznaczone w ramach ochrony przed hałasem	104
Tabela 37. Ocena zgodności celów projektu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 z celami omówionych dokumentów wyższego szczebla w ramach ochrony przed hałasem	104
Tabela 38. Zadania wyznaczone w ramach ochrony przed polami elektromagnetycznymi	105
Tabela 39. Ocena zgodności celów projektu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 z celami omówionych dokumentów wyższego szczebla w ramach ochrony przed polami elektromagnetycznymi.....	106
Tabela 40. Zadania wyznaczone w ramach racjonalnego wykorzystania zasobów.....	107
Tabela 41. Ocena zgodności celów projektu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 z celami omówionych dokumentów wyższego szczebla w ramach racjonalnego wykorzystania zasobów.....	107
Tabela 42. Zadania wyznaczone w ramach edukacji ekologicznej	108
Tabela 43. Ocena zgodności celów projektu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 z celami omówionych dokumentów wyższego szczebla w ramach edukacji ekologicznej	109
Tabela 44. Zadania wyznaczone w ramach zapewnienia bezpieczeństwa ludności	111
Tabela 45. Ocena zgodności celów projektu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 z celami omówionych dokumentów wyższego szczebla w ramach zapewnienia bezpieczeństwa ludności.....	111
Tabela 46. Zadania wyznaczone w ramach rozwoju gospodarki odpadami	112
Tabela 47. Ocena zgodności celów projektu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Międzyzdroje na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021 z celami omówionych dokumentów wyższego szczebla w ramach rozwoju gospodarki odpadami	113
Tabela 48. Działania w zakresie edukacji ekologicznej Szkoły Podstawowej nr 2 w Wapnicy, na przestrzeni ostatnich 4 lat.....	117
Tabela 49. Harmonogram monitoringu i sprawozdań z Programu	129

SPIS RYCIN

Ryc. 1. Położenie Gminy Międzyzdroje na tle kraju	10
Ryc. 2. Położenie Gminy Międzyzdroje na tle sąsiednich gmin.....	10
Ryc. 3. Położenie powiatu kamieńskiego na tle na tle podziału fizyczno - geograficznego Polski.....	11
Ryc. 4. Rozmieszczenie anten nadawczych na terenie Gminy Międzyzdroje	31
Ryc. 5. Przebieg sieci gazowej będącej w zarządzie spółki GAZ – SYSTEM	32
Ryc. 6. Lokalizacja osuwisk na terenie Gminy Międzyzdroje	42
Ryc. 7. Położenie Gminy Międzyzdroje na tle JCWPd.....	48
Ryc. 8. Położenie Gminy Międzyzdroje na tle GZWP	49
Ryc. 9. Klasy jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych monitoringu stanu chemicznego w 2012 roku	50
Ryc. 10. Położenie punktów monitoringu ilościowego i chemicznego w pobliżu Gminy Międzyzdroje	51
Ryc. 11. Położenie Gminy Międzyzdroje na zlewniach jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych.....	55
Ryc. 12. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi na terenie Gminy Międzyzdroje	57
Ryc. 13. Wyniki monitoringu wód przejściowych i przybrzeżnych	58
Ryc. 14. Występowanie trąb powietrznych w Polsce w okresie 1998 – 2010.....	61
Ryc. 15. Oddziaływanie gazu składowiskowego na otoczenie	63
Ryc. 16. Przebieg korytarza ekologicznego przez teren Gminy Międzyzdroje	71
Ryc. 17. Lokalizacja Parku Narodowego na terenie Gminy Międzyzdroje.....	73
Ryc. 18. Lokalizacja obszarów o znaczeniu dla Wspólnoty na terenie Gminy Międzyzdroje ..	75
Ryc. 19. Lokalizacja Obszarów Specjalnej Ochrony na terenie Gminy Międzyzdroje	76

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba ludności w Gminie Międzyzdroje na przestrzeni lat 2004 - 2013.....	12
Wykres 2. Przyrost naturalny na terenie Gminy Międzyzdroje w latach 2010 – 2012.....	13
Wykres 3. Struktura ekonomiczna na terenie Gminy Międzyzdroje w roku 2012	14
Wykres 4. Struktura użytkowania gruntów na terenie Gminy Międzyzdroje (powierzchnia w %).....	15

SPIS SKRÓTÓW

GPZ – Główny Punkt Zasilania
 GUS – Główny Urząd Statystyczny
 JCWPd – Jednolita Część Wód
 Podziemnych
 JCWP - Jednolita Część Wód
 Powierzchniowych
 KPOŚK – Krajowy Program Oczyszczania
 Ścieków Komunalnych

KPPSP – Komenda Powiatowa
 Państwowej Straży Pożarnej
 ZMiUW – Zarząd Melioracji i Urządzeń
 Wodnych
 ODR – Ośrodek Doradztwa Rolniczego
 PIG – Państwowy Instytut Geologiczny
 POŚ – Program Ochrony Środowiska
 PPIS – Państwowy Powiatowy Inspektor
 Sanitarny

PSSE – Powiatowa Stacja Sanitarno-
Epidemiologiczna
RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony
Środowiska
RLM – równoważna liczba mieszkańców
RPO – Regionalny Program Operacyjny
SUW – stacja uzdatniania wody

WPN – Woliński Park Narodowy
WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ – Wojewódzka Inspekcja Ochrony
Środowiska
ZDW – Zarząd Dróg Wojewódzkich
ZDP – Zarząd Dróg Powiatowych